

De zevenslager

A. Thiry

bron

A. Thiry, *De zevenslager*. Davidsfonds, z.p. [Leuven] 1934

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/thir001zeve01_01/colofon.php

© 2016 dbnl / erven A. Thiry

I

Bij de drie weken hadden zij er nu reeds zitten naar wachten.

Hij, die stille, weemoedige man, met misschien nog grooter verlangen dan het kinderlijke, bedeesde vrouwke.

Iederen morgen keek hij heur vragend aan. Dan bloosde ze, sloeg heur oogen neer en antwoordde: 'k Weet het niet, maar het zou wel voor vandaag kunnen zijn...'

En als om het te bewijzen en wellicht ook om het aan te lokken, bracht ze direct hun propere, versch-gewitte slaapkamer in orde. Ze trok het venster open, maakte het bed op, schikte de wissel wieg fijn, den kindskorf, en op de waschtafel de medicamenten, de watte, het doosje met spelden en al de rest wat er zooal noodig is.

En hij van zijn kant, na de morgenkoffie, als hij daar statig, proper-geschoren en proper-afgeborsteld, gereedstond om naar zijn kantoor te gaan bij notaris Boschstraete, drukte er op dat ze hem direct moest laten roepen en ook de baker en Mijnheer Dokter. Een klopke op den muur en Jefke, de pijpendraaier van nevens hun deur, zou seffens hier zijn; zoo was 't afgesproken. En als heur oude moeder, die in deze gewichtige dagen hun huishouden kwam doen, dan wat vroeg binnenkwam, herhaalde hij dat alles nog eens extra aan haar ook.

Maar ja, zoo rap ging het niet. Vandaag werd gisteren, en morgen vandaag, en 't bleef daar precies bij hetzelfde.

Als er iemand van de familie, een broer of een zuster

van het vrouwke, zoo in 't voorbijgaan het ronde deurke openstak om eens te hooren hoe 't nu stond, konden ze 't lachen moeilijk laten.

‘Nog altijd niets?’ zegden ze. ‘t Zou anders toch stillekensaan tijd gaan worden. Of heeft die kadee tijd te veel soms? Om te gelooven dat hij ulie en ons er bij een beetje aan den draai aan 't houden is. Dat belooft voor later!’

En het ronde, jonge moederke, in heur langen, zwarten sjaal, kon natuurlijk niets anders dan eens hartelijk meelachen met zoo'n plezant vooruitzicht.

‘Dat moet hijzelf maar weten,’ antwoordde ze. ‘Als hij maar komt, dat is 't bizonderste. En dat doet hij. Wacht maar.’

En de lange rechte vader, als hij zoo'n dingen hoorde, zei precies hetzelfde.

Want ongerust waren ze niet. Niet dát. Geen minuut, geen second.

Waarom trouwens?

Mijnheer Dokter en ook de baker zagen in het geval niets ongewoons. Het jonge vrouwke voelde zich niets ziek, at goed, sliep goed, geen oogenblik verloor ze haar contentement. En dat, gevoegd bij het getreuzel van den aankomeling, maakte het zoo zeker als twee en twee vier is, dat het een jongen zou zijn. Wat voor dat koppel geen klein ding was!

Peins eens, vier jaar aan een stuk hadden ze met veel gerucht, paternoster-gebid, kaarsoffers, bewegen en nog veel meer, den zegen des hemels zitten afsmeeken, en wat konden zij, bij de hertelijke vreugde om het eindelijk verhoord gebed, nog beters wenschen?

Doch toen die derde week voorbij was en de vierde ingezet, begon dat schoon lieke van verlangen plots te stokken.

Ten minste toch voor den vader, voor de ou' moeder en de andere familie die er mee begaan waren geweest. Want al was het zoo almeteens gedaan met goed eten en goed slapen, al trok alle kleur uit heur gezicht, het jonge moederke bleef zoo opgetrokken in heur geluk dat ze in de verste verte aan geen gevaar dacht, en even tevreden glimlachte.

En toen men weer een dag of drie verder was, en ze zagen hoe bleek en hol heur wangen invielen, hoe diep heur oogen en bloedloos heur lippen, toen zijpelde het leste restje vreugde en gerustigheid weg uit hun hert, en schrik bibberde er uit omhoog, tot in hun keel, tot op hun mond, tot in hun oogen.

Als de moeder boven bij heur dochter kwam, moest ze zich danig geweld aandoen om gewoon te blijven. Maar pas was ze er de kamer uit en op 't portaal, of ze zakte weg in kreunend gezucht en hoofdgeschud.

't Menschke had elf kinderen op de wereld gebracht, had heur vier andere getrouwde dochters in hun moeilijke dagen bijgestaan en geholpen, had daarenboven veel gezien en veel gehoord, en ze geloofde dus wel iets van die dingen af te weten.

't Duurt te lang, 't duurt te lang,' kloeg ze. 'Eerst zag ze er zóó goed uit, en nu bijkans lijk een lijk. God sta ons bij!'

En als Mijnheer Dokter, na het dagelijksch bezoek, het smalle, steeksche trappeke af was, trok ze hem in de vóórkamer, sloot stil de deur en klampte zich met honderd angstige vragen aan hem vast.

Veel wist hij echter niet te zeggen.

't Is curieus, heel curieus,' mompelde hij en hij vingerde eens door zijn baard en keek met gefronste wenkbrauwen naar den grond. 'Alles was nochtans lijk het zijn

moest... Ik begrijp het ook niet, madameke... Nog effekes afwachten, moeten we, en er den moed inhouden... Verloren is het nog niet...'

II

Doch tien keeren dieper dan bij haar, zat de schrik te nijpen en te knagen in den vader zelf. 't Sloeg zelfs over tot wanhoop. Het trok door heel zijn lijf, krampte in zijn beenen en zijn handen, en zoo beklemmend werd het soms dat het bijkans zijn asem afsneed en hij er dreigde van weg te duizelen.

Niets liet hij er echter van naar buiten. Tegenover zijn weenende schoonmoeder niet, of 't was gelijk wie ook van familie of kennissen die hem met lange meewarige gezichten en veel ochermes meenden te moeten beklagen.

Hij bleef even recht en plechtig-gemeten van houding en gebaren. Zijn lange, weemoedig-geloken oogen pinkten niet, zijn neusvleugels trilden niet en even lijze en dof gedempt als altijd zoemden zijn korte antwoorden uit den rechten, dunnen mond. Op zijn zelfden, langzamen stap van altijd keerde hij 's avonds, na den zeven, uit het zijpoortje van het witte notarishuis achter de Groote Kerk naar huis. Hij nam zijn avondeten, klom gezapig het smalle trappeke op en ging heel gewoon bij zijn vrouw zitten. Hij vertelde heur 't nieuws uit de kleine stad, las heur 't een en 't ander vóór wat hem in de Gazet van Antwerpen trof, en om den dag te sluiten, als de schemering uit de hoeken naast het venster aanblauwde, ontstak hij de twee gewijde kaarsen bezijds de plaasteren Heilige Familie op de schouw en bad haar het avondlijke rozenhoeike vóór. En 's anderendaags ging hij even beheerscht en statig de

deur uit en geen trillingske, geen zuchtje liet vermoeden wat er binnen in hem te steken en te wroeten zat.

Maar 's achternoens, als er geen mensch kwam en de dikke, volgegeten notaris in zijn salon lag te slapen, in de eenzaamheid van zijn duf, met gele venditie-plakkaten behangen kantoor en veilig achter de hooge, groene vensterhorren, kropte het met des te spannender geweld naar boven. Iederen dag weer wat meer.

Djuzes toch! Er zoo vlák, vlák vóór staan! Vóór 't allereenigste wat hij van dit leven nog had durven verwachten! En het nu, op dezen laatsten moment, vóór zijn handen zien wegslaan! Vandaag misschien al, of ten laatste morgen!

Zeker, hij had het niet breed. 't Was op 't kantje af van de armoe. Klerk bij den kleinsten notaris van de stad!

Maar hij, die stuurlooze doolaard van weleer, die daar lijk een wrak had te zwalpen gehangen en was gegooid van den eenen kant naar den anderen, die op zeker oogenblik geen andere uitkomst meer had gezien dan ergens in een gesticht bij broerkes knecht te gaan spelen, hij moest er tevreden mee zijn. 't Was iets voor hem. Meer was hij niet waard.

Daarbij, 't had hem vastigheid gegeven. Hij had wortel geschoten, had een vrouw en een huis gekregen en nu bijna een kind. Een jongen, naar ze allemaal verzekerden, en die misschien had kunnen verwezenlijken dat, wat eens zijn droom was geweest, waarvoor hij vol hoop en werklust de wereld was ingetrokken, doch waarvan hij niets, absoluut niets in huis had gebracht.

Ach, die droom!

Hij had het al deze dagen zóó duidelijk en dicht vóór zijn oogen gezien: dat oude, witte heerengood, met zijn lindenbeplante eerekoer, zijn hooge kruisramen, zijn spits

schaliëndak en zijn lenig torentje, met er achter zijn lange, lage schuren en stallen, zijn tuin en zijn boomgaard, en om dat alles heen den blinkenden rechthoek van zijn wallen, waarover de ronde inrijpoort een noodigende valbrug nederliet.

Daar was hij geboren, daar had hij zijn kinderjaren doorgebracht in de gedachte er eens als heereboer te heerschen en paard te rijden en op jacht te gaan en feesten te geven. Precies zooals hij zijn vader zag doen, zooals zijn grootvader het had gedaan en vóór hem al die anderen, drie-vier-honderd jaar terug, waarvan de portretten in de groote, met goudleer behangen zaal prijkten.

Maar het noodlot had er anders over beschikt.

Al te veel was er blijkbaar gefeest. Bizonder door zijn grootvader en zijn grootmoeder, volgens hij later hoorde.

Want in den herfst van het jaar dat hij zijn eerste communie deed, was er plots veel bezoek van strenge, barsche heeren, en toen brak de ramp boven hun hoofden los.

Zijn vader verdween, en op een nacht met veel regen en wind werd hij uit zijn bed gehaald, en met zijn huilende moeder, zijn klein, ziekelijk zusterke en een dienstmeid, reed hij in de hooge familiekoets naar een ouden nonkel te Tongeren, om er nooit meer weer te keeren.

Het witte familiekaasteeltje, ginder in het heuvelige, dicht-beboomde land van Loon, werd publiek verkocht. Kort opeen stierven zijn zusterke en zijn van verdriet weggeteerde moeder, en hijzelf werd op kostschool gedaan ergens bij broeders, diep in de Ardennen.

Daar was het dat hij in stilte den eed zwoer al het verlorene terug te winnen en de verbroken familietraditie te herstellen. Als hij bad of verstervingen deed, was het om van den hemel sterkte en bijstand hiervoor te verkrijgen.

Eens uit de school, al was hij pas zeventien, vertrok hij regelrecht naar Amerika.

Maar het geluk diende hem niet. Geen oogenblik zelfs. In Amerika niet, noch in Brazilië.

En in den Congo en Transvaal ging het zoo miserabel dat hij geen andere uitkomst meer had, dan zich als matroos te laten aanmonsteren om terug in 't land te geraken. En dan, gebroken en levensmoe, als man van in de dertig, na twaalf stielen en dertien ongelukken, had hij zich maar door een bevrienden predikheer, hier in deze kleine stad, in dit enge, duffe kantoortje laten opbergen...

Aan geen mensch op de heele wereld had hij ooit een woordeke getitst over dien droom, en over zijn doolage ook niet. En aan geen mensch zou hij er over spreken, nooit of nooit. Tenzij later, als hij groot zou zijn, aan hem...

III

Maar ja, daar kon hij nu wel een kruisje over slaan.

Die eerste dagen had hij, ondanks het plotse verval van zijn vrouw en het geween van zijn schoonmoeder, nog altijd een klein vlammeke hoop in 't hert gedragen. Men kon immers nooit weten! Als het nu rap gebeurde!

En den heelen tijd op zijn kantoor had hij met zijn gezicht vlak tegen de groene hor zitten uitkijken naar den hoek beneden den toren, ginder aan den overkant van het berkeplein, of Jefke van nevens hun deur er nu eindelijk niet verschijnen zou. Vaderonzen en Weesgegroeten had hij gebeden, beloften gedaan, om hem maar te zien komen.

Maar nu, Vrijdag, ging dat vlammeke danig aan 't kwijnen en slinken. En toen hij 's noens zijn vrouw te bed vond,

bleek als de dood en met de oogen toe, toen flapte het heelemaal uit...

Ach, was hij nu maar eens kunnen wegloopen van hier, de stad uit en den buiten op, zoo langs de Nethe en ver, ver weg. En daar dan ievers een schipperskroegske inschieten en zich een stuk in den kraag zuipen en ruzie zoeken en vechten misschien en dan nadien eens goed weenen, lijk hij 't in zijn dollen jonkmanstijd gewoon was te doen, als 't leven hem weer eens te machtig wierd en hij zich over iets heen moest dwingen. 't Zou goed gedaan hebben!

Doch waarom? Waarom er zich overheen zetten? Dit was immers het laatste voor hem. Nu was 't voorgoed amen en uit.

Hij zei niets op het geklaag van zijn schoonmoeder, at een beet en ging toen gewoonlijk altijd tegen één uur weg.

Hij voelde het, dezen achternoen kwam het einde...

En in de stilte van het kantoor, boven op zijn kruk, boog hij den rug, lei zijn moe, van pijn-vertrokken gezicht in zijn handen en wachtte gelaten dezen laatsten slag af...

Hoelang hij daar zoo kon gezeten hebben wist hij niet. Doch toen een trekkende pijn in den nek hem dwong het hoofd op te heffen en hij onwillens toch maar weer eens naar den hoek ginder keek, zag hij Jefke recht naar hier komen gelooopen, zoo rap als zijn oude beenen het maar konden.

Dat loopen, en dan die lach op dat oud gezicht... God in den hemel! zou het dan toch nog mogelijk geweest zijn?... Hij zag toch niet mis?

Het zijpoortje klikte open, vier, vijf vlugge stappen klonken er, en daar stond hij in de deur.

‘Proficiat, zulle, proficiat! 't Is er! En een jongen! Toe, kom nu rap mee!’ hijgde hij. ‘Fabuleus! Wie had dat kunnen peinzen!’

Even kreeg hij een gevoel of hij weg ging duizelen. Hoorde hij wel goed, zag hij goed, of droomde hij soms niet?

Neen, 't was alles echt. 't Was Jefke hier vóór hem. En hij hoorde wat hij verder vertelde van den dokter en van de baker, en dat het zoo rap gebeurd was.

Djuzes, waarom stampte hij hier nu niet alles 't ondersteboven? Waarom begon hij niet te dansen en met zijn armen te zwaaien, te roepen en te zingen?

Niets anders deed hij echter dan eens heel, heel diep asem halen, even zijn oogen toenippen en dan kwam hij van zijn kruk. 'Merci, Jefke,' zei hij terwijl hij zijn hand aannam. 'Wacht wat. Ik ga mee.'

Hij ging het aan den notaris zeggen, die hem proficiat wenschte en hem eens op den schouder klopte, en even langzaam en plechtstatig lijk altijd liep hij naast het drukvertellende Jefke naar huis.

't Was er feest. 't Rook er naar versche koffie en boterkoeken, en in de keuken rumoerde het reeds van toegelopen schoonzusters. Ze kwamen naar hem toe, wenschten hem geluk, zegden dat het een wonder was, een echt mirakel. En alles zoo goed vergaan en aan 't kind mankeerde er niets.

Boven was er nog grooter vreugde natuurlijk.

Zijn vrouwke, daar in 't witte bed, lachte, zijn schoonmoeder lachte en de baker lachte. Als ze hem zagen lachten ze nog meer. En hij kon er niets aan doen maar hij begon mee te lachen en druk te vragen en te vertellen. Want het scheelde niet veel of hij was nog in een schrei geschoten, als zijn schoonmoeder met een: 'Hier zie, pak uw kind maar eens aan,' het enterende borelingske uit de wissen wieg nam en het in zijn armen lei.

Hij liet zich doen, bevreesd een beetje van dat warme malsche pakje, van dat roze, rimpelige gezichtje en de ineengeknepen vuistjes.

‘Wat zegt gij er van? Zij fier, een schoon kind is 't!’ zei ze verder en nam het gelukkig weer uit zijn handen. En ze boog er haar hoofd naartoe, noemde het ons troeleke en tjoeleke en wijs menneke en nog veel meer, en ten slotte, zoo voor de klucht, begon ze er tegen op haar poot te spelen omdat hij toch zoo geweldig lang was weggebleven en hen allemaal toch zoo bang had gemaakt.

De moeder en de vader en de baker moesten er om lachen en ze zegden: ‘Ja, ja, zoo is 't, kleine kadee!’

En verwonderlijk was het wel, maar almeteens hield het ventje op met enteren. En de anderen, verschietend, als voor een plots mysterie, zwegen toen ook en keken elkaar vragend aan.

‘Zoude niet zeggen dat hij het verstaat?’ zei de baker.

‘Ja... zoo is 't bijkans..’ antwoordde de grootmoeder angstig.

‘Zou 'k te veel gezegd hebben soms?’

En ze begon er opnieuw tegen, en zei ‘dat het zoo niet gemeend was immers. Een braaf ventje was hij, een engeltje. Ze had het voor de grap gedaan!...’

Even zweeg het kind nog. Maar plots, met een schok, barstte het in een angstig gehuil los. Het wrong zich, sloeg met de vuistjes, wipte op, en uit het bevend-vertrokken, tandelooze mondje bibberde ringaaneen: ‘neeje-neeje... neeje-neeje... neeje-neeje...’

Op en af ging het, nu eens als in verzet en dan weer klagend, nu eens verwijtend en dan weer smeekend, zonder ophouden, almaardoor.

‘Hooft nu toch eens. Hij zegt neejeneeje!’ verwonderde zich de grootmoeder. ‘Hebde van zijn leven! En stam-

pen dat hij doet. Een mensch zou hem nog laten vallen! Een felle kadee!’ Ze moest er hertelijk om lachen. Zoo iets, neen, dat had ze nog nooit beleefd en gehoord ook niet.

En de vader lachte en de baker lachte. En de schoonzusters beneden, die nieuwsgierig het hoofd door de deur kwamen steken, lachten van plezante verwondering mee.

Wat konden ze ook anders doen? Eerst dat getreuzel en nu, eer hij zijn oogen open had gedaan, was 't al van neeje-neeje-neeje! Dat beloofde!

Alleen de moeder in heur wit bed bleef er buiten. Ze keek die lachers angstig aan, vroeg heur huilend kind dat ze in heur arm legde, borg heur gezicht in een hoek van het laken en snikte met hem mee...

IV

't Sprak vanzelf dat men zich na zoo'n debuut nog aan meer wonderlijke kuren van neeje-neeje verwachtte. Zoo zijn de menschen nu immers!

De vader, de grootmoeder, de baker en zelfs Mijnheer Dokter deden het. En als een van de tantes die er bij waren geweest, of een kennis die 't van hooren zeggen wist, 's anderendaags of den dag daarop eens kwamen binnengeloopen, was 't eerste wat ze vroegen of hij soms nog wat gezegd had.

Maar ze vischten bot. Er kwam niets.

‘Een wijs menneke is 't geworden,’ zei de grootmoeder. ‘Dat laat zich wasschen en busselen en in de wieg leggen en geen schreeuwke komt er uit. Zelfs als hij honger heeft niet. Dan zegt hij gewoon: hê-hê-hê!’

‘Een curieuse gast!’ zegden ze dan. ‘Eerst zoo tem-

peesten en neeje-neeje roepen en nu niets meer. Hij houdt het misschien in zijn zak voor op zijn doop.'

Doch ze sloegen er naast. Dien dag gebeurde er ook niets.

Gedwee liet hij zich door zijn moeder den doopmantel aandoen en in den sjaal draaien, liet zich, in het deftig, zwart gezelschap van zijn nonkel-peter en zijn grootmoeder, die meetje was, door de wit-geschorte baker naar de Sinte-Gommaruskerk dragen.

En de groote, dikke Mijnheer de Onderpastoor met de trombonstem bromde zijn latijn over hem uit, deed hem verzaken aan den duvel en zijn pomperijen, kerstende hem boven de koperen doopvont met een overvloed van water tot Filippus Lambertus Hendrikus, en geen kik gaf hij. Alleen als hij 't korreltje zout op de lippen geduwd kreeg, deed hij een brrr... en daarmee was alles gezeid.

In 'De Marmit' waar ze, na den afloop er van, een pot Diestersch bier gingen pakken en daarna thuis, binst het koffiefteest, gedroeg hij zich als een heel gewoon kerstekindeke, ondanks de troetelnaampjes die ze hem gaven en de vingertikskes tegen zijn kaakskes. Niets anders kregen ze te hooren dan zijn hê-hê-hê, als hij bij zijn moeder wou zijn.

Zooals het toen was, zoo bleef het. En de familie leerde het gauw af nog van die vreemde dingen te verwachten. Tot groot genoegen van zijn moeder. Want die kon aan dien dag niet terugdenken, zonder weer dat wanhopig geschrei te hooren dat haar door merg en been sneed, en zich droef te voelen en angstig voor haar Flipke.

Doch, al kwam er niets meer uit het busselventje, er gebeurden in die eerste maanden toch nog eenige vreemde dingen met hem. En 't was de vader die ze, zonder het eigenlijk te willen, uitlokte.

Met hem was het heelemaal anders gesteld dan met zijn vrouwke. Dien neeje-neeje was hij gauw vergeten en hij dacht met genot aan dien dag terug. Niet alleen omwille van alles dat hij op 't laatste nippertje had mogen behouden, maar om den anderen mensch, dien hij aan 't worden was.

Men zag hem dat goed aan. Zeker, hij was nog even stijf en plechtig-gemeten van gang en gebaren. Maar in zijn oogen was er een verwonderde glans en om zijn rechten, dunnen mond stond er nu aldoor een glimlach.

Het oude, witte kasteeltje, met alles wat er aan vasthing en wat hij er als kind beleefd had, kwam zóó nader, alsof er tusschen dien nacht van de vlucht en den dag van vandaag, niets, absoluut niets gebeurd was, alsof het een uitgemaakte zaak was dat hij er binnenkort weer zou kunnen intrekken. Want hij begon plannen te maken, niet een, maar tien, honderd, voor zijn jongen. Hij kende iets van 't leven, hij kon hem den weg wijzen.

En wat hij nog nooit gedaan had, hij kwam los, met stukken en brokken begon hij aan zijn vrouwke van zijn jeugd te vertellen, van zijn vader en zijn moeder-zaliger, van zijn zusterke en zijn grootouders.

Meer nog, hij kocht karton en lijm en waterverfkes. En 's avonds, na 't eten, als de kleine verzorgd was en te slapen gelegd, terwijl het moederke wat naad deed of breide, begon hij het kasteeltje in miniatuur op te bouwen. Stukje na stukje breidde het zich uit en werd in de verf gezet, met zijn torentje en zijn woonhuis, zijn stallen en schuren, zijn inrijpoort en ophaalbrug. De linden op de eerekoer en den boomgaard maakte hij van takjes beplakt met gesnipperd groen papier, en de wallen waren lange baantjes spiegel. En ondertusschen vertelde hij van dit en van dat, altijd

weer wat nieuws, en vol spanning luisterde ze toe, met oogen groot van nieuwsgierige verwondering.

't Was een heel werk. Een van maanden. Toen het af was, werd er een glazen kastje over gezet om het te vrijwaren tegen stof en vuil. En daar ze niet gaarne hadden dat de familie er den neus over stak en aan 't vragen en 't mollen zou gaan, plaatsten ze 't boven op de achterkamer op de schapraai.

's Anderendaags avonds, toen ze met den frazelenden kleine op den arm naar boven trok om hem slapen te leggen, kon ze 't niet laten het hem te laten zien.

'Kijk eens, zoeteke, wat een schoon kasteeltje!' zei ze. 'Da's dat van uw grootvader geweest, menneke. Schoon toch, he?' En ze draaide er zijn koppeke naartoe.

't Was of hij haar begreep en 't deed haar plezier dat hij er uit zichzelf naar keek.

'En daar is uw vader geboren,' ging ze verder. 'En daar is hij kind geweest en heeft er gespeeld en...'

Nog meer wilde ze zeggen.

Maar ineens, met een krachtigen wrong, zoodat hij bijna van haar arm viel, keerde hij zich om en al kreunend, met een ontzet gezichtje, keek hij wijdoogs door 't venster naar buiten waar over de groene binnentuintjes de zomersche dag goudig kwijnde.

'Wat is dat nu?' verwonderde ze zich. 'Ge moet niet bang zijn. Zie toch eens hoe schoon, met die boomkes en dat waterke...'

Ze wilde er hem zachtjes naar terug dwingen. Doch hij spartelde weer tegen, deed haar wankelen zelfs. En hij klampte zich vast aan den kraag van haar jak, borg zijn gezichtje met koppig geweld in haar hals en stampte als een bezetene.

'Toe, toe... wijs menneke zijn... wa's da' nu toch!'

En alsdan barstte hij in zoo'n gehuil los dat ze er asemloos van schrik mee wegvluchtte, de slaapkamer in.

Toen haar man bovenkwam om te weten wat en hoe, verzwegen ze angstig wat er gebeurd was, zuchtte met tranen in de oogen dat ze er ook niets van begreep...

't Kon misschien een week of drie verder zijn, op een Zondag, als er weer zoo iets voorviel.

Na 't eten was 't. Ze zaten in hun wit-ommuurd tuintje, onder den frisch-schaduwenden appelaar, van den fijnen vrede te genieten. Even van hen af lag het jongske, veilig onder een tullen gordijntje, in zijn wieg te slapen.

Hoe 't kwam wist de vader niet goed, doch almeteens schoot hem een plezierige herinnering van thuis in 't hoofd. Hij nam zijn pijp uit den mond en schokkend van ingehouden lachen vertelde hij hoe zijn vader eens, na een feestje dat tot in de kleine uurtjes had geduurd, met eenige vrienden naar het dorp was afgezakt en op den kerktoren geklommen. Met vinnig gehamer op de klokken hadden ze de menschen gewekt, en terwijl ze door de galmgaten witte lakens aan touwen op en neer en dan weer naar elkaar toe lieten wuiven, hadden ze met kelderstemmen een dialoog van twistende spoken naar beneden laten zinderen, waar oud en jong in de opengetrokken vensterkes te bibberen en te beven stonden.

En zie, juist toen hij te vertellen begon, hoe de koster, ondanks het gejammer en gesmeek van zijn vrouw en zijn nest kinderen, in zijn nachtkostuum, met een kruisbeeld als schild vóór zijn bepinnemutsten kop en luidop roepend: 'Zijde van God, sprékt; zijde van den duvel, wékt!' uit zijn winkelke naar de kerk kwam afzakken, ging er uit de wieg, van onder het vliegenvoeltje, een stroelend, helder gelach omhoog.

De woorden stokten in zijn keel en hun verpafte gezich-

ten schokten naar de wieg, als gebeurde er daar een mirakel. ‘Hebde van zijn leven!’ proestte de vader het uit. ‘t Is precies of hij het verstaat. Een wonder!’ En hij stond recht, ging tot bij het kind en ze lachten onder hun twee om ter hardst. Maar moeder bleef zitten, lei heur hand op heur hert en hijgde. Al helmde het gelach nog zoo hertelijk, ze kon er niet aan meedoen. Ze werd toch weer zoo bang...

En nog banger eenige dagen later, op een avond, toen ze het ventje aan 't wasschen was en aan 't opdoen voor den nacht.

De vader vertelde heur juist van zijn moeder en van het weemoedige wiegeliedje waarmee ze hem, - ze was van aan de Duitsche grens, - in slaap placht te wiegen.

Hij wou het vóórzingen. Doch pas was hij begonnen, moeilijk een beetje door zijn doffe, diepe stem, maar toch zacht en vreemd ontroerd, van:

‘Schlafe, mein Prinzchen, es ruhn
Schäfchen und Vögelchen nun...’

of er ging een schok door het naakte kindeke. Het trok de knietjes op, duwde de vuistjes in de oogen en begon wanhopig klagelijk te snikken.

De vader zweeg op den slag. Hij werd rood, er kwam een lach op zijn mond en een glans in zijn oogen. Want, al huilde het nog zoo, hij voelde zich gelukkig en fier om den mysterieuzen band waarmee zijn kind aan zijn eigen verleden leek verbonden te zijn.

‘Curieus jonk...’ zuchtte hij. ‘Zoude niet zeggen of het herinnert zich iets? Eerst dat lachen en nu dees...’

Doch de jonge moeder zei niets.

Zij kreeg een gevoel alsof heur kind zich plots van heur vervreemde, of het weggevoerd werd, ver, ver weg.

En angstig 't en kon niet meer, om wat dat verder worden zou, boog ze zich diep over het schokkende, kleine lijveke, sloeg er hartstochtelijk heur armen rond, tilde het op tegen heur hert, en weende bitter mee...

V

Ja, vreemde dingen waren dat.

En niet alleen die twee keeren, maar af en toe gebeurden ze wel eens meer.

Natuurlijk dachten ze niets anders of het zou met hun Flipke verder gaan zooals hij 't na zijn nee je nee je had in gezet, even droomerig-stil en mysterieus.

De vader, fier om dien band en vol verwachting; het moederke altijd even bang en triestig, en de tantes, jaloersch een beetje omdat het toch zoo'n zoeteke was en niets geen last verkocht.

Maar zie, toen het zoowat een maand of zeven was, zonder dat iemand er iets van begreep, leek het almeteens uit dien geheimzinnigen doezel te ontwaken.

Er kwam tets vinnigs gespannen om zijn mond en zijn heele gezichtje. Zijn bruine oogen, die tot nu toe als afwezig in het ijle hadden gestaard, werden vast en pierden nu nieuwsgierig naar zijn handjes, naar de dingen rond hem. Het begon te frazelen en lawaai te maken. Het zei niet meer hê-hê-hê als het honger had maar leerde brullen, en als het gepakt werd schopte het, greep naar alles wat het krijgen kon en sloeg koppen, borden en zelfs eens de waschkom op den grond. Men moest hem ferm in zijn stoeltje vastbinden. En zoover ging het dat hij zich in zijn wieg rechtwerkte, er mee schudde en schokte en ze gewoon omklonk, om dan met een triomfantelijk gekraai en het kopje schelmsch vooruit, uit de kap te voorschijn te krui-

pen, den rooden vloer over en recht naar een stoel of een tafelpoot waaraan hij zich dan zuchtend en hijgend omhoogtrok.

Naar de vertelsels van zijn vader luisterde het hoe langer hoe minder.

Hoezeer deze ook zijn best deed en van alles opdiepte uit zijn kinderjaren op het witte kasteeltje, om het wonder nog eens uit te lokken, 't lukte niet langer meer. Triestige dingen, griezelige dingen, plezante dingen, geweldige dingen, ze lieten hem even onverschillig. En als hij bij zoo'n gelegenheid niet te kraaien begon of te brullen, dan lei hij doodgewoon zijn kopje op zij, stak een duim in zijn mond, deed zijn oogen toe en roerde geen vin meer.

'Ge zoudt zeggen dat hij er voor bedankt,' zei de vader en zijn gezicht werd triestig.

Maar het moederke lachte tevreden.

'God zij geloofd!' zuchtte ze.

Zeker, ze kreeg spel met heur Flipke. En geen klein beetje. Om er soms den asem bij te verliezen. Bizonder als hij weer eens in zijn krewelligheid schoot en met een bloedrood, strak vertrokken kopke, dat schudde en beefde van 't geweld, aan het tieren ging. Ze pakte hem dan op, probeerde hem te sussen, doch als antwoord op heur zoete woordjes spartelde hij tegen, sloeg zijn pollen in heur haar en trok en rukte er aan dat ze aimij! riep en tranen van spijt in heur oogen spoten.

Doch honderd keeren liever had ze dees, dan dat van vroeger. En als grootmoeder of de familie bij geval dat zoet, stil engelke van een maand of twee geleden, zoo zijn bontavie zagen vieren en heur met veel ochermes-toch bekloegen, dan lachte ze eens.

'Dat zal allemaal wel overgaan,' zei ze. 'Kinderstreken, en kwestie van tijd dus.'

En dat meende ze ook.

Och, die op den vloer gekletste tassen, de gescheurde jakken en 't uitgetrokken haar, 't was niets vergeleken bij 't plezier dat ze er aan beleven begon.

Eerst zijn spreken. 't Ging als vanzelf bijkans. Zonder stotteren of bavianen, zooals bij andere kinderen. En rap daarbij. Alle dagen wat nieuws!

En dan zijn leeren loopen!

Na eenige van die kluchten met de omgeklonken wieg en t'ende raad hoe ze zoo'n duvelke zouden intoomen, waren ze op 't gedacht gekomen hem een loopmand te koopen.

't Is wel wat vroeg. Acht maand pas!' zei de vader. 'Maar als hij met geen geweld liggen of zitten wil, dan moet hij maar zoo'n kevie in. Hij is nogal stevig op de been en dan kan hij stampen en klinken zooveel als 't hem belieft, zonder malheuren te doen.'

't Was er een soliede die ze bij Pier, den mandemaker aan de Molpoort, lieten maken. Breed lijk een klok, met een zwaren hoepel er onder aan, die tegen een stoot kon.

En verwonderlijk, Flipke spertelde niets tegen, lijk hij 't voor zijn wieg en zijn stoelke deed, als ze hem er inzetten. En evenmin als ze er hem met een borstdoek stevig in vastbonden.

'Ziezoo,' zei de vader, 'ga nu maar uw gang!'

Hij bekeek en betastte dien wissen hoepelrok eens aandachtig, wipte er mee omhoog, liet er zich in hangen, en almeteens, op rappe, schaverdijnende voetjes schoof hij er mee vooruit. 't Ging rakelings nevens de stoof, botste tegen een stoel die kwaad achteruit waggelde, keerde zich om naar de schapraai toe, deed zijn lachende ouders op zij springen door zijn geweld, en luid kraaiend en rap alsof

't voor prijs was, schoot hij van den eenen hoek naar den anderen.

't Bracht een beetje opluchting. En dat in de allereerste plaats voor het jonge moederke.

Als hij weer eens zijn kuren kreeg, stak ze hem gewoon in de loopmand en jut! hij kon door de keuken en het gangske biljartbal spelen. En zoo kon ze verder zonder opschrikkend kopgedraai heur huishouden doen, kon hem zelfs gerust alleen laten om naar beenhouwer en kruidenier heur boodschappen te gaan doen.

Maar lang profiteerde ze er niet van. Nog geen drie weken. Op een schoonen morgen, toen ze van een rap loopke overentweer naar de groentemarkt thuiskwam, vond ze de loopmand omgeklonken en leeg in de gang. En ginder in de keuken aan den stoel nevens de deur van 't spind, stond Flipke te stampen en te kraaien.

'Jezus-Maria!' zuchtte ze.

Ze zette heur kabas neer, meende heel, heel stil, om hem niet te doen verschrikken, naar hem toe te schuiven. Geen twee stappen deed ze of 't ventje keerde zich om. En toen hij heur zag, liet hij den stoel los en kwam al lachend, met de armkes open, naar heur toegekwakkeld. Hij liep.

'Wel, Heere-mijnen-tijd! Hij loopt!' riep ze en ze bukte zich, ving hem op en kuste hem aangedaan. Doch seffens daarop begon ze hem zacht te bekijken, zei dat hij een kapoen was, dat hij heur had doen verschieten en dat zooiets niet meer gebeuren mocht, zoo moedermensch alleen, zonder dat iemand er bij was.

Ze trok de mand recht, wilde hem er inzetten. Maar hij stampte en spartelde tegen, brulde lijk een gekeeld speenvarken. Moe geworsteld en moe gekeven zette ze hem toen maar weer aan een stoel neer.

‘Arrè dan, gij kleine meesterman,’ zei ze kwaad. ‘Is 't nu goed?’

't Was goed. Op den slag was 't weenen uit. Hij pruttelde met ver vooruitgestoken onderlip nog eenige kwade woordeskes kinderlatijn, en begon toen opnieuw te lachen. En binst ze heur hoed afdeed, alsof hij heur nog niet betrouwde, roefel! was hij weg naar den anderen hoek van de keuken!

Daarmee was 't afgeloopen met die schoone, soliede loopmand. Met geen geweld, zelfs met dat van den vader niet, was hij er nog in te krijgen. Hij brulde, kronkelde, schopte en sloeg tot ze 't opgaven en de mand op zolder droegen.

Ook met de rust was 't gedaan. Want het bleef niet bij zoo een beetje overentweer geloop. Hij wilde meer, de hoogte in.

Hij begon op de stoelen te leeren kreffelen. En na eenige ongelukjes waarbij hij met stoel en al op den grond rolde, had hij de kunst er van beet. Eerst op zijn buik, dan viervoetelings en dan aan den rug recht omhoog om van daarboven met veel gestamp en geschud een preek beginnen te kakelen.

En alsof het zoo nog niet wel genoeg was, werkte hij zich in onbewaakte momenten zelfs verder, tot op de tafel.

Water en bloed zweette het moederke. Honderd dingen verzon ze om hem veilig op den rood-plavuizen vloer te houden. 't Was alles echter evenveel gekort.

Ze lei de stoelen plat op den grond. Doch 't duurde geen dag of hij kon ze weer rechtzetten.

Ze kocht hem een kruiwagen, een kegelspel, een blokdoos, een bles-op-wieltjes en nog meer. Maar nog geen half-uur later was hij 't moe, schoof het een hoek in en trok terug naar zijn stoelen.

En als hij dat dan doen kon in 't vóorkamerke aan 't venster en zijn gefrazel en gebarenspeel verkoopen aan de menschen, de kinderen, de honden, de paarden en de wagens die hij achter de kleine, vierkanten ruitjes door hun smalle straat passeeren zag, dan kwam hij eerst voorgoed in zijn element. Uren kon hij daar dan bezig staan en aan alles, aan de musschen, aan een voorbij-waaiende gazet, aan de struiken boven den witten kloostertuin aan den overkant, had hij wat te vertellen.

Eigenlijk was het plezant, hem aan den gang te zien.

Als er familie op bezoek kwam was Flipke-op-een-stoel een punt van 't programma. Ze stelden hem dan vragen. Of hij nog nieuws had van de kat van den koning, hoe 't kwam dat de burgemeester geen knoedelen lustte, en zoo meer van die zotte dingen. En op alles gaf hij in schoon kinderlatijn zijn bescheid. Nu eens fluisterend-ernstig, dan deugnietachtig en dan weer gezwollen-romantisch, wat de menschen natuurlijk deed schokken van 't lachen. Doch het moederke kon er niet aan meedoen.

‘Als ge er zoo bij kunt zitten, is 't niet erg,’ zuchtte ze als ze weg waren. ‘Maar die stoelen, die stoelen. Als hij omklinkt en zijn ruggegraatje breekt, is hij voor zijn leven gebrekkelijk!’

't Deed den vader ook zuchten. Hij dacht niet alleen aan 't kind maar ook aan het kasteeltje.

‘We zouden er iets moeten op vinden!’ zei hij dan telkens. Hij zocht, en op zekeren dag kwam hij er mee naar huis.

‘Weet ge wat?’ zei hij tegen het moederke. ‘Ik timmer hem vóór 't venster in de vóorkamer een klein verhoogske met een trappeke aan en een leuning tegen 't vallen. Dat klinkt niet om en zoo krijgde wat rust.’

Eenige sterke pakkisten waren gauw gevonden bij den

suikerbakker om den hoek. Een beetje zagen en een beetje hameren en denzelfden avond had Flipke zijn tribuun.

‘Ziezo!’ zei de vader terwijl hij er eens mee schudde. ‘Dat krijgt hij niet omver!’

‘Dat we daar niet vroeger aan gedacht hebben!’ zuchtte het moederke. ‘Als hij nu maar met geen nieuwe kuren begint!’

VI

Doch hij begon met geen nieuwe.

En gelukkig maar. Want eenige maanden later, dezen keer zonder beewegen, kaarsen of paternosters, meldde numero twee zijn kommerschap aan, en 't vrouwke had toen wat anders te doen dan bibberend van schrik en met de hand op het hart achter dat woelwater te zitten. Hij had zijn verhoog in 't vóorkamerke en hij was er content mee.

Af en toe, als hij op zijn Zondagsche vestewandeling, zoo braafkes aan de hand van zijn vader, weer wat nieuws ontdekt had, keerde hij wel eens zijn tribuun den rug toe. Dan speelde hij met eenige platgelegde stoelen treintje, voerman of schipper, werd jager, visscher, bleekbaas of wipschieter. En van toen hij mee naar de mis mocht, kwam daar nog bij pastoorke-spelen vóór het naaimachien van zijn moeder, dat hij met een ammelaken, kaarskes en den Sint-Antonius-van-op-de-schouw tot een altaar paleerde.

Maar dat alles deed hij slechts voor een verandering. Zijn verhoog bleef 't middenpunt waarnaar hij onvermijdelijk terugkeerde.

‘Ge zult het zien, dat wordt nog een avocaat, een bisschep of zoo iets!’ lachte de familie. ‘Een die 't met zijn

tong moet halen. Let eens op!’ En als ze in huis kwamen, waren ze niet content of ze moesten Flipke op zijn tribuun aan 't peroreeren hebben gezien.

Bizonder 't klein volk van zijn tantes en zijn nonkels beleefde daar een kermis aan. Bijkans zooveel als aan Kaluïke zijn poesjenellekes in den kelder onder den suisse zijn huis. Want al waren er hier geen poppen en enkel een broekventje van nog geen tafel hoog, hij deed zoo komiek lijk geen pop het kon. En daarbij, ze mochten meedoen en hem van alles vragen.

‘En was 't schoon in 't lof op 't Begijnhof, Flipke?’

En Flipke, op zijn verhoogske, met mondje en oogskes schoon rond open en de armkes omhoog, antwoordde als vervoerd:

‘Ooo 'choon kijk begaanof! Zedadder de boebellalie met temoe mie pastoede begaantinktinkinken deroede beroe... roe... roe...! Ooo 'choon!’

Dan lachten ze uitgelaten, al die nichtjes en kozijntjes, die daar op de ronde, rieten kamermat met gekruiste beentjes en op hun zetje vóór het verhoogske zaten, als vóór een tooneel. En van danig plezier gooiden ze hun kopjes achterover, grepen naar elkaars armen en trokken elkaar omver.

Eer ze uitgelachen waren, was ex al een gereed met een nieuwe vraag.

‘En 't manneke-op-de-maan, zing daar eens van, Flipke?’

En Flipke zong uit volle borst, met een kracht dat zijn halspezen er van gespannen stonden:

‘Anneke maan,
leeroekske naan,
heedegolekepappegeten

heedeleeroekske volgeseten!
 Anneke maan,
 Anneke maan,
 foei!

't Was geen lachen ni-meer alsdan, maar gieren. En Flipke kraaide mee, hoog boven de anderen uit, en hij schudde met de leuning, om dan ineens, heel ernstig, met opgetrokken schouders en een waarschuwend vinger nevens het vinnige, vooruitgestoken kopje, iets uiteen te doen van: 'petpitpietwiereliereloereka morrezadeva...' van wel vijf minuten lang.

Doch 't bleef niet bij dien onzin.

Toen het ventje een jaar of drie oud was, waren het echte woorden die hij sprak, brokken van gesprekken hier en daar bij kennissen of in winkels afgeluisterd en zoo maar kris en kras aaneengenaaid.

En toen hij er vijf was waren het echte vertelselkes geworden over de nachtelijke avonturen van 't haantje op den toren, over den waterkleudde ginder onder de oude Arragonbrug, over de spoken in den kloosterhof aan den overkant, en zoo meer van die griezelementen.

Waar hij dat alles haalde, wisten de tantes en de nonkels wel. Op 't Begijnhof, achter den Kalvarieberg waar grootmoeder woonde. 't Was wel precies hetzelfde niet, hij hutselde het allemaal dooreen, bepintte het op den koop toe met allerlei wonderlijke dingen, maakte er iets heel eigens van, maar 't kwam toch van daar.

Doch er was iets anders dat ze maar niet begrepen. En dat was als hij begon over dat groot, schoon kasteel waar zijn vader koning was en zijn moeder koningin en waar zijn groote broer woonde. Een kasteel met wel duizend torens aan, met bosschen en vijvers rond, met knechten en

meiden en peerden, papegaaien, schapen, kemels en wat alles niet, iederen keer weer wat nieuws.

‘Zoudt ge niet zeggen dat het allemaal waar is!’ verwonderden ze zich dan. ‘Waar haalt hij het toch allemaal uit!’

Want van wat zijn vader hem 's avonds somwijlen bij 't slapen doen, met stille stem vertelde over dat kartonnen hofke daar op de schapraai, wisten ze natuurlijk niets. Zelfs zijn moeder niet.

Vreemd was het wel, als hij thuis op zijn verhoogske stond en vertelde van dat wonderlijk kasteel en wat daar allemaal gebeurde, dan luisterden nichtjes en kozijntjes met open mond.

‘Schoon is het!’ zegden ze en riepen bravo en klapten in hun pollen en hadden er nooit genoeg van.

Maar als hij hun huis uit was en bij hen, en onder 't spel op straat vóór de deur of achter in hun hof, zoo toevallig iets zei van zijn grooten, witten hond Max, die wel over een huis kon springen, of iets van Karo, die schoone, witte zwaan die hem op heur rug liet zitten en hem meenaam over hun vijver, dan lachten ze hem uit, zegden dat hij zot was. Ofwel schudden ze hem eens duchtig, scholden hem uit voor leelijken leugenaar. En de meiskes liepen het rap naar binnen zeggen. Zoo liegen dat Flipke deed, verschrikkelijk was het! Dat kon hem razend maken. Hij begon dan te stampen en te boksen op goed valle-'t-uit, beet en krabde, en vluchtte ten slotte naar zijn moeder, om met de armen straf rond heur lenden en 't gezicht tegen heur zij, in wild, wanhopig gehuil los te barsten.

‘Laat ze nog komen!’ snikte hij. ‘k Gooi ze buiten! 'k Doe het ni-meer! Nooit ofte nooit ni-meer!’

Maar den dag daarop was hij 't al vergeten.

En als ze dan terug op bezoek kwamen die plagers,

stapte hij maar weer zijn verhoogske op, vertelde van zijn kasteel met de duizend torens, en van 't nieuws dat er in den laatsten tijd weer allemaal voorgevallen was.

Zoo kentelden de weken en de maanden voorbij en zoo kwam de tijd dat Flipke naar school zou moeten.

Een heele gebeurtenis was dat voor Flipke en voor zijn ouders.

Toen de dikke notaris daar toevallig, op een tocht naar een buitenvenditie, van hoorde, vroeg hij aan den vader of hij toch wel half-geld zou aanvragen. Hij wist het goed, dat kon. Zelfs voor minder nog dan de helft. Zoovelen profiteerden er immers van. Als hij wilde kon hij er een goed woord voor doen. Hij kende den directeur heel goed.

‘C'est mon ami,’ zei hij. ‘En gij krijgt het, als ik het vraag.’

Maar de lange, rechte vader had neen geschud.

‘Dat is niet noodig, Mijnheer de Notaris,’ zei hij.

‘Voyons, voyons, en waarvoor ni?’ verwonderde zich de andere. ‘Een notarisklerk met drie klein' kinderen! Als die het niet krijgt, wie moest het dan wel krijgen? 't Is dertig frank verschil, da's zestig in de keering! Peinst er aan!’

‘Ge zijt wel bedankt voor uw attentie, Mijnheer de Notaris. Maar 'k doe 't liever niet.’

‘Vous devez le savoir!’

Neen, hoe ze ook moesten tobben en hun kop breken om met zijn honderdtwintig frank per maand rond te komen, van zoo iets moest hij niet weten. Dan moesten ze er maar iets anders op verzinnen. En niet alleen dat, maar Flipke moest goed in de kleeren steken ook nog.

‘k Wil niet dat hij onder doet voor 't is gelijk wie,’ zei hij aan 't moederke. ‘Hij moet in orde zijn.’

Ze kochten hem een paar sterke leerskes, een klak, een

langen caban, een leeren ransel, en van een lap donkergrijze stof die grootmoeder op de Zaterdagsche markt voor een appel en een ei wist los te krijgen, zou Tante Fin hem een schoon kostuum maken. ‘Een chasseurke, met een riem in de lee, dat is net en dat is altijd mode,’ zei ze. ‘Laat mij maar doen.’

Ze maakte er iets heel schoon van, iets dat mocht gezien worden en vastgepakt ook.

‘Zoo iets dragen die van den burgemeester nog niet’ zei ze, toen ze 't terugbracht. ‘Toe, Flipke, trek het eens aan, om te zien of er niets aan mankeert.’

Hij deed het aan, zwijgzaam en al zuchtend van fierheid. Moeder vond het goed, grootmoeder vond het goed en Tante Fin tilde hem op tafel en deed hem zich naar alle kanten keeren.

‘t Is in orde,’ zei ze. ‘Toe, Flipke, trek het nu maar uit en dan leggen we 't weg voor den eersten dag van de school.’

Hij schudde echter van neen, sprong van de tafel en wilde wegloopen.

‘Neeje, nu nog niet!’ riep hij. ‘Nog aanhouden!’

Ze grepen hem vast, wilden het met geweld doen. Doch hij brulde luid als een bezetene, sloeg en stampte, dreigde zelfs te bijten, zoodat ze hem maar loslieten.

‘Wel, gij stoute bengel,’ keven ze. ‘Luister goed, voor vijf minuutjes maar. En pas op dat ge 't vuil maakt!’

Hij veegde brommend zijn traantjes af, trok de twee broekventjes van broerkes, die wijs met een schabelleke aan 't spelen waren, naar de voorkamer, duwde hen ieder in zijn rieten speelgoed-zetelke en klom op zijn tribuun. En zonder meer begon hij daar met veel theater, pif-poef-paf's en woest hondengeblaf te vertellen van een zot jachtavontuur in de bosschen van zijn kasteel.

Grootmoeder en Tante Fin, die dat alles verwonderd gevolgd hadden, schoten in een luiden lach.

‘Da's met dat kostuumke!’ zeiden ze. ‘Wel, wel toch!’

En ze bleven lachen, al spraken ze daarop van andere dingen, en 't was zelfs al lachend, na even nog het hoofd gestoken te hebben in het van jagerslawaaï weerklinkend vóorkamerke, dat ze de deur uitgingen.

Maar het moederke in de keuken lachte niet.

‘Als hij met die farcen maar niet op school begint,’ zuchtte ze. ‘Ze zouden nog peinzen dat hij zot is. Daar moeten wij iets tegen doen.’

Toen de vader thuiskwam zei ze 't hem. Hij keek verrast op, verzonk daarop in gepeinzen.

‘Gij hebt gelijk,’ zei hij na een wijle. ‘Daar had ik nog niet aan gedacht... 't Is nu al soms zoo erg als hij met de klein mannen van uw broers en uw zusters speelt... Wat zou het daar dan niet worden?... Wij moeten er iets tegen doen... Hij moet het laten.’

‘W'hebben het te ver laten gaan,’ zei het moederke. ‘Als we 't nog maar gedaan krijgen nu...’

VII

De vader begon er mee, denzelfden avond nog toen hij hem slapen deed en lijk gewoonte even bij zijn bedje bleef zitten. Hij sprak hem van de school en de meesters, en waarom hij daar nu naartoe ging, en dat hij er braaf moest zijn en er moest op letten aan de jongens geen vertelselkes te vertellen en in alle geval niets loslaten over zijn kasteel. 's Anderendaags deed de moeder het, en toen grootmoeder kwam, deed ze het ook.

En niet een keer maat nog dikwijls herhaalden ze 't, en al vroeg het ventje telkens meer en meer krikkel en verwonderd waarom-toch, tenslotte beloofde hij het niet te zullen doen.

‘Sesa, dan zijde een groote jongen, Flipke,’ zegden ze. ‘Hier in huis, bij ons, is dat niets, ventje. Maar daarbuiten hebben ze er geen zaken mee.’

Den morgen van dien dag, toen hij daar in zijn jagerskostuumke, met zijn ransel op den rug en zijn caban over den arm, ontroerd en fier de deur uitstapte, drukten ze er nog eens speciaal op. En grootmoeder die hem naar school bracht deed het onderweg nog eens.

‘k Zal het niet doen, Peetje,’ beloofde hij voor een laatsten keer toen hij haar een kus gaf. En hij herhaalde het nog eens voor zichzelf, binst hij met eenige andere broekventjes de lage, ronde poort binnenging die t'ende een gewelfde, witte gang de groote, met lijsterbessen beplante koer liet zien vol loopende en joelende jongens. Hier en daar, kop en schouders boven de woelende bende uit, wandelde er een meester en vlak vóór de gang stond er een luidruchtig groepke jongens, dat met veel meestermannerij de nieuwelingskes staande hield, hun naam vroeg en waar ze woonden, en eerst nadat ze hen, bij wijze van doopsel, hadden dooreengeschied, naar de deur van hun klas brachten.

Flipke moest ook blijven staan. Met viere grepen ze hem vast.

‘Hoe heette gij?’

‘Flip,’ zei hij.

‘En hoe nog.’

‘Van Millen.’

‘En waar woonde gij?’

‘In 't Cellebroersstraatje.’

De grootste lei zijn handen op zijn pet en wreef ze duchtig over zijn kopke en in zijn gezicht.

‘In den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes!’ zei hij.

En de anderen trokken zijn ransel op tot in zijn nek, schudden hem bij schouders en armen, en meenden brutaalweg zijn caban over hem heen te trekken.

De doopeling, die zich zoo goed als 't kon weerde, vond dit toch wat sterk. Zijn mager, bleek gezichtje spande zich en plots schopte hij op goed valle 't uit naar links en rechts tegen de schenen der doopers, die met een verschrikten: ‘aimij!’ achteruit wipten, wrong zich al bukkende los van onder hun handen en schoot op een loop. Dreigend renden ze hem achterna. Doch hij stelde zich achter den eersten den besten meester, en terwijl hij zijn ransel weer goed trok en zijn pet en zijn caban, stak hij nijdig de tong naar hen uit.

Geen second stond zijn kopke stil. 't Schokte vinnig naar alle kanten heen, om te zien of die kwaad-kijkende jongens, die grommelden van: ‘Wacht maar, we krijgen u wel, leelijke snotter,’ hem niei op 't onverwachts over vallen zouden.

Ze stapten rakelings nevens hem, trokken groot' oogen, maar waagden het toch niet iets te doen. En al lachte hij uitdagend en hij hield de handen gereed om ze aan te vliegen, zijn hart klopte van schrik tot in zijn keel en hij ademde moeilijk.

't Gaf hem een heele opluchting toen eindelijk de bel ging en het gejoel mineerde. Het wriemelende kluwen om hem heen ontbond zich en vloeide van onder de lijsterbessen, naar de kanten toe, waar de jongens zich bij de hooge, glazen deuren en met een meester aan het hoofd in stille

rijen opstelden. Ook de vier plaaggeesten, nadat ze nog een vuist hadden gemaakt, dropen af.

Flipke zag dat hij er alleen overbleef en met hem nog een half-dozijn broekventjes van zijn formaat. De jongens in de rijen keken lachend naar hen, riepen: ‘Ginder moeten gijlie zijn!’ en wezen naar een deur naast de ronde gangpoort waar een rechte fiksche meester stond met een puntbaardje en een witten zakdoek in zijn borstzakje, die in zijn handen klapte en hen met een gebiedend: ‘Komt hier, klein volk!’ wenkte. Reeds vele jongskes stonden rond hem.

‘t Kon niet anders of daar was Flipke zijn klas en dat was Mijnheer Vermaelen. Ja, zoo had zijn vader hem beschreven. En haastig draafde hij er naartoe.

Zij hoefden zich niet in rij te stellen lijk al de grooteren, doch mochten direct de klas in.

‘Vooruit!’ zei de meester. ‘Hangt uw goed op en blijft daar bij den kapstok wat staan.’

Even recht en fiksche als daarbuiten, met dichtgeknoopten jas en 't gezicht aldoor in even strakke, ernstige plooi, stelde hij zich voor de klas, wees hun van daar, met een kort gebaar, hun plaatsen aan: de kleintjes van voren en de grooten van achter. En daarna zette hij zich achter zijn lessenaar, sloeg een register open en begon hen een vóór een te ondervragen.

‘Gij daar, hoe heet gij?’

‘Jean Laureys, Mijnheer.’

‘Sta recht als ge antwoordt, Jean. En waar woont gij?’

‘In de Nieuwstraat, Mijnheer.’

‘Nummer?’

‘Zeven-en-twintig, Mijnheer.’

‘En wat doet vader.’

‘Advocaat, Mijnheer.’

‘Goed, Jean. Zit neer.’

Hij teekende iets aan in zijn register, ging over naar Jean zijn lessenaar-gebuur.

‘t Ventje heette Emmanuel Vernimmen en zijn vader was bakker.

‘Zit neer, Vernimmen,’ zei Mijnheer.

Hij deed zoo de eerste rij af, dan de tweede en 't viel Flipke ineens op, dat hij de eenen noemde met hun voornaam met een ‘goed’ er bij en een vriendelijk ‘zit maar neer’, terwijl de anderen met een korten ‘zit neer’ en hun achternaam werden afgedaan.

‘Wat zou hij bij mij doen?’ dacht Flipke en zijn hert begon te kloppen toen hij aan de beurt kwam.

‘En gij daar, hoe heet gij?’ vroeg de meester.

Lijk een veertje wipte hij recht en met zijn kopke lachend naar den meester, ratelde hij luid en in éénen adem:

‘Filippus, Hendrikus, Lambertus Van Millen, Mijnheer.’

De meester keek hem even doordringend aan.

‘En waar woont gij?’ vroeg hij na een wijlke.

‘In 't Celiebroersstraatje, nummer zeven, vlak nevens Jefke die pijpen draait.’

Weer kwam er een stilte.

‘En wat doet vader?’

‘Notaris, Mijnheer.’

De meester zijn oogen vielen half-toe. Hij blies eens minachtend en er kwam een spotlach op zijn bruin gezicht.

‘Zeg eens, Van Millen, ge komt hier niet om te stoefen. Ik ken ulie wel. Toe, wat doet uw vader?’

‘Notaris, Mijnheer,’ herhaalde hij met een fieren glimlach.

Mijnheer Vermaelen schokschouderde compassieus.

‘Laat die farcen thuis, Van Millen, of we zullen u dril-

len, dat ge er van zult rillen. En al zoudt ge 't niet willen, we zullen dat wel stillen, Flipke Van Millen,' rijmde hij al grijnzend.

Even was het stil in de klas. Doch een groote van van achter begon te lachen. Een tweede en een derde volgden, en toen schoten ze allemaal in een lach, dat het helmde.

Flipke stond daar, verrast. Hij werd rood als vuur en starlings keek hij den meester aan. Maar het duurde geen drie seconden of hij herpakte zich en lachte luid mee:

'Ik kan dat ook, Mijnheer,' zei hij, toen de meester stilte had geboden.

'Wat kunnen?' vroeg hij.

'Mijnheer Vermaelen, moest visch gaan halen en hij kon 't niet betalen.'

Als vanzelf begonnen die broekventjes te lachen thans, luid en hoog.

De meester wipte recht van zijn stoel, pletste met de platte hand op den lessenaar, schreeuwde: 'Stilte,' en dat met zoo'n geweld dat ze allemaal op den slag hun lachen inslikten en onwillekeurig ineendoken.

'Van Millen, vooruit, den hoek in!' gebood hij en met een langen arm en een langen vinger strak en generaalachtig over de onthutste klas uitgestoken, wees hij hem zijn nieuwe plaats aan.

'Waarom?' vroeg Flipke.

'k Zal het u komen zeggen,' toorde hij. En met twee stappen was hij de trede af, tilde het magere jagerke uit de bank en liet hem met een krachtigen: 'dáárom!' in den hoek neer.

'k Zal u leeren, bengel! En pas op dat ge roert of ge zult nog wat anders beleven.'

Flipke rilde van 't verschieten. Wat kreeg de meester nu zoo ineens?

Een krop wrong omhoog in zijn keel, sneed hem bijkans den adem af. Hij dwong hem met geweld terug naar beneden, hield zijn oogen groot en strak open om de tranen tegen te houden en verborg zijn ellende achter een bitteren, zenuwachtigen lach.

Geen woord zei hij nog, zelfs tegen zijn Peetje die hem om half twaalf kwam afhalen bleef hij stom als een visch.

Maar pas was hij in hun straatje of hij schoot op een loop, wierp bijkans zijn twee broertjes omver die hem vóór hun deur stonden af te wachten, en stormde naar zijn moeder. Hij sloeg de armen rond heur lenden, drukte het gezichtje in heur zij en barstte los in een luid en wanhopig gesnik.

Ze vroeg hem wat er toch was, en de grootmoeder vroeg het, en nadien de vader. Doch geen woord loste hij over al het gebeurde....

VIII

Neen, zoo'n bui had Flipke nog nooit gehad. Heel het huizeke klonk er van bijeen. En alsof het zoo nog niet erg genoeg was, begonnen zijn broerkes ook nog voor een poos mee te brullen.

Het moederke probeerde hem te sussen, vroeg en hervroeg wat er toch scheelde. De grootmoeder deed het en de vader, die inmiddels thuisgekomen was, nam hem op zijn knie, duwde zijn kopke tegen zijn borst en probeerde het eveneens.

Maar geen woord kregen ze er uit en al minderde het stilaan, 't was eerst na tafel, toen hij met zijn broerkes in den hof, onder den gelenden appelaar, met een ouden stoel schipper kon spelen, dat het gesnik heelemaal ophield.

‘Wat mag dat toch geweest zijn?’ vroeg het moederke.

‘Och, kinderverdriet!’ zei de vader. ‘Den eersten keer van huis onder vreemden. Zie, 't is al over. Hij zal 't wel gewoon worden.’

Toen het kwart over een rammelde, riep zijn moeder hem binnen.

‘Ventje, 't is tijd,’ zei ze.

‘Och, moeke, laat me nog wat blijven!’ smeekte hij. ‘k Heb nog al den tijd. 't Is immers niet ver van hier. Als het half-twee begint te rammelen en 'k loop, dan ben ik er nog.’

‘Neen, neen,’ zei ze. ‘Zoo mogen we niet beginnen.’ En ze nam hem mee in 't pomphuizeke, waschte hem, kamde zijn haar, zette netjes zijn klakske op, hing zijn ransel over de schouders en zijn caban over den arm en bracht hem tot aan de deur.

‘En nu recht naar school, he ventje? En nieverans blijven staan en schoon op de stoepkes blijven.’

‘Ja, moeke.’

Maar pas was hij 't straatje uit en den hoek om waar de Nethe te blinken lag, of hij vertraagde zijn stap, stak den rijweg over en slenterde langzaam verder onder de jonge lindekes die er den waterkant bezoomden.

Hij dacht aan de doopers die hij tegen hun schenen gestampt had en die hem misschien stonden af te wachten, en 't deed hem deugd ze op deze manier een fermeneus te kunnen zetten.

Hij bleef even staan kijken naar een steenschip dat door mannen met naakte, behaarde borsten gelost werd, daarna naar een fox die op den wildbewassen reepel grond langs de oude, bemoste achterhuizen aan den overkant achter ratten aan 't jagen was, en ten laatste, van op de ronde brug van waar hij op een wip ginder in school kon zijn, naar een visscher in een bootje met een katrolnet.

Eerst als hij de bel hoorde, liep hij verder en hij had nog al den tijd om zich bij zijn klas in rij te stellen. Hij ging mee binnen, hing zijn klakske op, en zijn caban. En terwijl de anderen naar hun plaats liepen, stapte hij gewoonweg naar den hoek, lei zijn handen op den rug en keek als onverschillig de klas in.

‘Hewel, Van Millen, wat gaat gij daar doen?’ riep de meester kwaad en hij trok zijn bloedbeloopen oogen vervaarlijk open. ‘Naar uw plaats, en dat het nu uit is met uw kluchten. Vooruit!’

Flipke keek hem verwonderd aan, keek naar de jongensgezichten die zich onthutst naar hem keerden.

Wat was dat nu weer?

Dezen morgen gooide hij hem er in, waarom begreep hij niet goed. En nu moest hij er weer uit.

‘Verstaat gij mij?’ riep de meester nog kwader. ‘Op uw plaats, zeg ik u. Of moet ik weer komen helpen?’

Hij deed het toen maar. En hij wist niet hoe 't kwam, maar 't was of iets hem beklemden toen hij tusschen de banken naderschoof en zich op zijn plaats neerliet. Hij lachte zenuwachtig, keek den meester recht in de oogen.

Zooveel liever was hij in zijn hoekske gebleven. Hij had er zich tenminste toch nog vrij gevoeld, had Max en Tor en Spits en al zijn andere honden op de doopers en op al die andere snotters hier losgelaten, en geloopt hadden ze en gekrest van schrik; hij had dien leelijken stinkos van een meester door zijn knechten een ranseling laten geven, dat hij onder hun stokken en martinees piepte en kronkelde van de pijn en riep: ‘Schei uit, om de liefde Gods, en 'k zal u ook Flipke noemen,’ en ten slotte had hij zijn soldaten laten komen om die heele school met hun kanonnen kapot te schieten. Deugd had het gedaan!

Maar nu zat hij hier en moest zich stilhouden en niet

vergeten dat hij geen Paul was of Jean of Gommaire of Roger, die met een vriendelijk lachske en een bemoedigend knikske aangesproken werden en alle minuten mochten antwoorden, doch niets meer dan een die thuishoorde bij Janssens en Vernimmen en Goovaerts, die hij zooveel mogelijk op zij liet en die niet roeren of kikken mochten, of ze kregen een barsch woord naar hun kopke. Zoo was het dezen morgen geweest en zoo zou het nu ook wel zijn.

‘Van Millen, zit recht en kruis uw armen en kijk serieus. 't Is niet noodig dat ge daar precies een mensch zit uit te lachen.’

De meester deed de jongens een langzaam kruiske maken, bad een Weesgegroet vóór, met daarna weer een kruiske en begon een les van catechismus. Hij vroeg wie zijn gebeden kende, den Vaderons en den Weesgegroet, en allemaal staken ze een vinger op.

‘Kende gij ze ook, Paulke-jongske?’

‘Ja, Mijnheer, maar in 't Fransch.’

‘Ook goed. Beter nog zelfs! Zeg ze eens op.’

Paulke-jongske, een dikzak met een rooden slaapkop en een muizestemmeke, begon. Hij zei een regel, haperde, moest geholpen worden, sukkelde wat verder, haperde weer, kreeg nog een stootje, en op die manier geraakte hij toch aan 't einde. En voor zijn: ‘Je vous salue, Marie’, was het precies hetzelfde.

‘Heel goed, Paulke-jongske. Da's een goed punt voor u.’

Na Paulke-jongske, was 't aan Roger zijn beurt. En dan aatr Gommaire, aan Jeanke, aan Marcel, aan Prosper en Victor, heel 't rijtje af. En de eene kon ze goed en de tweede minder en de derde stotterde en hakkelde, maar 't was voor allemaal heel goed en ze kregen allemaal goeie punten.

Toen was 't aan de Janssens en de Vernimmens en de Goovaerts en de anderen. Bij hen rolden ze er uit, hun Vaderons en hun Weesgegroet, in 't Vlaamsch natuurlijk, en met een gemak lijk van een voorlezer in de processie!

En Flipke, die eens wou laten zien wat hij kon, liet ze los dat het klonk lijk een ratel, en hij er bijkans zijn tong op verstuikte. Hij verwachtte niets anders of de meester zou voor zoo'n kunststuk ook een goed wordeke hebben overgehad. Maar neen, hij keek kwaad en trok groote oogen naar hem.

‘Wat is dat?’ vroeg hij. ‘Geen mensch kan 't verstaan! Of lapt ge er soms zoo maar wat uit? Op te nieuw en langzaam.’

Flipke deed het langzaam. Zoo langzaam als Pater Provaes uit de Jezüetenkerk het gewoon was te doen.

Doch voor hen, noch voor hem had de meester een wordeke van lof over. Niets anders dan een onverschillig gemompeld: ‘t Is wel.’

En zooals het in de catechismusles ging, zoo ging het nadien in de rekenles, toen ze eens moesten laten hooren tot hoever ze tellen konden.

't Klinken der bel voor den speeltijd bracht er gelukkig een eind aan.

Even weg te mogen van hier en dat leelijke, zure gezicht niet meer te zien en die diepe, barsche stem niet meer te hooren, en eens te kunnen loopen en springen en de armen openslaan, gaf Flipke een danige opluchting. Hij kon er niet aan doen, maar hij begon te woelen in zijn bank en rond te kijken en te lachen, en 't was met de handen vooruit, als gereed om alles vóór hem uit den weg te stooten, dat hij naar buiten liep.

Doch eenige grooten stonden er, en toen Jean en Roger en Gommaire hun gezegd hadden: ‘Hier hebde hem,

zie!', grepen ze hem vast en trokken hem met een triomfantelijken haha! mee naar een hoek.

'Zeg eens, manneke, waar haalde gij dat uit van te zeggen dat uw vader notaris is?' vroegen ze en keken hem uitdagend aan. 'Klerkske is hij, ja, pennelikker, en pas op dat ge hier nog komt stoefen. Wat zouden we doen om hem dat af te leren? Hem eens laten lopen, of hem een kruintje geven, of eens schudden? Kom, een kruintje!'

Ze trokken zijn klakske af, begonnen zijn bolleke met de kneukels van hun vuisten te bewerken, tot groot plezier van Jean en Roger en Gommaire, die er bij te trippelen stonden.

Flipke wrong en trok en schopte zooveel hij kon, precies zooals hij dezen morgen gedaan had. Maar 't hielp niet veel, hun armen waren langer en ze hielden hem stevig vast.

Even hield hij zich stil en dan, met een woesten ruk, dat de naden van zijn schoon jagerskostuumke kraakten, was hij los. Hij zwaaide met zijn arm en hoe 't kwam wist hij niet, maar pardaf, zijn vuist pletste vlak in een zijn gezicht dat het bloed uit zijn neus sprong.

Onthutst weken ze allemaal achteruit.

Maar met een katterapte vloog hij een tweeden aan, beet zich vast aan zijn borst, schopte hem tegen de schenen, sloeg zijn handen in zijn haar en sleurde en trok er aan met zoo'n geweld, dat hij luid te gillen begon.

En daarna draafde hij Jean en Roger en Gommaire achterna, gaf hun elk wat ferme stampen in den rug en keerde dan terug naar dien met zijn bloedneus om hem uit te lachen.

'Dat is een ander kruintje, he, gij leelijke tjoeker! En den naasten keer breng ik onze honden mee, zulle!'

't Kon hem in de klas geen djim meer schelen dat de

meester zoo vriendelijk deed tegen die Jean's en Roger's en zooveel patiëntie had om hun die vier eerste versjes van 'De Molen' te doen onthouden, terwijl zij het maar vanzelf moesten kennen.

En toen hij thuiskwam lachte hij.

't Is goed gegaan, moeke,' zei hij. 'k Ben het nu al een beetje gewoon, ziede, en 't zal nog wel beteren.'

IX

't Was een memorabele dag geweest voor Flipke, die eerste. Hij had geleerd wie zijn meester was en wat die jongens weerd waren. En dat was geen klein ding!

En al ging het nog heel dikwijls gepaard met hertzeer en met een gevoelen van opstand in de dagen en maanden die kwamen, hij leerde maar aldoor beter zijn zolen te vagen aan dien stijven bokkebaard van een meester. En beter en beter leerde hij vuurwerken met zijn nagels en voeten en tanden, als een van die jongens hem te na kwam.

'Da's geen vechten ni-meer met zoo'n kat,' zegden ze. 'Hij zou uw oogen uit uw kop halen en uw kleeren van uw lijf scheuren ook nog.'

Hij had zoo gaarne van Jefke Vernimmen en later van 't Goovaertske en van Free Van Mol of van een van die anderen zijn vriendje gemaakt. En hij had er moeite voor gedaan ook. Maar die liepen liever Jean en Roger en Gommaire achterna, en ze waren er fier op als ze met hen mochten meespelen en hen naar huis brengen.

'Zoo'n labbekakken,' zei Flipke en hij vond het spijtig dat zijn vader hem maar niet liever op de armenschool had gedaan, bij die straatjong die hij bijwijlen danig had benijd, als hij er stillekes van bij grootmoeder op 't Begijn-

hof uitmuisde om zijn kopke door de poort achter de Marollekes te steken, en ze daar joelend en uitgelaten in het Peerdebeemdeke en op de Begijnevest zag ravotten, en zwemmen in de Nethe, en vischkes vangen, en in de boomen klimmen.

Doch 't was nu een keer zoo, en hij bleef dus maar alleen. Want vriend worden met die mouwvegers en die lafaards, die hem op den kop hadden willen zitten, doch bang waren voor wat krabben of een gescheurd bloeske, dat nooit ofte nooit. Hij haatte hen, had ze 'k weet niet wat kunnen doen. En als hij een van hen op 't onverwachts een beentje kon zetten en hem 't onderste-boven doen rollen; als hij heimelijk hun klak of iets anders kon wegsteken of een pakske straatvuil in hun zak laten glijden, hij sloeg het niet over. En al stond zijn gezicht dan van meewarigheid met een toetje om dien armen sukkelaar, al hielp hij hem mee beklagen, binnen in hem lachte en grinnikte het zoo van de deugd, dat zijn oogskes er smal en klein van werden.

In de klas werkte Flipke gewoon mee. Zonder dat Mijnheer Vermaelen naar hem omkeek, tenzij zoo af en toe een keer van terzij uit de hoogte, leerde hij lezen en schrijven, rekenen en catechismus met er bij wat gewijde geschiedenis, leerde teekenen en zingen en gymnastiek, en ook een eerste kletske Fransch, en hij was niet beter en niet slechter in dat alles dan de groote hoop.

In één ding echter klopte hij ze allemaal, spande hoog de kroon en dat was in het declameeren. De meester zei het wel niet, maar 't was toch zoo.

Geeneen die zoo gemakkelijk gedichtjes onthouden kon als hij. Nooit moest hij vóórgezegd worden.

En ook geeneen die ze zóó kon opzeggen.

Zijn heele lijveke kwam er bij in beweging, schouders, hoofd en borst en armen, hij maakte gebaren, trok gezich-

ten en liet zijn stemmeke op en af gaan, beter nog dan de meester.

Dat waren nog schoon momenten voor Flipke. Dan kon hij zich bijkans verzoenen met de jongens allemaal, en zelfs met den meester. Op zoo'n dag dacht hij aan geen spitsvinderij, aan klakken verstoppen of pen-puntjes in de banken steken.

Maar lang werden ze hem niet gegund.

Op zekeren keer kwam de dikke, rooie directeur met het witte pinnekeshaar en den gouden bril, toevallig de klas binnen terwijl hij daar 'De Molen' stond op te zeggen. Hij luisterde en sloeg zijn vette, rooie handen meen van verbazing.

'Mais-mais-mais,' riep hij uit, 'a-t-on jamais vu! Ca devient un acteur! We mogen hem niet vergeten voor de prijsuitdeeling, Monsieur Vermaelen! Ca sera un succès! Mais-mais-mais-toch! Een artist!'

En Flipke was fier geweest en gelukkig lijk nog nooit te voren. Zelfs op zijn verhoogske niet. Hij rilde er van, kon bijkans geen asem krijgen.

Maar van dien dag af, was het afgeloopen met vóór de klas te komen opzeggen.

'U moet ik niet vragen, ni-waar, Van Millen!' zei de meester den volgenden keer, toen het weer declamatie was. 'Gij kent het tóch. En de anderen moeten het leeren.' En daarbij lachte hij zoo half-spottend.

Er ging een steek door Flipke zijn hart. Hij werd rood, en tranen deden zijn oogen pimpelen. Doch voor den lach en die half-geloken, compassieuse oogen van dien bokkebaard, vermande hij zich.

Hij knikte instemmend, sprak lijk een groote: 't Is goed, Mijnheer. Laat ze 't ook maar leeren!' Maar van

binnen wenschte hij hem met al zijn lievekindekes naar 't putteke van de hel.

De gedachte aan de prijsuitdeeling troostte hem echter. Dat zou wat anders zijn dan hier op de tree vóór die snotters. En 't stond vast. De directeur had het immers gezegd.

En om zijn gedichtjes niet te vergeten tegen den grooten dag, droeg hij ze 's avonds aan zijn broerkes vóór en hij leerde er zelfs nog vele andere bij, die hij in de achternoensche Zondagstilte, met de hulp van moeder, leerde lezen in het 'Weekblad van Averbode.'

Maar ja, daardoor werd dan ook het eenige draadje dat hem aan zijn klas bond doorgeknipt, en met verdubbelde spitsvondigheid ging hij zijn gangen in 't streken verzinnen en in 't plagen. Zijn handen, armen en schouders, zijn eirond, gladgeknipt kopke met het glundere, deugnietachtig gezichtje, heel zijn figuur begon er naar te staan alsof hij gestadig in gespannen verwachting was iets heel plezierigs te zien gebeuren.

En niet alleen met inkt in hun lessenaar te gieten, met hun pennedoozen dicht te wringen dat ze bijna niet meer open konden, maar biekjes die hij los in een papierke draaide in hun zak te laten glijden en zoo meer van die kluchten. Zeker, 't was plezant ze daar betetterd te zien staan met hun hand vol inkt, ze doen te beulen aan hun kastje of ze zich dood te zien schrikken als ze dat bieke voor den dag haalden. En meest van al, als hij ze dan nog kon troosten, en foeteren tegen de schurken die zoo iets durfden uitsteken.

Doch hij leerde ook de kunst om hun van alles op de mouw te speten en ze tegeneen in 't harnas te jagen. En als ze dan aan 't bakkeleien vielen, vluchtte hij ergens achter een boom of een gang in, om er op zijn gemak te kunnen uitlachen.

Want dan pas was Flipke zijn dag heelemaal goed. Al lachende ging hij dan naar huis, al lachende dronk hij zijn koffie, al lachende maakte hij zijn werk en hij was vol kluchten en grappen onder 't spel met zijn broerkes. En zijn moeder en zijn vader, die niet begrepen wat hem allemaal bezielde en mee moesten lachen van het hem te zien doen, hoorden hem dan zelfs 's nachts in zijn droom aan het gichelen schieten.

En had hij nu den meester ook eens kunnen vasthebben met een pen-puntje in zijn stoelzit te steken, of pistonnekes onder de stoelpooten te leggen, dat zou wel het toppunt van alles geweest zijn!

Hoe dikwijls had hij hem in zijn verbeelding niet zien opvliegen al grijpend naar zijn zet, of, verschrikt bij de plotse knallen der pistonnekes, tot tegen het bord achter uit springen!

Doch hoe fel dat verlangen bijwijlen ook te kriebelen begon, wagen deed hij het niet. 't Moest eens uitkomen! Dan was het natuurlijk amen en uit geweest met zijn declamatie op de prijsuitdeeling. En dat was van grooter beteekenis, dan 't plezier van den meester eens aan 't springen en 't sakkeren te zien.

Die prijsuitdeeling, al naar gelang ze dichterbij kwam, groeide in zijn oogen tot iets geweldigs.

De heele Paaschvacantie dacht hij aan niets anders dan aan dat. En alle dagen, op zijn verhoogske, in den tuin, bij grootmoeder op 't Begijnhof, herhaalde hij zijn heel repertorium: van 'De Molen' en 'Minnekepoes en Baron' af, tot de gedichtjes uit het 'Weekblad van Averbode' toe.

Zoo nam het hem in beslag dat hij na de vacantie, zooveel als hij maar kon, met zijn grappen en plagerijen ophield uit vrees om dien schoonen dag in gevaar te brengen,

en als hij den directeur op de koer zag, wandelde hij eens langs hem voorbij, nam beleefd zijn klakske af en keek lachend op, om hem zijn afspraak te doen herinneren.

Maar hij zei nooit iets anders dan: 'Bonjour, me' lief menneke!' en daar de meester er ook geen wordeke meer over losliet, begon Flipke zich toch een beetje ongerust te maken.

O.H. Hemelvaart geraakte achter den rug, Sinksen en ook de Kleine Kermis. De lange, wolharige muziekmeester met zijn één oog, begon in de turnzaal met de repetitie's van het koor, en de jongens van de hoogste klassen waren volop bezig met hun rollen vanbuiten te leeren voor het op te voeren komediestuk.

Hij informeerde eens bij de jongens uit de hogere klassen hoe 't bij hen stond en hoorde dat ze overal al begonnen waren: hier met een gedicht, daar met een gymnastiekspelleke en ginder weer met een lieke.

Alleen in zijn klas was er dus nog niets.

Wachtte de meester er soms mee tot 't laatste momentje, omdat hij het toch kende? Of... of... was hij iets anders van zin?

Flipke piekerde er niet lang over en besloot te handelen. En op een schoonen morgen dat hij den directeur alleen op de koer zag, raapte hij al zijn moed bijeen, en stapte er stoutweg op af.

'Mijnheer?' vroeg hij beleefd, met zijn klakske op zijn borst.

'Wat is er, lief menneke?'

'Ik... ik... ben Flip Van Millen, Mijnheer, uit de eerste klas en ge weet nog wel dat ge eens bij ons geweest zijt en dat ik daar juist te declameeren stond van 'De Molen' en toen hebt gij gezegd dat ik op de prijsuitdeeling iets zou mogen opzeggen.'

‘Mais-mais-mais! Hebt gij dat nog onthouden! 't Is waar ook! Wacht wat, waar is Mijnheer Vermaelen, we gaan er eens over spreken. Ah! le voilà!’

Hij wenkte hem, riep: ‘Monsieur Vermaelen, venez une fois ici.’

De meester kwam en in 't Fransch sprak hij hem aan over het geval. Mijnheer Vermaelen antwoordde ook in 't Fransch en de directeur knikte op alles wat hij zegde en zei telkens: ‘c'est ça, c'est ça.’

Toen boog de directeur naar Flipke die daar roerloos niet zijn klakske op zijn borst te luisteren stond, en niets anders verwachtte of 't was nu wel in orde. En vriendelijk sprak hij:

‘Lief-menneke, écoute. Mijnheer zegt dat het dees jaar niet kan. 't Moet in ulie klas iets Fransch zijn en een lieke. En gij kent nog geen Fransch, he menneke, en zingen kunt g'ook niet goed, zegt Mijnheer. Daarbij is er een speciaal kostuumke voor noodig en dat zou kosten! Enfin, te naaste jaar zullen we eens aan u peinzen, zulle! Toe, speel nu maar nog wat.’

't Was of Flipke zijn keel toegenepen werd. Zijn knieën knikten, hij begon te rillen en hij voelde de tranen omhoogkomen. Als geslagen keerde hij zich om en op sleepende voeten, met het kopke naar den grond, slenterde hij tusschen de spelende jongens weg.

Maar lang liep hij niet gebukt.

De prijsuitdeeling met al de heerlijkheid die er voor hem mee samenhang, verzwond vlug en in de plaats daarvan kwam er een geweldig spijt in hem op, om al 't plezier dat hij zich omwille van dien droom in deze laatste weken ontzegd had. Hij zuchtte er van, twee, drie keeren schudde hij zijn kopke, werd nijdig en hij had zichzelf wel kletsen kunnen geven omdat hij zoo stom geweest was.

‘Maar wacht... wacht... 'k haal mijn schâ in,’ grommelde hij binnensmonds. ‘Die leelijke bok! Ha! 't moet Fransch zijn en een lieke en met een duur kostuumke. Da's iets voor Jeanke of Roger natuurlijk. Maar wacht.... wacht...!’

Hij tastte in zijn zakken of hij geen pistonnekes bijhad. Spijtig! Hij gespte zijn ransel open, zocht in zijn pennedoos naar een oud penneke waarvan hij de punten afbrak. Niet een maar twee zou hij in zijn stoel steken!

Hij lonkte eens naar de meesters en dan naar de klasdeur of hij ongezien binnen kon sluipen, maar zag tot zijn koleire dat die bokkebaard juist naar hier afkwam, binnenging en dan vóór de deur kwam staan.

En eens in de klas moest hij zich geweld aandoen of hij had nog van pure razernij, zijn pennedoos naar zijn maan gegooid.

‘Wacht maar... wacht maar...’ grommelde hij aldoor en in afwachting van de wraak, roefelde hij met zijn voeten, liet ringaaneen wat vallen en schopte Gommaire, die vóór hem zat, tegen zijn beenen.

Zóóver geraakte hij weg met zijn zinnen dat hij niet meer luisterde naar wat de meester uiteendeed en op een zeker moment verwonderd opkeek dat heel de klas in een luiden lach schoot.

Had hij iets plezants gezegd?

Hij meende niet mee te doen, trok zijn gezicht in een ernstig-kwade plooi, maar plots kreeg hij als een ingeving, sloeg zijn armen omhoog en zijn kopke achterover en begon luider nog dan de anderen te lachen. 't Was echter geen gewone lach, doch iets dat klonk als geitengeblèr en geweldig bibberde.

De jongens keken verbaasd naar hem, schetterden nog luider los. En 't was eerst op 't herhaald gebulder van: ‘stilte!’ dat ze eindelijk zwegen.

Flipke stoorde er zich echter niet aan en ging maar voort met zijnen hè-hè-hè-hè-hè. Door zijn oogspleetjes zag hij heel duidelijk aan 't kwaad, rood gezicht van den meester dat het raak was en hij bleef lachen. Zelfs toen hij woest bij den arm gegrepen werd, in den hoek gesleurd en onder luid gedonder van: schobbejak, deugniet, schurk, dooreengeschud, ging hij er nog mee door. Zoo'n deugd deed het dat hij er niet mee uitscheiden kon.

Eerst toen hij er buiten adem van was en letterlijk pompaf, hield hij op.

X

Blij dat Flipke met zijn uitvinding was, niet om te gelooven! Nog tien keeren beter was het dan pinnekes en pistons!

Iederen keer dat de meester zich, uit vriendelijkheid voor de Jeankes en hun soort, een wordeke liet ontvallen om mee te lachen, raffel! daar blèrde hij, met veel theater van armen en beenen, zijn geitenlach door de klas.

En kwaad dat die dan wierd, om te barsten bijkans! Zijn oogen puilden bol uit hun kassen, schuim kwam op zijn lippen en hij tierde lijk een bezetene.

In-'t-hoekske-staan met daarbij de vijf-en-twintig en zelfs vijftig regels straf-schrijven thuis, Flipke had het er met veel plezier voor over om hem weer eens zoo razend te zien.

Neen, hij geneerde zich niet, ging er brutaal mee door.

En als de meester, blijkbaar ten einde raad hoe er dat sprinkhaantje onder te krijgen, gewoonweg niets meer zei om te lachen, bracht hij zijn gejudas eenvoudig op de koer.

Vóór de lessen of onder den speeltijd troppelde hij dan

een troepke jongens rond zich, loodste ze tot vlak in zijn nabijheid en bracht ze met het een of ander zot vertelselke en een even zot gebarenspeel, aan het lachen. En als ze dan lachten, blèrde hij er almeteens geitachtig op los. Wat den vent telkens woedend deed omzien en al grommelend verhuizen naar een anderen hoek.

Zelfs op de prijsuitdeeling, terwijl Jeanke Laureys - want hij was de uitverkorene geweest die in 't Fransch zingen kon en een schoon matrozen-kostuumke betalen, - vóór die groote zaal vol feestelijk gekleede ouders zijn lieke afzaagde van:

‘Il était un petit navire’

en de meester, gezeten bij zijn klas op de galerij, één en al spanning was of hij het wel goed zou doen, begon hij er half-luide mede. En hij verkneukelde er zich aan, als hij dien bokkebaard, in zijn zwart processie-kostuum, dáár op 't hoekske vóór hem, zenuwachtig aan 't woelen zag gaan en telkens woedend omkijken.

Toen Flipke in de tweede klas kwam, hoopte hij dat het hier misschien beter zou gaan. De meester, dien ze nu kregen, zag er tenminste toch zoo bokachtig niet uit, als om u telkens een stoot te geven.

Hij was groot en vet, met een breed, dik-wangig poppen-gezicht, een rechten, stijven snor en zwart pommade-haar, en zijn voeten waren groot en plat lijk schuiten. Hij had een heesche, bliken stem, precies lijk die van Meke Stommels die naast grootmoeder woonde, hij lachte nooit en zei ook nooit iets om te lachen.

Een ding was goed: hij deed zoo flauw niet tegen de Jean's, de Roger's en de rest. Maar daarvoor liet hij de andere helft van de klas gewoon zitten waar ze zat, ondervroeg ze niet, keek hun werk niet na, riep ze nooit ofte

nooit aan 't bord. 't Was net of ze bestonden niet voor hem.

Flipke vond het hier nog gemeener dan bij dien bok en 't werkte weldra nog feller op zijn zenuwen dan alles van verleden jaar. Als hij hem nu maar eens kwaad had kunnen maken, doen rood worden en opvliegen en roepen, 't zou hem deugd gedaan hebben. Maar nooit pakte het.

Hij probeerde het, met bij elk zot antwoord van een van die feniksen uit de schoone huizen van de stad in een gekken lach los te schetteren.

De meester verroerde echter lid noch lijf, keek hem slechts eens aan en wachtte tot hij er klaar mee was.

En Flipke gaf het op.

Twee, drie keeren smokkelde hij ongezien pistonnekes onder de pooten van zijn stoel, strooide er extra wat droog zand over. En God-zij-geloofd! als de meester zijn stoel van onder zijn lessenaar wegtrok, knalden ze los. Heel de klas en Flipke niet het minst, schrok er van saam. Alleen de meester bleef onbeweeglijk, keek nog niet eens naar den grond en zette zich gewoon neer.

‘Ook al niets mee te beginnen,’ grolde Flipke nijdig.

Hij stak pen-punten in 't stroo van zijn stoel. Niet één keer, maar tien keeren misschien.

Doch de man ging er gewoon op zitten.

En als 't ventje nadien ging zien, lagen ze daar omgebogen of platgedrukt, wat hem geen klein beetje deed verpafst staan.

‘Die heeft zeker en vast een vel van hoorn,’ zei hij. ‘Ofwel draagt hij een blekken onderbroek.’

Hij bracht muizekes mee, en in den zomer meikevers, maar 't was alles onbegonnen werk.

De meester bleef onbewogen, gaf zijn lessen verder op dezelfde lijze manier, precies of er gebeurde nietsmandalle.

En om zijn nijd te stillen, ging Flipke dan maar weer eens, lijk vorig jaar, vlak bij den bokkebaard, wat zotten klap staan vertellen en blèr-lachen. Of hij hield de Jean's en de Roger's nog wat meer voor den aap dan hij het tot nu toe gedaan had, solferde hun de onmogelijkste historiekjes op en wreef van de deugd in zijn handen als hij hen tegen elkaar kon opjagen.

En zooals het daar was, zoo bleef het ook in de derde en de vierde en de vijfde en de zesde klas, al was de eene meester dan wat zachter dan de tweede, en de derde wat lachlustiger dan nummer vier. Vaten vol onrechtveerdigheid, vond hij zooals het in zijn kerkboek ievers te lezen stond.

Zoo geerne had hij een vriendje gemaakt. Telkens en telkens probeerde hij een jongen aan zich te binden, die zou leeren zien zooals hij zag, die hem zou helpen om de anderen den duvel aan te doen en hem gelijk zou geven als hij wat beweerde. Hoe snakte hij er soms naar. En wat zou hij op zijn beurt voor zoo eenen niet gedaan hebben!

Zoo dwingend werd zijn verlangen er naar dat hij zijn nood kloeg aan een bontgekleurd Savoyardje-met-een-marmot, dat hij bij Tante Fin heimelijk uit een doos met calcomonies had weggepakt en angstvallig bewaarde achter het omslag van zijn catechismus.

Maar daarom zweeg hij nog niet. Over alles en nog wat moest hij zijn bijltje kunnen laten gaan of hij leefde niet. Bij iedereen om beurte ging hij het eens zwaaien. Bij die van boven die hij haatte, en ook bij die van beneden die hij verachtte. Doch nooit voor heel lang bij denzelfden.

Pas had hij den eenen aangeklampt en er met nijdige kopstooten en rappe gebaren wat uitgegrinnikt, of hij keerde zich van hem weg, schoot naar een tweeden aan den

overkant der koer, van daar naar een derden, en zoo hoekte hij van hier naar daar.

‘Gij zijt precies een Zevenslager,’ zei Jef Coppens eens. ‘Nu zitte hier te broebelen en dan weer ginder. Voert, maak dat ge weg zijt of ik kraak u.’ En Jef Coppens, die al drie keeren blijven zitten was en kop en hals boven zijn klas uitstak, dreigde hem te grijpen.

‘Zeven maar?’ vroeg Flipke. ‘Dan kunde gij niet goed tellen, grootvader! Let op!’

Hij stak zijn tong uit naar Jef, gaf hem met een kattenrapte een stomp in de maag dat hij ‘kwak’ zei, en luidsissend lijk een echte zevenslager, schoot hij vandaar dwars de koer over, kletste er een tegen zijn achterwerk, vloog met een hoek naar een anderen, dien hij in de holte van zijn knieën een duw gaf, en zoo verder maar. Zij die bij Jef stonden en dat volgden, lachten geen klein beetje!

Flipke had zijn naam vast, doch de groote Jef Coppens ook. Met dit verschil dat Flipke er fier op was en stoefte: ‘Hier is de Zevenslager,’ terwijl Jef lijk razend werd en malheuren zou hebben gedaan als ze hem grootvader noemden.

Een ding alleen was er, dat hem in dat eendere stomme leven van lessen leeren, zich ergeren en meesters en jongens den duvel aandoen, wat verandering bracht. En dat was de komst van zijn broerkes op school.

Het waren stille, bedeesde ventjes. Eigenlijk veel en veel te stil, vond Flipke, slapers die op hun kop zouden laten zitten hebben als hij er niet over waakte. En hij kon zich thuis niet kwaad genoeg maken op hen, en hen schudden en er tegen duvelen, omdat ze zoo'n mossels bleven.

Maar op school, als de eene of andere hun wat te na kwam, en hij voor hen de vuisten uit de mouwen mocht

steken, voelde hij zich telkens gelukkig en den koning te rijk.

XI

En dan kwamen er ook, in de zesde klas, toen hun vette, blinkende meester met de jicht thuis moest blijven, zoo heelemaal op 't onverwachts, als een stuk van den hemel, die glorieuze twee maanden met dien jongen plaatsvervanger.

't Was een gast van een jaar of twintig, met een lang, bleek gezicht, een wollig baardje en blond krulhaar, en als Flipke hem zag dacht hij instinctmatig aan niets anders dan aan hem eens ferm op zijn peerd te jagen.

De directeur stelde hem aan hun klas voor als Mijnheer Matthijs uit Dendermonde. Hij zei dat het een goei klas was die hij kreeg, niets dan brave jongens waarmee hij niets, geen last zou hebben, tous de la bonne bourgeoisie, en dat ze au point de vue de l'enseignement ook zeer goed was gesoigneerd.

Mijnheer Matthijs knikte op alles en toen de directeur, met zijn hutsepot van Fransch en Vlaamsch dooreen de deur uit was, deed hij een boekske open, zei dat ze voor dit eerste uur een les van Gewijde Geschiedenis hadden te leeren gehad, namelijk 'De Zondvloed', en dat hij die zou overheoren. Hij sprak zacht en heel op de letter en zijn stem beefde een beetje.

Hij keek de jongens eens aan, die daar muisstil zaten, met de armen gekruist over de borst, wees Gust Serneels aan om vóór de klas te komen.

'Wat weet gij van den zondvloed?' vroeg hij.

Gust zuchtte eens, slikte zijn speeksel door, keek naar het plafond en toonloos, alsof het een paternoster was dien

hij afratelde, zonder op punten of komma's te letten, kwam het rap en in een asem:

‘De zondvloed God besloot de booze menschen te verdelgen God de Heer zag dat de boosheid der menschen groot was op de aarde Hij had spijt den mensch geschapen te hebben Hij sprak ik zai den mensch van de aarde...’

Toen stokte hij, werd rood, keek nog meer naar boven en bleef daar zoo met open mond staan, wachtend tot het volgend woord hem zou te binnen schieten en hij 't bobijntje verder kon afwinden.

Er kwam een glimlach op Mijnheer Matthijs zijn gezicht.

‘Hebt gij dat van buiten geleerd, vriendje?’

Gust keerde zijn gezicht naar hem, knikte eens.

‘Dat is niet noodig. Vertel het op uw manier,’ zei de jonge meester.

‘Voor Mijnheer Vercammen moeten wij het van buiten kennen, Mijnheer,’ waagde Jeanke Laureys te zeggen.

‘Voor mij niet,’ zei Mijnheer Matthijs.

‘Toe, probeer het eens anders, vriendje?’

Gust haalde zijn schouders op.

‘Hoe anders?’ vroeg hij.

‘Niet zooals het boek, maar zooals gijzelf het vertellen zoudt.’

‘Dat kan ik niet,’ bekende Gust.

‘Ga dan maar naar uw plaats... Wie zou 't kunnen?’

Niemand stak zijn vinger op. Allen zaten ze stil.

Flipke kreeg plots een lumineus gedacht. Zou hij 't durven?

Even aarzelde hij nog, maar 't werd gauw al te verleidelijk. Vooruit maar, zei hij tegen zichzelf, en lachend, met oogskes die blonken van deugnieterij, stak hij den vinger omhoog.

‘Gij?’ vroeg Mijnheer Matthijs, en hij lachte.

‘Ja,’ zei Flipke.

‘Laat eens hooren!’

Hij wipte zijn bank uit, haastte zich vóór de klas.

‘Begin maar.’

Hij stond daar zooals altijd als hij iets ging uithalen, een beetje voorovergebogen, het schelmsch-lachend kopke met de kort-geknippte haren vooruit, de ellebogen tegen het lichaam, en de handen, met de lange, beweeglijke vingers, los over elkaar vóór de borst.

‘De Zondvloed.

O.L.H. zat in die dagen danig in nesten. Als Hij, zoo door een holleke in de wolken onder zijn voetbanske, naar de aarde keek; zag Hij daar nogal fraaie dingskes. Niets anders dan roten zatlappen, die achter een harmonika door de straten waggelden, op al de hoeken kaartspelers en tuischers, de staminees stampvol zatte venten en wijven die af en toe eens aan 't badderen gingen, en in de hoeken achter de muren dieven en moordenaars die plannen aan 't beramen waren voor den nacht en hun messen aan 't wetten. Burgemeesters, gardeviles, gendarmen, 't deed er allemaal aan mee.

O.L.H. krabde eens achter zijn ooren, zoodat Hij er het vel mee aftrok.

‘Ik heb eens wat uitgestoken!’ grommelde Hij tegen zijn eigen. ‘Stom, stommer dan stom ben Ik geweest! Zoo een raske-de-pik lijk dat daar beneden is, dat bestaat er in de heele wereld ni-meer. Maar als ze peinzen dat Ik dat langer blijf verdragen, zijn ze wel. Er komt een ende aan mijn patiëntie! 'k Ga ze van den eersten tot den laatsten simplement uitroeien. Ze moeten het maar weten.

't Zal een goei les zijn! Wacht eens wat!’

Flipke hield even op, verwonderd 't en kon niet meer, dat hij zoover had mogen doorspreken. En hij verwachtte

nu ook niets anders dan een gebulder, dat hem met een ferme straf naar zijn plaats zou jagen.

Maar neen, er kwam niets. En toen hij 't eindelijk waagde naar den meester te kijken, zag hij tot zijn stomme verbazing dat deze daar geamuseerd te lachen stond.

‘Ga voort,’ zei hij en hij knikte eens. ‘t Is toch nog niet gedaan.’

Nu begreep Flipke er niets meer van. Met groote oogen en open mond bleef hij den meester bekijken.

‘Ga voort!’ herhaalde deze. ‘t Is goed.’

Flipke werd wantrouwig. Hield die jonge meester hem soms niet voor den zot? Hij keek eens de klas in, waar ze allemaal met verstomde gezichten zaten, keek toen terug naar hem.

‘Ga toch voort,’ lachte de meester. ‘Of kent ge 't soms niet verder?’

‘Jawel,’ knikte Flipke en in een plotse opwelling van: ‘t kan m' allemaal niet schelen!’ ging hij stoutweg verder.

‘Maar er was daar een tusschen die menschen waarmee Hij nogal goeie kameraad was en die heette Noë. En die ten minste dronk niet, vocht niet, tuischte niet. Die was rechtveerdig.

Dien kan Ik toch niet mee vernietigen,’ zei O.L.H. ‘zoo 'nen braven mensch. Neeje, dat zou niet just zijn. En ik moet just zijn. Ik ben toch O.L.H.’

Hij trok eens aan zijn baard en dacht effekes na.

‘Wacht eens wat,’ zei Hij, ‘we zullen dat affairke eens arrangeeren.’

Hij riep de engelen bij hem.

‘Jongens,’ zei Hij, ‘maakt eens een wolk los. 'k Moet per se naar beneden!’

Ze deden het, Hij stapte er op, en avant, ze dreven den

hemel uit, naar hier. En vóór Noë zijn huis stapten ze af. Een engel belde aan, de meid kwam opendoen en O.L.H. ging binnen. ‘Luister eens, Noë, mijn goeie vriend,’ sprak O.L.H. ‘k heb u wat te vertellen. Gij moet een ark maken. Geen ijzeren maar een van hout, van timmerhout. Bij Slootmaekers aan de statie hebben ze juist een nieuwe lading aangekregen en als er ni genoeg is, kunnen ze bijbestellen. Die ark moet 300 el lang zijn, 50 el breed en 30 el hoog. Ik herhaal, 300, 50 en 30. Goed onthouden, he? Bestrijk ze van binnen en van buiten met hars. Paeps, de drogist uit de Lisperstraat, kan u dat wel bezorgen. En ge maakt die ark met een kelder, een gelijkvloers, en een boven. En daar moet een deur aan zijn, en een venster natuurlijk. En als ze af is, brengt gij daarin een paar van al de beesten op de wereld. Dat is ook niet erg, in de zoologie te Antwerpen vindt ge ze gereed staan. En breng er eten in, heel veel eten, goe verstaan, he Noë, en stap er dan in met uw madam, met uw jongens en hun madams, en met uw dochters en hun meneeren. Want er zal wat gebeuren dan. Ge gaat geen klein beetje verschieten. 'k Ben kwaad, Noë, razend kwaad en 'k moet het uitwerken, mijn vriend. Doe dat nu, he? En salu!’

En O.L.H. ging buiten, stapte op zijn wolk. De engelen gaven er een stooteke tegen met hun schouders, sprongen er op en jut! ze dreven schoon en zuutjes terug den hemel in.

‘Djuzesmarante!’ zei Noë. ‘Da's geen klein karwei. En dat just in dees maanden. De appelen moeten binnen en de peren en de patatten en 't koren! Maar enfin! wat doet ge er tegen als 't van O.L.H. zelf komt.’

En hij direct aan het teekenen en het meten en 's anderendaags al, op 't beemdeke achter 't Begijnhof, dat van hem was, ging hij aan het timmeren.

De andere menschen, als ze dat zagen, lachten geen klein beetje. ‘Wat krijgt den die nu?’ vroegen ze zich af. ‘Is hij soms zot geworden? Ziet hem eens werken, de sukkelaar!’

‘t Was een werkske van belang, kunde peinzen! 300 el, da's 200 meter! Van de Groote Kerk tot aan de Hooge Brug misschien wel!

Maar ze geraakte toch af, zijn ark.

En O.L.H. kwam dan weer eens bij hem. ‘Stap in, Noë, mijn goeie vriend. 't Wordt tijd. Nog zeven dagen en dan laat Ik het regenen 40 dagen lang. Alles wat Ik geschapen heb, moet weg. 'k Ben het moe, Mij nog langer voor den zot te laten houden. We zullen ze hebben.’

Noë deed het natuurlijk. En geerne nogal. En met hem de heele zoologie van Antwerpen. Dat was nogal een karweike om die tijgers en olifanten en beren en zeehonden en struisvogels en al de rest hier te krijgen.

‘Noë begint een cirk!’ lachten de menschen en nog veel meer zottigheden zegden ze.

Maar dat deden ze niet meer toen de zevende dag voorbij was en het daar zoo al met een keer te regenen begon, te regenen, mijne goeie! niet met emmers maar met heelder kuipen. En curieus, niet alleen uit den hemel kwam het water, maar ook uit den grond, van tusschen de steenen op straat, uit de muren broebelde het omhoog.

‘Wa's da' nu?’ vroegen de menschen zich af. ‘Zijn ze daarboven stapel geworden. Zijn dat nu nog manieren van het zoo doen te regenen?’

Op een sibot waren de straten vol en 't spoot van onder de deuren de gang binnen in de kamers waar de menschen te wallebakken zaten en slechte liekes te zingen. Ze kropen op de stoelen. Maar 't water klom. Ze kropen op hun tafels, op hun kasten. En 't water klom nog.

‘Potverdoziel!’ zegden ze. ‘Er in en er door naar de trap en naar boven. Z' hebben ons nog niet. 't Kan toch niet blijven duren immers.’

Maar ja, 't water klom tot op hun slaapkamers.

Ze kropen den zolder op, van den zolder op 't dak, van 't dak op den schoorsteen. En als het daar was, zwommen ze naar de hooger gelegen huizen.

Die zaten gauw toptig vol en daar werd gevochten voor een plaatske en ze duwden malkander het water in. Slimmeriken zwommen direct door naar de torens. Maar 't was alles even weinig gekort. Hooger en hooger wies het water. Het toreke van 't stadhuis verdween, dat van 't Begijnhof en de hooge boomen op de Begijnevest ook. Aan 't toreke van de Kluizekerk hingen ze met trossels doch er was niets aan te doen, al schreeuwden ze en brulden ze nog zoo, ze werden ingehaald. En ten leste ging ook de toren van Sinte-Gommarus er aan en dan was 't al effen en weg. En niets dan water en water en water zoover dat men zien kon, en almaardoor regen en regen en regen. En in dien regen en op dat water dreef Noë zijn ark. Hij alleen was gered.

‘Sesa!’ zei O.L.H. ‘Nu ben Ik van al dat krapul af. Nu kunnen we eens opnieuw beginnen met Noë en zijn volk. Laat ons hopen dat 't beter gaat.’

‘En Hij draaide de kranen van den hemel toe en die van onder den grond ook. En wat er toen gebeurde dat is voor den naasten keer, dat moesten we voor vandaag niet kennen.’

Toen zweeg Flipke en hij keek eens naar Mijnheer Matthijs. Die lachte tevreden.

‘Goed is het,’ zei hij. ‘Heel goed zelfs. Gij krijgt een goed cijfer.’

‘Hoeveel?’ vroeg Flipke.

‘Wat peinst ge?’

Hij dacht eens even na.

‘Zeven, bijvoorbeeld,’ zei hij.

‘Neen, negen!’ zei de meester.

En stralend van geluk, met muziek in zijn hoofd en een hert dat klopte lijk zot, keerde hij terug naar zijn plaats.

Onder den speeltijd werd er natuurlijk over niets anders gesproken dan over die zonderlinge les. Zelfs de heel grooten uit de middelbare klassen kwamen er naar luisteren. Flipke zijn zondvloed werd nog eens heelemaal herhaald. En gelachen dat er werd! Die zotte Zevenslager ook!

‘Ik vond er niets aan,’ zei Jean Laureys en hij blies eens vol minachting. ‘Ik geloof dat die meester al even zot is als gij, Zevenslager!’

Maar zijn woorden waren nog niet koud, of hij kreeg Flipke zijn vuist onder tegen zijn kin, dat zijn tanden er van kraakten. Hij deed zijn oogen dicht, waggelde even achteruit.

‘Van mij moogde zeggen alles wat ge wilt,’ beet Flip ke hem nijdig toe. ‘Maar van dien nieuwen meester, geen woord! Goe verstaan, snotter? Of 'k vreet u op met huid en haar!’

Djuzes, wat werden dat schoone dagen bij dien Mijn heer Matthijs!

Want 't waren natuurlijk niet alleen de lessen van Gewijde Geschiedenis, maar álles, álles werd anders!

Met vermenigvuldigingen en deelingen maken van een el lang, en vraagstukken oplossen zonder end, terwijl Mijnheer Vercammen zijn gazet las, was 't afgeloopen. In de plaats daarvan gaf hij hoofdrekenen, iets wat ze nog nooit gedaan hadden. En ze moesten ook figuurkes knippen, en kubussen, kegels en zoo meer maken in papier. Plezant was dat!

Curieus, de Jean's en de Roger's en die ander fijn-gekleede typkes uit de schoon' huizen waren niet langer de feniksen meer. 't Waren de andere. En dat verdubbelde Flipke zijn plezier in 't nieuwe leven.

Zelfs Jef Coppens kwam los en begon goed te antwoorden.

'Hoe komt het toch dat gij maar pas in dees klas zit, jongen?' vroeg Mijnheer Matthijs op zekeren keer. 'k Versta dat niet. Ge zijt gij toch niet dom!'

'k Weet het ook ni, Mijnheer,' zei Jef triestig.

En Mijnheer Matthijs keek droevig en schudde het hoofd.

Voor teekenen konden ze hun cahier thuis laten en moesten ze, tot hun groote verwondering, grof grijs inpakpapier meebrengen en verfkes. En voor model kregen ze een geranium, een vaas, een fuchsia, een blauw-steenen stoopke met twee citroenen vóór, en zelfs een keer een doodskop met een zandlooper en een oud, leeren boek.

Allemaal zoowat, werkten ze er op dat ze er van zweetten, en een toppunt van glorie was het als hun product goedgekeurd werd en de meester het aan den muur speette. 't Was nog schooner voor hen dan 'k weet niet hoe een pak prijzen op de prijsuitdeeling.

In een van die eerste lessen was het dat Mijnheer Matthijs Flipke tot de ontdekking bracht dat hij teekenen kon.

'Ge moet alles groot aanpakken,' zei hij, 'en met uw potlood schilderen. Losjes maar. En vooral geen lijntjes trekken.'

En hij deed het vóór: eerst schilderde hij een stuk van 't model na in de lucht, dan bracht hij 't over op 't papier. En Flipke deed hem na... en de fuchsia kwam er!

'En als ge u nu veel oefent thuis, dan zult ge eens zien hoe rap dat 't gaat!' verzekerde hem Mijnheer Matthijs.

'k Zal 't doen, Mijnheer!' zei hij. En hij deed het ook.

Models waren et genoeg thuis: de lamp, de kast, de stoof, de wieg met zijn zusterke in, 't hobbelpoordje, zijn moeder, zijn vader zelfs. En pakpapier of stukken inpakkarton kon hij genoeg krijgen bij den kruidenier achter 't hoekske, als hij commissies deed.

Maar meer dan dat, meer dan de stemmige verteluurkes waarmee de meester den dag sloot, meer dan de bezoeken die ze brachten aan de gasfabriek, aan de scheepswerf bij de Molpoort, aan 't Oudheidkundig Museum of aan den beiaard op Sinte-Gommarustoren, waren hem toch de lessen in moedertaal, als er een nieuw gedicht werd aangeleerd, en bovenal als de ingeleverde opstellen werden besproken.

't Eerste opstel dat ze voor Mijnheer Matthijs moesten maken was er een over 'De Straatzanger'. Flipke had er zich niet bijzonder voor ingespannen en had er iets van gemaakt van een drie bladzijdjes lang.

Tot zijn verwondering, precies lijk met die les over 'De Zondvloed', was het goed geweest, heel goed zelfs, 't beste van allemaal, en hij mocht het vóór de klas komen vóórlezen.

't Spreekt vanzelf dat hij na zoo 'n verrassing, aan het tweede - 'Lange Wapper' heette het - wat meer zorg besteedde. Hij maakte het twee keeren zoo lang, schreef het heel netjes, met een nieuw ballon-penneke, over, en zóó goed viel het mee dat Mijnheer het zelf wenschte vóór te lezen.

Van toen af aan werd het opstellen-maken een echte passie voor Flipke. Hij zou er eten en slapen voor gelaten hebben, en als hij er aan bezig was verdroeg hij niet het minste lawijdje van zijn broerkes of zijn zusterke. Zelfs tegen zijn moeder kon hij uitschieten als ze wat te veel rammelde met potten en pannen in de bij-keuken.

Maar iets voor iets en niets voor niets, ni-waar? En 't waren dan ook, iederen Vrijdag achternoen, momenten van klimmenden triomf die hij beleven mocht... Spijtig maar dat er aan die twee maanden een eind moest komen.

Met een beklemd gemoed zag Flipke dat naderen. Hij hoopte uit den grond van zijn hart dat Mijnheer Vercammen ziek mocht blijven. En iederen avond, telkens dringender en vuriger, op zijn bloote knieën bad hij er Onze-Lieve-Vrouwke om.

Doch 't baatte niets, Jean Laureys wist met een valsch lachje te vertellen dat hij zoo goed als genezen was, en vast en zeker terugkeerde.

Toen vloekte Flipke rechtuit, en stampte op den grond.

Er waren er nog die vloekten, maar geeneen zoo hard en luid als hij.

Zoo kwam de laatste dag en 't laatste uur bij Mijnheer Matthijs. Allemaal bijkans waren ze gepakt en hadden tranen in de oogen als ze hem een hand ten afscheid gingen geven.

Aan de vierurenkoffietafel thuis kreeg Flipke geen beet door zijn keel.

'k Heb vandaag niets, geen honger,' zei hij tegen moeder, en hij trok naar boven.

Rond vijf uur kwam hij naar beneden en vroeg vijf cent voor een schrift dat hij noodig had. Hij wist dat Mijnheer Matthijs met den trein van half-zes zou vertrekken, liep naar de statie, kocht met zijn vijf cent een perronkaartje en wachtte.

Mijnheer Matthijs kwam, en Flipke deed hem uitgeleide tot op het perron. Toen de trein binnenreed en hij moest instappen, drukte hij hem vast de hand.

'Ge zijt hartelijk bedankt,' sprak hij ontroerd. 'Spijtig,

spijtig dat ge weg moet... maar ik zal u nooit vergeten... nooit ofte nooit... daar moogt ge zeker van zijn...'

Lang bleef hij den wegrijdenden trein nakijken, tot hij heelemaal verdwenen was in het blauwig avond-verschiet.

Toen hij thuiskwam, vroeg moeder waar hij toch zoo lang gebleven was en ook waarom hij er toch zoo wit uitzag.

Hij lachte eens, zei niets.

Doch al met een keer liep hij op haar toe, sloeg zijn armen rond haar lenden, drukte zijn hoofd in haar zij en begon wanhopig te huilen...

XII

't Moet gezegd, in de hoogere klassen, waar ze voor elk vak een anderen leeraar kregen, was het wel zoo heel erg niet meer.

En er was er zelfs een, Mijnheer Michiels een jong priester die hun Latijn gaf, die er zich hoegenaamd niet voor geneerde de rollen om te keeren.

Wat aan Flipke menig uurtje kittelend plezier verschafte en er hem deed naar opkijken als naar een held bijkans.

Onder de jongens was het echter anders. De fijn' soort werd er met de jaren nog fijner. Onverdragelijk fijn. En ze hadden ten laatste voor dien bleeken, mageren Zevenslager in het donker-grijs, blinkend kostuumke, niet veel meer over dan wat schokschouderend misprijzen en wat geblaas. Terwijl hij, van zijn kant, op niets anders meer gespitst was dan om hen te sarren, te judassen en hun de onmogelijkste leugens op te solferen.

In dien hoop nu was er geeneen die zoo verachtelijk zijn onderlip uitstak naar hem en ook geeneen, dien hij zoo vinnig haatte, als dien grooten, meneerachtigen Charles

Verdonck, met zijn gele schoenen, zijn gouden horlogeketting en zijn gouden ring, die naar sigaretten rook en wiens haar blonk van de cosmetiek.

't Was de zoon van den rijken borstelfabrikant in dat hooge, witte heerenhuis nevens de oude, romaansche Sinte-Pieterskapel, en heel de school keek op naar hem als naar een prins.

Peins eens, hij bezat een paard, ging in de groote vacande met zijn vader mee op jacht en aan de Molpoort, bij den brugdraaier aan den derden canada van de root langs 't water, had hij een schoon, geel zeilbootje liggen waarmee hij soms uit spelevaren ging.

Hij wist het, 't was zondig, maar Flipke kon er niets aan doen, hij zou er in gejubileerd hebben, gezongen en gesprongen, als die welgedane vetzak bij de een of andere gelegenheid zijn nek had mogen breken en verhuizen naar het pierenland. Te meer daar hij op hem, wat hij ook verzon, zoo weinig pak kon krijgen en er bovendien, ondanks den brutalen, franken mond dien hij er tegen openzette, innerlijk bang van was.

Daarom beleefde hij er dan ook een duvelsch, schokskesgevend plezier aan, toen hij dien verwenschten lorejas, eindelijk toch eens in zijn strikken deed loopen.

Een onschuldige les van geschiedenis, over burchten en steden in de Middeleeuwen, gaf er zoo heelemaal op 't onverwachts een aanleiding toe.

De leeraar had onder meer ook verteld van onderaardsche gangen langswaar men in tijden van belegering voedsel aanbracht, of, als 't gevaar al te zeer neep, ook de plaat kon poetsen.

En na de les, buiten op de koer, had Charles Verdonck opgewonden beweerd dat er onder hun huis ook zoo een

gang liep en dat die vroeger misschien ook wel daarvoor zou gediend kunnen hebben.

Achter hun houtmagazijn was er een soort kelder die met een valdeur gesloten was, en dien ze niet gebruikten omdat hij de helft van den tijd onder water stond, daarin begon die gang. Maar waar die naartoe liep, dat wist geen mensch. Zijn vader, zijn nonkel, zijn twee kozijns en zooveel van hun werkvolk hadden al geprobeerd er in te dringen, met een lantaarn in hun hand en een lange, sterke koord rond hun lijf. Doch geen twintig meter waren ze er in geweest, of ze waren rap teruggekeerd. 't Was er zoo vuil en modderig in, met hier en daar hoopen steenen die uit de muren waren gebrokkeld, met ingezakte drummers, en daarbij een lucht om te stikken, dat er aan geen doorkomen te peinzen viel.

Lijk gewoonlijk, als Charles den gewichtige uithing, schoot Flipke in een sarrenden lach.

‘Wat dat gij ons probeert wijs te maken!’ riep hij spottend uit. ‘k Geloof er geen woord van! Hier, met al die vlietjes tusschen de huizen en de hoven, dat kan immers niet! Hoe diep zouden ze die gang dan wel niet moeten graven hebben? Lacht hem uit, mannen!’

Er waren er die zegden: ‘Da's waar ook!’ En anderen dan weer hieven de hand op naar Flipke en snauwden hem toe: ‘Wat weet gij daarvan! Zwijg!’

En eveneens lijk gewoonlijk werd Charles kokend kwaad.

‘Watte? Is 't ni waar soms?’

‘Neeje!’

‘Kom dan mee zien, leelijke snotter!’

‘Vooruit! Ik ga mee!’

‘Afgesproken! Bij de eerste gelegenheid! En dan zulde...’

‘Wat voor eerste gelegenheid? Waarom niet vandaag?’

‘Omdat het niet kan!’

‘Toe! Da's een affaire! Een gang laten zien!’

‘Da's geen affaire! Maar onze pa wil niet da'k er bijkom. En de valdeur is toegenageld! Weete 't nu?’

‘Breek ze dan open!’

‘Als 't werkvolk er is zeker? En onze pa op zijnen bureau!’

‘Blaaskes allemaal!’

‘Geen blaaskes! Maar pure waarheid! En als ge kunt wachten tot binnen veertien dagen, dan zal ik er u met uw leelijken pinnekesneus bijbrengen. Dan is 't kermis. Dan ligt de fabriek drie dagen stil en onze pa gaat op reis en dan is er geen gevaar. En als ge zooveel couragie hebt als praat, leelijke snotter, dan kunde er eens ingaan ook. Verstaan?’

‘Aangenomen. Eerst zien en dan gelooven!’ antwoordde Flipke, al twijfelde hij er niet aan of die gang was er werkelijk. En hij nam daarbij een air aan, alsof hij den andere een groote genade bewees met zijn voorstel te aanvaarden.

En zoo, op dien zonnigen Maandag-achternoen, terwijl de bont-bevlagde stad gezellig zoemde van het kermisrumoer en de beiaard uit den gelen Sinte-Gommarustoren lustige liekes over de roode daken, de straten en de groene binnenhoven liet neerdrispelen, stapte Flipke al fluitend en met de handen in de broekzakken het verlaten Sinte-Pietersstraatje in om er, volgens afspraak, met Charles en met Gust van den koster, naar die fameuze gang eens te gaan zien.

De twee stonden hem vóór de fabriekspoort af te wachten en ze leidden hem, al spottend, door de verlaten fa-

briek en dan door een witte gang achter een koel schemerig houtmagazijn in een vervallen schuurke waar kisten, kapotte kruiwagens, stapels zakken en andere rommel dooreen lag.

‘Hier is de kelder, zie, ongeloovige Thomas!’ zei Charles en hij trok hem bij den arm naar een hoek vóór een donkeren keldermond, waar een flauw lichtschijnsel in gulde. ‘W’ hebben de valdeur al opengebroken, ziede, om geenen tijd te verliezen, en kom nu maar mee als ge durft!’

‘Sequitur, Domine!’ antwoordde Flipke plechtig en hij volgde Charles en Gust langs een kraminkelijk ladderke de diepte in.

Hij bevond zich in een langen, smallen kelder met bak steenen muren en een baksteen kruisgewelf, en heelemaal t' ende stond er op den grond een stallaarn te branden, die, tusschen twee drummers in, een ronde holte mysterieus belichtte.

‘Hier is die gang nu! Zied' hem?’ snauwde Charles hem nijdig toe. ‘Zulde mij nu nog leugenachtig maken, snotter? Zied' hem nu goed?’

‘Een gang! Een gang!’ verweerde Flipke zich hooghartig. ‘Wie zegt dat dit een gang is? 'k Zie een gat, ja! Meer niet! Als ik er zal in geweest zijn, dan zal ik het weten! Toe, laat mij nu maar gaan!’ En hij bukte zich om de lantaarn op te nemen.

‘Halt!’ zei Charles. ‘Zoo niet, Zevenslager! Eerst een koord rond uw borst, dat we u van hier kunnen vasthouden en u terugvinden als ge ievers in een put tuimelt!’

‘Zij niet bang! Maar als ge 't wilt, kom, dan zal ik het zelf maar doen!’ En hij bond het eind van een lijn die aan hun voeten gereed lag onder zijn armen, nam de

lantaarn op en met achter zich het touw, dat de twee anderen door hun handen lieten glijden, drong hij spotlachend het van vocht druipend, glibberige gat in.

‘Aimij! Dat is hier geen klein beetje gladdig!’ riep hij. ‘t Is nog erger als erwtensoepe! 'k Had, janverdomme schaverdijnen kunnen aandoen! En bekijk mij dit plafond, en die schoon, effen muurkes! Pure marmer van Boom!’ En daarbij, al verder stappend, stak hij zijn lantaarn eens omhoog, hield hem links en dan weer rechts tegen de schurftige, van salpeter blinkende wanden, waaruit een rilling-gevende kilte als een nat laken op hem neerviel.

Hij floot, kreschte, bromde, deed of hij weende, lachte dan weer op, en de heele gang, van uit de holle, donkere diepte vóór hem, waar het gele licht dat over de muren danste, stierf, deed het alles, luguber-verdoft, achterna. En als de jongens ginder riepen: ‘Maak toch zoo geen lawijd!’ of ‘Pas maar op dat ge niet valt!’ of ‘Zied' hem nu, de gang!’ dan klonk het telkens zoo luid of het vlak achter hem uit een mond kwam die zoo groot was als de heele holte.

Hij kon er niet aan doen, maar stilaan werd hij toch wat bang. Bizar als hij zich omkeerde en daar achter zich zijn eigen schaduw zoo spookachtig wippen en springen zag over de kokerende wanden.

Zóó gaarne was hij teruggekeerd. Te meer daar de vloer danig ongelijk begon te worden, vol bulten en putten, en hij verscheidene keeren geweldige gymnastiek moest doen met lantaarn, armen, kop en beenen, om niet 't onderste boven te rollen. Wat dan telkens, van ginder ver, waar hij tegen de blauw-grijze kelderschemering de twee anderen bewegen zag, een spottend gelach en geroep van: ‘Bravo, Zevenslager, doe dat nog eens!’ over en naast hem heen den tunnel in deed loeien.

Hij vulde dan wel op zijn beurt weer eens de gang met een hol ver-rommelend geroep van: ‘verrekt!’ of ‘valt dood!’ Hij floot en krijschte, baste en miauwde als om goed te laten hooren dat hij 't plezant vond. Doch zijn hert joeg al vlugger en vlugger, en hij pijnigde zich de hersenen af om iets te vinden dat een reden kon zijn voor een rechtsomkeer. Totdat hij plots, links in den muur, naast een soort drummer, een holte ontdekte en hij, natuurlijk, daar in.

‘Nu zien ze mij toch al niet meer!’ lachte hij opgelucht. ‘En dat is 't bizonderste!’ Hij hief de lantaarn op, keek eens rond.

't Was een gang van een meter of tien diep die doodliep. De grond lag er vol steenbrokkels, en op 't einde er van waren er holten in de muren als voor wijnbakken. Hij borg in de laatste zijn lantaarn en al grinnikend van duvelsch plezier begon hij het touw naar zich toe te halen, nu eens vlug, dan weer langzamer. En intusschen draaide hij zijn licht zoo laag mogelijk, zoodat het was als een pierke.

‘Nu peinzen ze wel da'k heel, heel ver ben! Wat zal ik allemaal niet vertellen kunnen!’ lachte hij tegen zich zelf, terwijl hij maar aldoor trekken bleef.

Op zeker moment gaf het touw niet meer mee en ze riepen iets dat hij echter niet verstond. Hij trok en trok nog en eerst na een heele poos kon hij weer inhalen.

‘Die bos zal zeker op geweest zijn?’ veronderstelde hij. ‘En ze hebben er vast een nieuw stuk aan geknoopt! Wat zullen die daar met oogen staan in dien kelder! W' hebben ze vast, die blaaskaken! Ha, ik zou niet gedurfd hebben!’

En hij begon te trekken zoo rap hij maar kon om er dan na een poos plots mee uit te scheiden.

‘Laat hen nu maar eens trekken!’ lachte hij deugnietachtig. ‘Toe stommeriken, vooruit!’

‘t Was of ze ‘t begrepen. Ze riepen nog eens iets, dat onduidelijk en hol verhommelde, en toen begon het touw aan zijn voeten van bij hem weg te ritselen. Hij zag het kluwen verminderen, verminderen en toen het zoo wat op was, knoopte hij het eind los van onder zijn armen en liet ook dat vertrekken.

‘Adieu, koordeke!’ spotte hij. ‘Spijtig maar dat ik er niet kan bij zijn als ze dat in hun handen gaan krijgen! God-en-Heere, wat zal ik allemaal niet kunnen vertellen!’

Zoo stil mogelijk, sloop hij dat stuk gang uit, stak zijn hoofd om den hoek en keek gespannen naar de twee donkere schimmen die ginder ver, in die bleeke, ronde holte, regelmatig te halen stonden.

Plots kregen ze alle twee een schok, keerden zich even naar elkaar toe en dan begonnen ze angstig te roepen van: ‘Flip! Flip! Waar zitte daar! Laat eens wat hooren toe! De koord is kapot! Kom terug, toe!’

‘Morgen vroeg!’ grinnikte Flipke. ‘Roept al op! Potverdorie, dat wordt nog plezant! Nu moeten ze zelf komen zoeken, die helden! Zoo'n verstopperke zullen we wel nog nooit gespeeld hebben!’ En hij moest zich geweld aandoen om niet beginnen te fluiten of te zingen van de deugd.

Hij zag de twee even druk bezig tegeneen en daarop Gust die met een gebaar van: ‘laat mij maar doen!’ de gang binnendrong.

‘Natuurlijk! Eerst de knecht! Kom maar af, jongen!’ dacht Flipke. Doch pas had hij ‘t gedacht, of Gust sloeg zijn armen omhoog en pardaf! daar lag hij op zijn smikkel. Hij krabbelde moeilijk recht, trok grommelend af.

Ach, nu niet te kunnen roepen: ‘Gust, doe dat nog

eens!'. 't Deed hem pijn. Hij krochte er van.

Na Gust kwam Charles. Hij hield zich aan de muren vast en tot groote verwondering van Flipke kwam die toch verder en verder.

't Is niets!' zei hij. 'Laat hem komen!' En hij maakte zich gereed om, van zoodra hij hier was, met een helsch lawaai van achter zijn hoek op hem toe te schieten.

Maar neen, de dikke bleef staan en liep terug.

Weer riepen ze: 'Flip! Flipke! Laat toch iets hooren! Is er iets gebeurd?' Angstiger en angstiger steeds en ten langen laatste, nadat ze nog eens druk tegen elkaar waren bezig geweest, zag hij hen den kelder uitgaan.

'Ze gaan zeker en vast hulp halen!' zei Flipke. 'Nu rap er uit en dan van krommenaas gebaren! Wacht maar wat, mannekes!'

Hij draaide de lantaarn heelemaal uit en zoo stil mogelijk sloop hij terug. Hij was gauw in den kelder, het ladderke op en in de schuur.

Wat deed de lucht en de warmte deugd! En de beiaard en 't piepen van de musschen ergens tusschen de pannen boven zijn hoofd!

Hij liep naar 't houtmagazijn, zag er een poortje openstaan dat uitgaf op een witgekalkte koer met gele steentjes en in 't midden een groot, rond bed roode begonia's waarboven een spiegelbol te blinken hing. Hij zag een open venster en uit dat venster drong almeteens een vrouwenstem die angstig jammerde van: 'Da's een ongeluk!... God-en-Heere-toch... Ge zult onze pa hooren!... Rap, loop naar Jan en naar Piet en naar Mane!... Ze moeten komen zoeken!... God-en-Heere-toch... God-en-Heere!... Als 't maar niet te laat is!... Die jongens, die jongens, toch, he!.. Wat dat toch uitsteekt!'

'Als ik hier nu ongezien de pijp uitgeraak, dan wordt

dat geen kleine klucht!’ dacht Flipke plots. ‘Langswaar was 't weer? En als daar maar niemand is!’

Neen, er was niemand in 't werkhuis. Hij bukte en sloop zoo tusschen de banken naar den uitgang. En op de fabriekskoer roerde er ook niets. Alleen uit den stal kwam er wat kettingerinkel en gestamp van paarden. Hij trok de poort open en dicht, vloog lijk de wind het Sinte-Pietersstraatje uit en recht naar huis.

En daar teende hij dievelings den zolder op om zich te laten drogen en zijn schoenen te kuischen, en zich tevens in stilte en op zijn gemak te kunnen verkneukelen aan 't zotte spektakel dat hij thans bij de Verdonck's aan den gang wist. Hij zag alles, hoorde alles en 't deed toch zoo'n deugd dien Charles en dien flikflooiër van een Gust eens ferm op den rooster te weten.

‘Laat ze maar eens goed zweeten! Hoe meer, hoe liever!’ jubileerde hij luidop.

Een ding had hij echter, in de geweldige vreugde van het moment, vergeten, en dat was de afloop van heel dit avontuur.

En hij verschoot dan ook geen klein beetje, na de vierurenkoffie, toen er gebeld werd en hij lijk gewoonlijk ging opendoen, den commissaris vóór de deur te zien staan.

Potverdorie! dacht Flipke en hij voelde zijn bloed verstijven in zijn lijf. Maar op den slag herpakte hij zich, keek hem staal in het bruine, zwart-bebaarde gezicht dat als heel bedrukt stond, en lachte eens.

‘Dag, Mijnheer de Commissair!’ zei hij heel beleefd.

‘Menneke... zeg eens... is ulie vader thuis?’ vroeg hij dof.

‘Vader!... Mijnheer de Commissair is daar!... Kom eens!’ riep hij naar achter.

Vader kwam, ze groetten elkaar en gingen in 't vóorkamerke. Flip bleef in de keukendeur staan luisteren.

‘Mijnheer Van Millen...’ begon hij na een diepen zucht, ‘...ik kom hier... of liever... mij valt de triestige eer te beurt... aan een vader... te moeten komen melden... Verschiet nu niet... alle hoop is nog niet verloren... Wij gaan voort met het onmogelijke te doen... Wie weet of hij op 't oogenblik al niet gered is... Maar, uw oudste zoon... uw oudste zoon... is...’

‘Hoe?... Mijn oudste zoon?... Ik versta er niets van!...’

‘Wel... 't Is ongelukkig... Snotneuzenstreken natuurlijk... Maar, uw oudste zoon is... is... verloren gesukkeld...’

‘Maar, Mijnheer de Commissair!... Wat vertelt ge nu allemaal!... Verloren gesukkeld?... Gij moet mis zijn... Ze zullen een ander voor hebben, zeker?... Die is hier!’

‘Dat kan niet!... Z' hebben het bekend...’

‘Toe!... 'k Zal hem u laten zien!... Flip, kom eens, jongen!’ riep vader luid door de deurspleet. ‘Hier is hij, zie!’

De commissaris trok oogen lijk sauspannekes en zijn mond viel van verbazing open.

‘Is... is het... dan... uw tweede soms niet?’ stotterde hij.

‘Ook niet... die is in den hof...’

Het bruine gezicht kromp plots kwaad ineen en zijn oogen begonnen te pimpelen.

‘Wat hebben ze mij daar dan wijs gemaakt?... Zijn dat nu nog manieren!’

Hij rees plechtig en martiaal recht, trok zijn witte ondervest wat naar beneden, greep zijn stroochoed en zijn gelen stok van het ronde, geverniste tafelke en opgewonden vertelde hij wat er dus zoogezegd bij de Verdonck's gebeurd

was. 't Ergste was dat het zooveel roeten op de eerde had gebracht. Ja, ze waren nu nog volop bezig aan 't zoeken, werkvolk, politie, tot de pompiers toe. Gezwegen nog dat madam twee, drie keeren van haarzelf was gevallen en men er Dokter Peeters had moeten bijroepen. Zoo'n snotneuzen ook!

Flipke zijn schrik vervloog nogal gauw als hij dat alles hoorde. In de plaats daarvan jodelde er een dol plezier door heel zijn lijf, tot in de toppen van zijn vingers. Hij had ze vast, die felle mannen!

'k Versta er ook niets van,' zei hij met verbaasd gezicht. 'k Heb den heelen achternoon op onzen zolder gezeten. Charles en Gust hebben zeker gedroomd.'

En datzelfde herhaalde hij nadien met een verontwaardigd air van: wat-peinsde-gijlie-wel, aan Mijnheer Verdonck, aan den directeur, aan de leeraars, aan de jongens en al wie hem over dat raadselachtig geval aansprak. Want natuurlijk, lijk een vuurke ging het de stad rond, en iedereen brak er zich het hoofd mee in twee. Op 't laatst begon hij er zelfs bij te schreien.

'Mij gelooven ze ni... Als ik eens Charles Verdonck was, en hij mij, dan zouden ze 't wel doen!'

Slechts als hij Charles zoo eens heelemaal alleen op straat te pakken kreeg, zonder dat er gevaar was, afgeluisterd te worden, sprak hij anders.

'Dat is nogal eens wat geweest, he? En waar ik er uitgekropen ben dat zulde nooit ofte nooit weten, zelfs al stondt gij met een mes vóór mijn lijf! Een ding wil ik u wel zeggen: da 'k véél, héél véél gezien heb. Zálen, jonge! groot als een schuur en daarin stonden zware, zwarte kisten met ijzeren banden rond en hooge, steenen potten met gewichten op! Dat haal ik er later wel allemaal uit en dan

is 't voor mij! Ah, gijlie dacht mij vast te hebben! Maar 't viel anders uit, he? En pas op, er komt nóg!’

XIII

't Werd zooals hij gezegd had: er kwam nóg.

Niet dadelijk daarom.

Dat zou wel een beetje gevaarlijk geweest zijn, peinsde Flipke.

Daarbij dat fabuleuse avontuur bracht nog zooveel plezante verwickelingen mee, dat hij er voor weken meer dan genoeg aan had om zich in stilte te verkneukelen.

Intusschen op school en onder de menschen speelde hij verder den beklagenswaardigen verongelijkte, dien men maar niet gelooven wilde en zóó stil en braafkes hield hij zich dat het niet veel scheelde of hij was er zijn naam van Zevenslager nog door kwijtgeraakt.

Maar die komedie was al te schoon en zoet om lang te duren natuurlijk. Die passie naar plagen en grinniken rilde al te sterk door zijn bloed, alsdat hij 't lang uithield.

Almeteens schoot hij dan weer uit zijn krammen, draaide den eersten den besten een toer van belang, en eer die fijn begreep wat er met hem gebeurde, was hij weer een deemoedig Heilig-Alowiezeke, die op den koop toe zijn slachtoffer hielp beklagen.

Ze zagen er daar geen klein beetje mee af. Hoe langer hoe meer zelfs!

En wreed, voor een ijlen niet: een verloren portmonee, een onschuldige afwezigheid, een vergeten werk, een paar nieuw schoenen, met eenige geslepen, brutale vragen, met een gezegd-hier en een gezegd-daar, kon hij iemand in zoo'n raar postuur brengen dat heel de school hem uitlachte en

het dien sukkelaar een spartelen van alle duvels kostte en zelfs menige kloppartij, om uit het kluwen dat hij om zich heen gesponnen voelde, los te geraken.

Ja, dat waren dan telkens deugd-gevende triomfen voor dat Flipke! Zoo vol was hij er dan van, dat hij het kost wat kost viereen moest, en eens thuis, zoo maar pardoes begon te trappelen en te zingen, te gieren en clown-te-spelen, wat zijn vader en zijn moeder, zijn zusterkes, en zijn broerkes, dan danig amuseerde.

‘Onze Flip is toch een rare!’ lachten ze dan. ‘t Plezier van ons huis!’

Maar wat er achter stak, daarvan vermoedden ze natuurlijk 't eerste wordeke niet.

Meer nog dan dit alles, veel meer dan die klucht rond de onderaardsche gang waar ze maar niet wijs uit werden, was de streek die hij eenige jaren later uithaalde.

En 't was niet een enkele jongen, en ook niet een enkele familie, lijk met de Verdonck's, die hij op stelten joeg. Maar zoowat de heele stad, of tenminste dan toch wat er van in de groote, schoon' huizen woonde rond de Markt en de Groote Kerk, joeg hij heimelijk gedurende eenige weken den duvel aan.

Rik Lauwers zijn ongelukkige liefdehistorie was het, die er hem de inspiratie voor gegeven had.

Rik was een groote jongen uit de hoogste klas en al was hij er slechts zeventien, hij zag er uit als een van twintig. Hij droeg een lange broek, scheerde zich reeds en had manieren en een stem lijk van een volwassen vent.

Heel de school wist dat hij in alle stilte vree met dat dik, blozend magoechelke van een Jeanneke Mutsaers, de jongste dochter van dien serieuzen, burgemeesterachtigen wijnkoopman op de Kolveniersvest, die altijd in een redin-

gote stak, een hoogen hoed droeg en toch zoo gaarne Fransch sprak.

Hoe 't gebeurde was moeilijk te zeggen, maar die deftige mijnheer ontdekte op een schoonen avond een liefdebriefke van Rik in Jeanneke heur schooltasch. En toen hij dat gelezen had, ontplofte hij bijkans van koleire.

‘Mijne naam, mijne naam, mijne soliede, respectabele naam!’ tierde hij met zijn armen omhoog. ‘k Ben hem kwijt! 'k Ben hem kwijt! Hoe zal ik mij nog durven laten zien op pastories of kasteelen! Ik, met zoo'n dochter. Maar ik grijp in, ik grijp in!’

En zonder meer, al verder derende, rende hij naar boven naar heur kamerke, pakte op den wilden bof wat ondergoed en wat kleeren uit heur kast in een reistasch, stuurde hun meid naar ‘Den Wildeman’ om een rijtuig, duwde, ondanks zijn lamenteerende vrouw en zijn andere kinderen, het wanhopig-huilende Jeanneke er in en reed er mee weg. Aan niemand zei hij waarheen hij heur gebracht had.

En 's anderendaags morgens heel, heel vroeg, trok hij razend van kwaadheid, naar de Lauwersen in de Lisperstraat, schold Rik en zijn vader en zijn moeder en zijn heele familie uit voor rotte visch en hij eischte, met veel vuistgebonk op de tafel, het recht op om dien snotter, die zijn naam in opspraak bracht, een rammeling te geven.

En toen hem dat niet werd toegestaan, trok hij eerst naar den commissaris en samen met dezen dan naar school bij den directeur, van wien hij met donderend geroep eischte dat er tegen dien onverlaat zou ingegrepen worden.

Dat was een morgen geweest!

Tot in de klassen hadden ze het getier en het geraas van den tempeestenden wijnkoopman uit den directeur zijn cabinet hooren schallen. Onder den speeltijd, toen de jongens op de koer waren, was het zelfs nog geweldiger geworden.

Precies, of die bulderaar lei het er op aan om nu eens extra gehoord te worden.

't Spreekt vanzelf dat die gasten de ooren van hun kop luisterden naar alles wat hij er uitgalmde over: 'ma renommée', en 'la morale' en 'mon honorable maison'. En wat de leeraars zich ook druk maakten om hen te doen spelen of te doen wandelen, na eenige stappen troepelden ze weer stil bijeen en keken met vroolijke gezichten naar het wit-begordijnde cabinet, waarbinnen het zoo leelijk stuiven bleef.

Al vonden ze 't allemaal danig plezant, toch was er geen die er zoo diep van genoot als Flipke. Zijn oogen en zijn mond stonden er wijd van open en hij kon het maar niet laten aldoor in zijn handen te wrijven en te gichelen.

'Hooft toch eens hoe kwaad! Wat zal die werk hebben om weer goed te worden! Hardi, nog wat harder, meneer! Hooft, hij doet het!' grinnikte hij tegen de jongens rond hem.

Zoo sterk ging hij er in op, dat er stilaan een begeeren naar nog zoo'n spektakels in hem begon te driften, en het duurde dan ook niet lang of een kostelijk idee deed hem van genot vooroverbuigen en lijk zot op zijn billen kletsen.

'Zeg eens, Zevenslager, wat krijgde gij nu?' vroegen de jongens.

'Niksniksniksniksniks!' spotte hij terug en hij keerde zich vlug van hen af uit vrees iets te verraden.

Heimelijk een blad beschreven papier uit den lessenaar van Rik Lauwers halen, - die voor twee dagen van school was gejaagd - kostte niet veel moeite.

En 's achternoens, na de vierurenkoffie, boven op zijn kamerke, waar hij zijn tafel had staan, Rik zijn geschrift leeren namaken, was ook geen groote kunst.

Toen hij 't min of meer vast had, nam hij een blaadje ongelijnd papier en schreef daarop:

Mijn allerliefste Jeanneke,
 Ik ben voor twee dagen van school gejaagd, maar 't is niets. Ik verdraag het geerne, omdat het voor u is, mijn lieveke. Wees moedig, de storm zal wel vanzelf overgaan en dan vinden wij elkaar wel terug. Ik blijf u trouw tot in den dood.
 Uwen vriend die u teerbemint,
 Henri Lauwers.

Hij vouwde het schoonekes dicht, stak het in een kleine enveloppe en schreef daar op in Rik zijn handschrift:

Mademoiselle Jeanne Mutsaers,
 Avenue des Arquebusiers,
 en ville.

En toen het donker was, zoogezegd om bij een vriend een boek te halen, rende hij naar de Kolveniersvest. Op den dorpel van den wijnkoopman zijn huis knoopte hij zijn schoenveter eens goed vast, schoof behendig het briefje onder de deur en schoot daarop lijk de wind terug naar hun Cellebroersstraatje. En alvorens zijn Fransch opstel verder af te maken, bad hij een heelen paternoster ter eere van Sint-Antonius, patroon der vinders, opdat zijn epistel toch maar in de handen van den wijnkoopman zou mogen vallen.

Gespannen lijk hij 't niet meer geweest was sedert dat avontuur met de gang, trok Flipke 's anderendaags naar school.

Alle jongens waren meer dan vol natuurlijk over Rik

Lauwers zijn mislukte vrijagie. De eene wist te vertellen van Jeanneke heur holderdeboldersche afreis, zeker en vast naar ievers een verbeteringshuis, een andere van wat er gebeurd was bij de Lauwersen en van dien bullebijter zijn eisch om Rik een pandoering te mogen geven, en Jean Laureys van 't spektakel gisteren avond in het 'Café du Commerce' waar hij had staan stoefen over zijn kordaat ingrijpen, doch waar anderen hem nogal wat te snuiven hadden gegeven over zijn eigen jongen tijd.

Flipke luisterde gretig naar al die schandaaltjes en de heimelijke hoop dat zijn briefke roos mocht geweest zijn, deed hem op alles eens zoo hard lachen als de andere jongens.

En God-in-den-hemel, 't was ook zoo! Sint-Antonius had geholpen!

Want zie, met vliegenden jas en een gezicht alsof hij iemand verscheuren ging, kwam de wijnkoopman opeens de koer opgestoven, recht naar het cabinet van den directeur toe. Zonder te kloppen schoot hij er binnen, en raffel! daar knalde hetzelfde gedonder van gisteren morgen los.

't Werd meteen op de koer zoo stil als in een kerk.

'Wat zal 't nu weer zijn! Is 't nu nog niet gedaan!' vroegen ze zich vol verwondering af. En toen hoorden ze, luid en duidelijk, boven de stem van den directeur die bad en smeekte: 'Calmez-vous, Monsieur Mutsaers, de grace, calmez-vous!' een woedend, kapiteinachtig getier: 'Quel fronton, n'est-ce-pas, de ce voyou! ça continue à envoyer des lettres! Le soir-même après qu'il a été chassé de l'école! Lisez, lisez, et convainquez-vous, Monsieur le Directeur!'

'Hoorde 't! Hij heeft er heur nog eenen gestuurd! Gisterenavond!' zegden ze opgewonden tegen elkaar. 'Dat is nogal durven, van den Rik! Hij lapt hij 't alles ferm aan zijn hielen!' En ze bewonderden hem en vonden het,

uit den grond van hun hart spijtig dat Jeanneke weg was.

Flipke zei ook: ‘Spijtig! Spijtig!’ en hij stampte eens op den grond en sloeg met zijn vuist door de lucht. Maar het was bij hem om heel wat anders te doen natuurlijk!

Gisterenavond had hij lang wakker gelegen en in gedachten liefde-briefkes opgesteld, niet te tellen, die hij schoonekes in Rik zijn handschrift schrijven zou en dan aan Jeanneke sturen, om dien bullebijter van heur vader aldoor wat meer op zijn peerd te jagen.

Maar nu was ze den huize uit. Als hij er mee begon, zou 't nogal gauw uitkomen, dat Rik er geen schuld aan had en dan was 't plezier gedaan ook.

‘Spijtig! Spijtig!’ herhaalde Flipke zuchtend terwijl hij zich van de jongens afwendde en op zijn eentje wat verder liep. En hij zei het niet alleen om 't plezier dat hem ontsnapte, maar ook om de brieven die hij zóó schoon had gemaakt en die nu ongeschreven zouden blijven.

Maar hij was nog geen tien stappen ver, of almeteens ging zijn kop met een schok omhoog en hij begon stil te grinniken.

Hij had het!

Als ze voor Jeanneke niet konden dienen, kon een ander ze misschien gebruiken. Een die ook zoo' nen bullebijter van vader had. En 't spelleke kon daar worden voortgezet. Hij liep eens in gedachten het stadje rond en hij moest zich niet lang verzinnen of zijn keus viel op dat vinnig gepensionneerd kapiteintje, met zijn wantrouwige steekoogen, zijn witte haren en zijn scherpgepunte zwarte snor, die in de Begijnhofstraat woonde en zoo angstvallig over zijn dochter waakte, dat men ze nog nooit ofte nooit alleen op straat had gezien.

Hij wist dat het meiske Angèle heette. Dat ze in de twin-

tig was en lange rokken droeg, hinderde niet. Rik Lauwers zag er immers ook zoo jong niet meer uit.

‘Laat hem daarbinnen nog eens goed bulderen!’ dacht Flipke. ‘Morgen of overmorgen komt er een ander zijn lieke zingen!’

En nog dienzelfden achternoen, seffens na de vierurenkoffie, nadat hij zich eerst nog wat geoefend had in Rik zijn schrijf-manier, schreef hij zijn tweeden liefdebrief. Hij maakte er een langen van dezen keer.

Mijn teerbemide Jufvrouw Angèle,

Eindelijk durf ik u schrijven met het vast besluit u dezen brief te overhandigen.

Eindelijk, zeg ik, en gelief mij te gelooven. Want wel honderd keeren ben ik er mede begonnen, maar van al te groote ontroering moest ik telkens mijn bevende pen neerleggen. En de keeren dat ik het tot een einde bracht durfde ik met den brief niet van mijn kamer komen en verbrandde hem uit vrees voor de onheilige blikken van andere menschen.

Maar nu kan ik mijn gevoelens niet langer bedwingen en o, bemide Jufvrouw Angèle, ik moet ze kunnen uiten, ik moet mijn hart bij u kunnen uitstorten of ik word er nog ziek van!

En in woorden die hij deed bibberen van ontroering vertelde hij heur verder hoe hij zich gekwetst had gevoeld door een blik van heur schoon' bruine oogen, hoe Haar beeld dag en nacht vóór zijn oogen zweefde, en hoe vurig hij verlangde te weten of er hoop bestond zijn gevoelens ooit beantwoord te zien. Om te eindigen voegde hij er een versje bij:

Droom van mijn oogen, droom van mijn hart,
 Laat mij niet verkwijnen van leed en smart, en teekende dan,
 Henri Lauwers
 die zonder u niet leven kan.

't Ging in een enveloppeke met een schoon adres er op in 't Fransch:

Mademoiselle Angèle Fleuron.

En toen hij zoogezegd weer naar een vriend moest om een boek te halen, liep hij de Begijnhofstraat in, bond zijn veters op den kapitein zijn dorpel eens goed vast en wip, 't briefke scheerde onder de witte deur de gang in.

Wat hij verwacht had, gebeurde.

's Anderendaags morgens, iets vóór de bel zou gaan, kwam het kapiteintje vol koleire de koer opgeschoten.

'Le directeur! Où est le directeur! Il me faut le directeur!' brieschte hij en hij hief zijn stok omhoog en keek de jongens aan alsof hij ze wilde afranselen.

'Là-bas!' zegden ze en wezen hem de deur in den hoek.

Pas was hij binnen of hij kwam buiten, samen met den directeur, die water en bloed scheen te zweeten. En met een krakende stem, ten gehoor van heel de koer, riep hij luid en dreigend:

'C'est donc compris, vous m'accompagnez chez ce polisson et vous soignez qu'il présente ses excuses à moi, ainsi qu' à ma fille... Sinon, je le répète,' en hierbij verhief hij zijn stem en liet de r's geweldig rollen, 'j'exigerai satisfaction par les armes.'

'Wat zou dat nu weer zijn?' vroegen de jongens vol

verbazing aan elkaar, toen de twee in de ronde gang verdwenen waren.

‘Ja, wat zou het kunnen zijn!’ zei Flipke. ‘Hebt ge 't ni gehoord? Hij sprak van “excuses” en van “sa fille” en van “satisfaction par les armes”!... Weeral een liefdeshistorie zeker!... 't Wordt hier plezant, alle dagen wat versch!’

‘Toe, Zevenslager, overdrijf nu toch niet!’ zegden ze. ‘Met dien ijzervreter zijn panlat zeker? Z' is bij de dertig!’

‘Ik weet het niet... Ik veronderstel het zoo maar...’ zei Flipke schuchter en hij trok zijn kopke in en maakte een afwerend handgebaar.

Ze stonden dan ook geen klein beetje te zien, als ze 's anderendaags van Rik Lauwers de heele geschiedenis te hooren kregen.

Rik met die panlat, 't was om uw eigen kreupel te lachen!

‘En hij wou, jandorie, duelleeren!’ verzekerde hun Rik. ‘Voor iets dat ge niet geschreven hebt! Alsof het al niet wel genoeg was geweest met 't ander! 'k Geloof dat ze allemaal zot aan 't worden zijn, stapel!’ voegde hij er kwaad aan toe.

‘Dat geloof ik ook!’ zei Flipke met overtuiging.

Een conclusie waartoe ze weldra allemaal kwamen.

Want hij liet het natuurlijk niet bij die twee.

Hij zorgde er voor dat schepen de Schutter en dokter Bollekes en de vrederechter en notaris Selderslagh en brouwer Deckers en nog anderen die een dochterke hadden, zoo tusschen de zestien en de twintig jaar, ook een gelegenheid kregen om van die algemeene zot-worderij te getuigen.

Bij allen wist hij in den loop van eenige weken minne-

briefkes onder de deur te foefelen, zo gezegd door dezen en genen en gindschen uit een boordevol hart aan hun onschuldige Anneke's en Emma's en Julia's gericht. En zoo goed als allen, in plaats van naar de ouders te gaan, kwamen ze er dien armen, zweetenden directeur op den nek mee gevallen. En die moest 't eene onderzoek na 't andere beginnen!

‘C'est à devenir fou,’ kloeg hij aan ieder die 't hooren wilde.

‘Ca devient une épidémie! Ou bien tous ces gosses sont des menteurs éhontés, ou bien nous sommes victimes d'un crapuleux mystificateur!’

Flipke verkneukelde er zich geen klein beetje aan!

Een alleen spaarde hij.

Dat was Mitteke Soetewey uit den grooten witgoedwinkel op de Markt.

Zoo doodgeerne had hij haar ook een briefke gestuurd, een écht, een in zijn eigen handschrift en met zijn eigen naam er onder...

Maar hij waagde het niet eens haar te bekijken als hij haar ontmoette op straat of in de kerk.

Laat staan dat hij haar zou geschreven hebben.

XIV

Nooit of nooit hadden ze er het minste van laten blijken. Zijn vader niet en zijn moeder evenmin. Zelfs niet door een zucht of een schudden van het hoofd.

De tafel in de keuken was voor elken maaltijd altijd goed voorzien, tenminste dan toch van brood of van aardappelen en groenten, en nooit hadden ze met honger hun gebed-na-'t-eten hoeven te zeggen. En al kwam alles wat ze droegen, tot hun schoenen toe, van de Zaterdagsche

markt, ze staken allemaal, hijzelf, zijn twee broerkes en zijn twee zusterkes, toch altijd properkes in de kleeren en mochten zich overal laten zien.

En toch met het grooter worden, aan het laag-draaien van de petroleumlamp 's avonds op tafel, aan het begieten van de kolen in den bak onder de Leuvensche stoof, aan het schuren van gang en keuken met soda-water, aan zooveel andere dingskes nog, leerde hij begrijpen hoe 't eigenlijk gesteld was.

En de keeren dat hij moeder, als ze zijn zusterkes naar den kruidenier of den bakker zond, hoorde zeggen: 'Zie nu, 'k heb geen klein geld ni-meer, zeg maar dat we 't morgen wel zullen doen, he lievekes?' voelde hij telkens als een beklemming op zijn borst vallen en was hij voor de rest van den dag huiverig en teruggetrokken-stil.

Zeker, hij hield veel van zijn vader. En als hij hem 's noemens of 's avonds aan tafel door zijn kluchten aan 't lachen kon brengen, had hij er dubbel deugd van.

Doch er was iets wat hij maar niet begreep. En dat was, waarom hij, avond na avond bijkans, na 't eten, telkens op café trok, en dat nog wel naar 'Den Boerendans' buiten de Mechelsche Poort, om daar met wat rentenierende, oude boeren te gaan kaarten. Zelfs als moeder zijn zusterkes weer eens zonder geld op boodschap had moeten zenden, liet hij het nog niet.

Dat kon Flipke soms zoo triestig maken, dat hij er boven, op hun jongenskamerke, in stilte kon zitten om schreien. En dan kwamen er nog andere vragen op in hem. Waarom vader toch bij dien notaris bleef die hem blijkbaar niet de helft genoeg betaalde, in plaats van iets beters te zoeken, op de margarine-fabriek, op de weverij, of desnoods te Antwerpen, waar er zooveel van hier hun werk hadden?

En zeggen dat hij er van sprak hem 't volgend jaar naar Leuven te laten gaan studeeren! Hoe zijn ouders dát moesten klaar spinnen, nu 't alles reeds zoo op 't nipperke afging, 't was iets wat Flipke ook maar niet begrijpen kon.

Zoo gaarne had hij moeder eens aangesproken over al die dingen. En menigen keer, toen hij toevallig met haar alleen was, had het op zijn tong gelegen er heur naar te vragen.

Doch, hoe brutaal en onbeschaamd hij tegen de menschen daarbuiten ook zijn kon, tegenover haar was hij er telkens schroomvallig voor teruggedeinsd. Hij voelde het toch zoo sterk aan dat het heur pijn en verdriet zou doen, en hij waagde het maar niet er over te beginnen.

Totdat op zekeren avond, zoo heelemaal op 't onverwachts het gordijn even werd opengeschoven, en hij tot zijn pijnlijke verbazing iets dieper kon zien.

't Was in die dagen toen hij met zijn liefdebriefkes heel de stad op haar kop aan 't zetten was.

Hij had er, na een week van voorzichtig wachten, juist weer een nieuw ineengeflanst en uit naam van Mane Vernimmen onder de deur gestopt bij den stadssecretaris voor deze zijn Irmake.

Nadien had hij zijn werk gemaakt, had gegeten, en met zijn broerkes een ganzenspel gespeeld en was samen met hen gaan slapen.

Hij verstond er zich niet aan, maar na zijn eersten slaap werd hij plots klinkklaar wakker. En hoe hij zich ook herlegde en zijn oogen toekneep en zich probeerde te laten wegzinken, 't lukte hem niet.

Naast hem, in hun breed bed, sliepen zijn twee broerkes. Lijk gewoonlijk lagen ze dicht tegeneen gerold.

Hij zag het bleeke vlak van het venster met doezelig-

zwart het kruis van het raam er middendoor, en ook was daar vlak tegenover hem, op het wit van den muur naast de donkere massa van de schapraai met het papieren kasteeltje op, het gele, bibberende schijnsel, dat het nachtlichtje op de kamer van zijn ouders, door de deurspleet aarzelend bij hen binnenademde.

Zou vader al thuis zijn?

Flipke luisterde gespannen. Maar in het egale, mysterieuze ruischen van den nacht hoorde hij in huis niets anders dan den dubbelen ademgang naast hem, en van beneden het vage tikken van de horlogie in de keuken.

Plots klaterde daarbuiten de korte rammel van een halfkwartierke op en even later begon de klok te luiden.

‘Nog geen elf uur,’ dacht Flipke. ‘Nee, dan is vader nog niet thuis.’

Kort daarop schudde de uurramel zijn lieke open van:

‘Mie danst rond
In het lommer van de boomen,’

wat hij onwillens van binnen meezong. De klok sloeg en hij telde elf slagen, en ten slotte loeide loom en lui het sleepend getoet van Marus den torenwachter over de weer stil geworden stad.

‘Nu gaat vader komen,’ dacht Flipke. ‘Zoover is het niet van de Mechelsche Poort naar hier.’

Hij telde acht keeren langzaam tot zestig en toen hoorde hij den sleutel knarsen in het slot. Heel, heel stil kwam hij binnen, deed zijn schoenen uit en kwam voorzichtig naar boven. Op den overloop die lichtjes kraakte bleef hij staan. Zijn schaduw donkerde groot en breed op den muur en de deur ging langzaam open, even stak hij zijn hoofd en zijn hand in hun kamer en maakte een zegening over hun bed.

Dan trok hij zich terug, de schaduw kromp weg van den muur en hij stapte hun eigen kamer binnen.

‘Zijt ge daar, vader?’ vroeg moeder.

‘Ja, moeke.’

‘En hoe is 't geweest?’

‘Goed. Heel goed zelfs. 'k Heb gespeeld met den statiechef, met den ouden boer van de Waterschans en met dien van 't Kauwenhof.’

‘En gewonnen?’

‘Dat spreekt vanzelf.’

‘Hoeveel?’

‘Raad eens.’

‘Een frank of twee.’

‘Mis, moeke! Vier frank vijf-en-zestig en mijn vijf pinten.’

Een diepe zucht van moeder volgde hierop.

‘God-zij-dank!’ zei ze. ‘Dan kunnen we morgen en zelfs overmorgen weeral voort. Ten minste als er niets tusschenkomt. Ik heb hier toch weer zoo vol zorgen gelegen en paternosters gebeden opdat ge zoudt mogen winnen. 't Heeft dan toch gekort. Vier frank vijf-en-zestig! Zoo veel!’

Asemloos luisterde Flipke toe.

Zoo erg was het dus!

Een krop krampte naar zijn keel, tranen drongen in zijn oogen en hij keerde zich vlug op den buik, duwde zijn gezicht in het oorkussen om er de opwellende snikken in te versmoren.

Maar, sprak vader niet weer?

Hij beet op zijn lippen, haalde eens diep asem en luisterde andermaal.

‘Ik verlies niet gauw, moeke. Dat weet ge toch wel?’

We zullen er ons wel verder doorslaan... Maar er is iets anders!’

Flipke hoorde hem diep en luid zuchten.

‘Wat anders?’ vroeg moeder en heur stem beefde.

‘Dat met onzen Flip.’

‘Met onzen Flip? Hoe dat?’

‘Ge weet, nog een jaarke, dan is hij van school. Dan zou hij naar Leuven moeten. 'k Had hem zoo gaarne dokter zien worden! Betalen kunnen wij 't niet, maar ik heb altijd in stilte gehoopt dat wij een beurs voor hem zouden loskrijgen. Er zijn er hier in de stad genoeg, en nogal wat rijker dan wij, die er van studeerden. Ge moet daar nogal vroeg bij zijn, zeker een jaar op voorhand, of 't is vergeven. 'k Heb er onzen notaris over aangesproken en die zei mij: hij leert goed, Flip, dat breng ik wel in orde.’

‘En wat dan, vader?’

‘Hij heeft de heeren aangesproken, den burgemeester, den deken, den secretaris en nog eenige anderen die daarvoor staan.’

‘En wat hebben ze gezegd?’

‘Dat ze er niets voor voelden... Voor zijn broerkes, al waren het dan bijlange geen studenten lijk hij, zou gezorgd worden... Voor hem, niet...’

‘Waarom toch?... Zoo een goed jong!’ Er rilden tranen in haar stem.

Weer zuchtte vader diep. En dof ging het verder:

‘Omdat hij met alles den zot houdt, beweerden ze aan den notaris. Hun kinderen hadden er al te veel van te verduren gehad, zegden ze... Voor niets had hij respect... Ze gaven geen beurs aan iemand, dien ze later niet gebruiken konden...’

‘Wat dat ge nu moet hooren!’ kloeg moeder. ‘Zoo'n beetje zotmetterijen van een kwâspits!... Wie had dat toch

kunnen denken!’ Haar stem sloeg over en ze begon stil te schreien.

Dat was iets wat Flipke van moeder nog nooit gehoord had. 't Pakte hem zoo geweldig aan dat hij bijna mede in schreien dreigde los te barsten.

Maar temet dacht hij ook aan wat die heeren over hem gezegd hadden en er vlaagde plots zoo 'n woede omhoog in hem, dat zijn verdriet er voor terugweek.

‘Die smachtkoppen! Die apen! Die smeerlappen!’ raasde 't door zijn hoofd. ‘Nog smeriger dan jong, zijn ze! Ah, ze peinzen mij vast te hebben! Maar wacht!.... wacht!... Had ik het vroeger maar geweten!’ En hij verzon plannen bij dozijnen om het hun in 't geniep betaald te zetten.

Doch moeders' snikken luwde plots en daar bibberde weer haar stem.

‘En wat zullen wij nu moeten doen!... Hij leert toch zoo goed!’

‘k Heb gedacht van zélf eens naar die heeren te gaan...’ meende vader. ‘Misschien met te spreken.... W' hebben nog een heel jaar... Wie weet, als hij zich dan voegt...’

't Scheelde geen haar of Flipke was zijn bed uit om hun daarbinnen toe te roepen: Geen tranen ni-meer!.... Dat zijn ze niet waard, die apen!.... En geen knievallen ook niet!... Zwijgen doe 'k toch niet!... Dat ze z' houden voor hun eigen jong, hun beurzen, die vetzakken!... Ik weet wel wat anders!...

Maar, God-zij-geloofd, op 't laatste nipperke bedwong hij zich nog.

Neen, ze mochten niet weten, dat hij alles gehoord had!... Nu niet of nooit!...

Daarbij 't was niet noodig ook niet! Hij wist thans wel wat hij doen moest!

Salu, Leuven! grinnikte hij. Mij ziet ge niet! Om daar zeven jaar knechtje te gaan spelen en precies lijk een hondeke te moeten luisteren naar die smachtkoppen met hun beurs lijk een worstje voor uw neus! Zit op, Fidélke! Een pootje, Fidélke! En springen, Fidélke, hop! Ah, zoo verstaan ze dat met een beurs, die nog niet eens van hen komt! 'k Weet niet wat ik liever deed! Er zijn immers nog andere wegen! Morgen al stap ik op! Ver weg van die snotters met hun schoon kostuumkes en hun scheef air van compassie!

Een mateloos gevoel van bevrijding wolkte open in hem, hief hem omhoog, licht als een pluimke, een heel nieuw leven in.

Maar daar kloeg weer de stem van moeder:

‘Och God toch!... Kom, blijf daar toch zoo niet staan kopschudden, vader.... Laat ons liever een paternoster lezen opdat het goed zou mogen gaan!’

‘G' hebt gelijk,’ antwoordde vader.

Twee paternosters ritselden er open.

En dan hoorde hij hun stem, dof en zuchtend, beginnen te bidden.

‘In den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes. Amen.’

En Flipke, ernstig plots, vouwde de handen en bad in stilte mee...

XV

Niets liet hij blijken dien morgen van wat hij zinnens was te doen.

Thuis bij de morgenkoffie niet, en in school ook niet.

Hij leverde zijn huiswerk in, zei zijn lessen op, judaste in het vrij kwartier nog eens duchtig de jongens met allerlei bedekte zinspelingen.

Maar toen de bel twaalf sloeg, maakte hij zijn lessenaar leeg en haalde uit de teekenzaal zijn map en zijn gerief. Hij stopte zijn schilferende-zeildoeken tasch goed vol en gespte de rest in een leeren riem.

‘Ziezoo!’ zei hij. ‘En nu naar huis!’

‘Wat doede gij nu, Zevenslager?’ vroegen de anderen verwonderd. ‘Gij zijt mis! 't Is nog geen vacantie, zulle!’

‘Voert!’ antwoordde hij. ‘t Gaat u niet aan!’ En hij trok daarbij een grijnzend, scheel gezicht en stak zijn tong naar hen uit.

En zonder meer, krom beladen als een ezel, stapte hij op, samen met zijn twee broers die al even verbaasd keken als de andere jongens.

Precies lijk 't zijn gewoonte was, lei hij zijn boeken neer in het vóórkamerke, ging aan de pomp zijn handen wasschen en zette zich aan de gedekte tafel waar moeder de soep stond uit te scheppen. Hij plaagde eens zijn zusterkes, lapte er onder 't eten een en ander uit om ze eens allemaal te doen lachen. Doch als ze gedaan hadden en hun gebed gezegd, in plaats van met de andere klein' mannen het hofke in te gaan en wat te spelen, bleef hij gewoon zitten. En binst moeder aan vader zijn kop koffie uitschonk, kwam hij er mee uit den hoek. Hij zag rood en zijn oogen pimpelden.

‘Luister eens, vader, en gij ook, moeke,’ begon hij hijgend en daarbij schoof en herschoof hij zenuwachtig zijn mes van hier naar daar. ‘Ge moogt nu niet kwaad worden... maar 'k moet u toch iets zeggen...’

Vader keek verwonderd op, lei zijn pijp neer en ook

moeder, die met schotels in de hand stond om af te dragen, keek hem vragend aan.

‘Wát zeggen, jongen?’ vroegen ze allebei tegelijk.

‘Da 'k... Da 'k liever ni-meer naar school zou gaan... 'k Ben het er moe... En 'k kan er toch ook niets meer doen...’

Alle twee verschoten geweldig.

Vader zijn gezicht werd bloedrood en moeder zette met een verschrikten: ‘Wat dat wij nu hooren!’ het torentje ineengestapelde schotels terug op tafel. Met groote, vragende oogen keken ze hem aan.

‘Maar... jongen... hoe komde daar bij?’ vroeg moeder.

‘En... en... uw studies... later... ge weet wel...’ voegde vader er moeilijk aan toe.

‘k Voel er niets meer voor,’ antwoordde hij schokschouderend. ‘Eigenlijk heb ik er nooit voor gevoeld... als ik het zeggen mag...’

‘En wat dan in de plaats?’

‘Ge weet wel... Ik teeken gaarne... Laat mij naar de akademie gaan... Te Antwerpen...’

‘Naar de akademie?’ vroegen ze angstig verbaasd. ‘En dan?’

‘Schilder worden... Dat word ik later toch... 't Is allemaal tijd verloren hier op school... Ze steekt me tegen... 'k Had hier al lang moeten weg zijn...’ Hij sprak verbitterd.

Even woog er een zware stilte tusschen hen.

Vader stond op, wandelde met het hoofd naar den grond tot bij de stoof en bleef daar staan, verzonken in gedachten. En moeder, met de handen boven den buik, en een gezicht dat aldoor verbaasder werd, keek haar jongen onderzoekend aan.

‘Hoe komt ge daar toch toe?... Ik versta er niets van!... Dat komt toch zoo ineens!’ zei ze.

‘Dat komt niet ineens,’ antwoordde hij vergoelijkend. ‘Ge weet toch dat ik al lang geerne teeken... 'k Ben zeventien jaar... 't Wordt tijd serieus te beginnen... Daarbij, zoo'n school-abonnementje kost niet veel, papier en buskool en zwart krijt ook niet, en een passerdoos heb ik al...’

De broers en zusterkes kwamen de achterkeuken binnengeloopen om er wat te halen. Doch moeder zond ze terug het hofke in.

‘Neen... Effekes buiten blijven nog... Tot sebiet...’ zei ze en ze sloot de deur.

Weer kwam er een stilte.

Vader zuchtte plots luid.

‘Ja... 't zijn vraagstukken...’ sprak hij bitter. ‘Ik ben er niet wijs genoeg meer in... Wat peinst gij, moeder?’

‘Wat kunde daar van peinzen!’ zuchtte ze al klagend terug. ‘Maar zeg eens, Flip-jongen... is dat warelijk met uw goesting?... Of... of... is er soms iets... En doet ge 't daarom?... 'k Vind het toch zoo curieus!... Nooit of nooit hebde er iets van laten hooren!... En nu zoo in eenen keer!... Ge moet openhartig zijn, kind!’

‘Openhartig, moeke?’ en hartstochtelijk vloog hij op. ‘Als ge 't eens goed wist!... En als ik er niet van gesproken heb vroeger, dan liet ik het om ulie!... Ge moogt mij gelooven, moeke!’

Ze wendde het hoofd naar haar man.

‘Wat zegt gij, vader?’ vroeg ze nu op hare beurt.

‘Dat het spijtig is... Danig spijtig...’ antwoordde hij zonder op te zien. ‘'k Had er mij zelfs reeds zoo aan gewend hem dokter te zien... Zeven, acht jaar, ze zijn zoo rap voorbij... Maar ja... als gij het niet geerne doet... Forceeren mogen we niet...’

Ge vindt het dan goed, va?’ haastte zich Flipke.

‘Goed is nog wat anders, jongen...’ en weer zuchtte hij diep. ‘Maar als ge 't zélf wilt... ni-waar, moeder... Wat kunnen wij al anders doen.’

Even keek ze terug haar zoon aan, en dan weer haar man, schudde nog eens het hoofd

‘In Godsnaam dan maar!’ zei ze. ‘En dat het uw geluk mag zijn, jongen!’

‘Merci, merci,’ sprak Flipke geestdriftig. ‘Laat mij maar doen! Ge zult eens zien! Beklagen zult ge 't u niet!’

En binst moeder verder de tafel afdekte en aan haar afwasch begon, ging hij bij vader staan en vertelde hem uitvoerig wat hij zou kunnen doen. Zijn teekeningen op school waren altijd goed geweest, blokken en ornamenten en ook koppen en busten had hij er geteekend, en hij twijfelde er niet aan, of hij zou te Antwerpen wel op de klas van de ‘torsen’ mogen. Van projectie en perspectief en schaduwteekenen wist hij ook reeds wat af. Maar voor alle verzekering zou hij dezen achternoen eens tot bij Gust Govaerts gaan, den beeldhouwer van op 't Kluizepleintje, die was ook te Antwerpen geweest en zou dus wel verder kunnen inlichten.

‘Dezen achternoen?’ vroeg vader. ‘Gaat ge dan van nu af aan niet meer naar school?’

‘Neeje...’ zei Flipke kordaat. ‘Waarom nog?... 'k Ben 't er zoo moe... zoo moe... Tot hier, zie!’ En hij bracht een platte hand tot vóór zijn van plotse verbittering vertrokken gezicht.

‘En uw boeken?... En hebde gij daar dan al iets van gezegd?’

‘Mijn boeken?... Die zijn al allemaal hier!... En gezegd heb ik niets... Dat ze fluiten... De jóng en al de rest er bij... 't Is er wel genoeg geweest!’

‘Maar, jongen... Wat hebde nu gedaan?... Dat zijn toch geen manieren!... Dat doet een boer nog niet!’

Vader keek verontwaardigd.

‘Toe... Doe gij het dan...’ smeekte Flipke. ‘Ik heb er genoeg van, van die school!... Ik laat er mij liever niet meer zien!... En voor Antwerpen moet ge u niets aantrekken... Dat breng ikzelf wel in orde!...’

‘Allez-dan...’ zei vader.

XVI

't Werd zooals Flipke het gezegd had.

Hij bracht alles in orde. En perfect zelfs.

Hij liep naar Gust Govaerts en die lei hem in 't lang en in 't breed uit waar hij zijn moest, naar wien hij moest vragen en wat hij allemaal zeggen moest.

's Anderendaags aan de koffietafel kreeg hij van vader een frankske voor zijn kaartje heen-en-weer en ook een frankske zakgeld voor als er iets moest voorvallen. Een mensch kon nooit weten.

En met het trouwboekseke in zijn zak, met nog een extra half-frankske van moeder in zijn portemoneeke, en zijn map proptig gevuld met teekeningen van op school en ook met wat hij hier in huis geschetst had, reisde hij met het treintje van halver-tien naar Antwerpen.

‘Pas toch op, he jongske!’ zei moeder.

‘Maak u niet ongerust, moeke! En tot straks!’

Om half-een, toen ze juist aan tafel zaten, kwam hij thuis binnengevallen, zingend en fluitend en blij gelijk een kermisvogel.

‘Hewel, jongen?’ vroeg vader nieuwsgierig.

‘t Is alles in orde!’ lachte hij uitgelaten. ‘k Mag op den ‘tors’ en dat zoo midden in 't jaar! Wat peinst ge

er van! Ze wilden er eerst niet gelooven dat ik al zeventien was! En er zat daar een dikke, plezante mijnheer met een vloeren jas aan, die pinkte eens en vroeg mij of ik bij geval mijn broer niet was. En 'k pinkte terug en 'k zei: neeje, maar wel de broer van mijn broer, en toen schoten ze allemaal in een lach. Een goeie, zegden ze, en 'k moest mijn map opendoen. Die schoolteekeningen bekeken ze niet eens. Maar mijn schetsen wel. Onze appelboom had succes. Eerste klas, zegden ze. En ze hebben mij ingeschreven en nu mag ik komen, morgen of overmorgen of later, lijk ik wil, als mijn abonement gereed zal zijn. En hier is 't briefke daarvoor, zie vader!

Hij sprak druk en lachte en zijn oogen blonken van geluk.

Vader zijn gezicht straalde.

‘Dat is een meevaller!’ zei hij fier. ‘In den ‘tors’! Dat had ik toch niet gedacht! Ge zijt er nog niet en ge schiet al op!’

‘Is het dan goed?’ vroeg moeder en ze keek haar man met groote oogen aan.

‘Natuurlijk!’ lachte hij.

En Jos en Milleke die van academie-zaken ook wel wat afwisten van t' hooren vertellen door kameraden, knikten geestdriftig. ‘Da's de derd' hoogste klas!’ zegden ze.

Vader las het briefke.

‘Weet ge wat,’ zei hij. ‘Als 't op geen dag steekt, begin dan Vrijdag. Da's den eersten van Maart. En da's ook gemakkelijk voor 't abonement. Hoe vindt ge 't?’

‘In orde’, zei Flipke.

‘Maar kom nu eerst aan tafel,’ drong moeder bezorgd aan. ‘Want gij zult wel honger hebben, jongske!’

‘Kunde peinzen!’ antwoordde hij kluchtig. ‘k Zie ze vliegen! Zoo'n reisike holt uit!’

Hij sloeg een kruiske en viel lijk een echte uitgehongerde op zijn teljoor, die moeder royaal volschepte met aardappelen, rooie kool en een ferm stuk worst. Allemaal lachten ze. Maar pas had hij eenige beten binnen of hij was weer aan 't vertellen. Met wat menschen hij in den trein had gezeten, hoe hij naar de akademie geloopt was: over de Keizerlei, langs 't Lyrisch Tooneel, en dan achter den Vlaamschen Schouwburg de eerste straat links in en altijd rechtdoor. En dan 't meeste van de akademie zelf, van den portier, en de heeren op het bureau en nog en nog, zonder einde.

En niet alleen vader en moeder en 't eigen volk sleepte hij mee, maar nonkels en tantes, nichtjes en kozijntjes.

‘Een schilder in ons' familie!’ riepen ze blij uit. ‘Een artist! Da's geen klein bier! En werkt nu maar goed, Flipke, dat ge primus wordt van de hoogste klas. Dan worde ingehaald met vlaggen en muziek, en ontvangen op 't stadhuis en dan is 't hier 's avonds verlichting. Jandomme! dat zou nog eens iets zijn! En dan zijn wij er allemaal bij ook!’

‘Laat mij maar doen!’ antwoordde hij dan. ‘Nu heb ik mijn weg!’

Hoe blij zij echter allen ook waren, geeneen die er zoo diep mee ingenomen was als grootmoeder.

Ze zei wel niet veel als ze zoo ondereen zaten te vertel len over kunst, en lachte maar stillekes vóór zich heen, maar ze dacht niet minder aan hem.

‘Luister-eens, Celine!’ sprak ze tot moeder. ‘We kunnen hem toch zóó, met die korte broek, naar Antwerpen niet laten gaan. Da's goed voor hier in stad. Maar op de akademie moet het toch wat navenant zijn. Laat mij daar eens voor zorgen.’

En ze kocht een lap voor een lange broek en wat fluweel

voor een jas, en Jan Galant, de kleermaker van nevens Sinte-Rochus-godshuis, maakte hem daaruit een schoon artiesten-kostuumke. Hij kreeg daarbij nog een klein, rond, vilten hoedeke en een langen zwarten caban zonder kap.

‘Ziezo,’ zei ze. ‘Nu kunde u laten zien! En werkt nu maar goed, zulle jongen!’

‘Zij gerust, meetje!’ verzekerde hij heur. ‘Ge zult niet beschaamd moeten zijn!’

Djuzes, dat was een leven dat nu begon! Iets zoo heelemaal anders dan bij die fiskes met hun air van wie-boven-mij en bij die labbekakken en mouwstrijkers die aan hun slippen hingen en op hun eigen lieten speeken. Een grootemenschenleven was het!

's Morgens, in het treintje van vijf-over-acht begon het al. Wat zat daar allemaal niet in, en wat was er telkens niet te zien en te hooren! Triestige dingen, serieuze dingen, plezante dingen en altijd weer wat anders. Hij had in alle compartimenten tegelijk willen zitten en 't was dan ook iederen keer, als de trein binnen was, een loopen en zoeken om te weten waar hij eindelijk zou instappen.

Ze kenden er hem weldra.

‘He, Flipke!’ riepen ze. ‘Is zij er weeral niet bij! 't Zal voor morgen zijn! Toe, kom bij ons! Laat het aan uw hert niet komen!’

En de conducteurs geneerden zich niet om ‘klaar’ te roepen, al was hij nog druk, met opgeheven kopke, aan 't overentweer draven.

En 's avonds, met den trein van halvernegen, was het voor hem weer zoo'n bad. Thuis, onder zijn eten, geraakte hij er aan moeder maar nooit over uitverteld.

Maar 't allerbizonderste was natuurlijk zijn school en wat er daar gebeurde. Om te beginnen de gasten zelf!

Ze waren zij in hun klas slechts met een man of tien,

doch in Flipke zijn oogen telden ze wel voor duzend van die kwijlende soort van hier.

Niet dat hij er over te stoeien had. Bijlange niet!

Gust Govaerts had aan Flipke wel 't een en ander gezegd wat het voor felle mannen waren, toen hij dien achternoen bij hem in zijn werkhuis om inlichtingen was gegaan. En hij had er zich wel op voorbereid, op de een of de andere farce ontvangen te worden.

‘Laat ze komen!’ had hij tegen zichzelf gezegd. ‘Slim tegen slim!’

Maar hij voelde zich toch geweldig verrast, toen die sloebers hem, bij de eerste afwezigheid van den surveillant, terwijl hij daar gespannen bij zijn teekenplank dien mannentors aan 't bestudeeren stond, vastgrepen en luid-lachend in een soort tentzeil draaiden dat daar in een hoek ineengefrommeld lag.

Eerst spartelde hij tegen, schopte en beet. Doch, lijk zoo dikwijls als hij in nesren zat, kreeg hij plots weer een lumineus idee.

‘Slim tegen slim! Laten doen!’ dacht hij. En hij liet zich verder inwikkelen en bleef heel gewoon liggen, zonder een vin te verroeren.

't Duurde niet lang of 't lachen en spotten hield op. Er was een die vloekte en zei: ‘Ziede dat hij iets gekregen heeft!’ En toen waren ze er hem zelf rap komen uitwikkelen.

Eerst had hij, op de manier van Pierlala, willen rechtwippen en hun een fermeneus zetten. Doch hij bedacht zich en bleef stil.

‘Verdomme! Hij heeft iets gekregen!’ angstigden ze.

Ze liepen om water, legden hem op zijn rug, goten water in zijn mond, maakten slapen en polsen nat.

‘Laat ons wat hoffmann halen, rap! Nondenondenonde! Wie had dat kunnen peinzen!’
kloegen ze.

Geslagen tien minuten hield hij ze zoo aan den draai en toen, toen ze te zweeten begonnen van angst en op het punt stonden naar den dokter te loopen, liet hij plots een wind lijk een kanonschot, zoodat ze van 't verschieten bijna achterover sloegen, sprong recht en schoot in een lach dat 't helmde.

Ge kunt peinzen of ze meelachten! Er kwam geen eind aan 't gieren! En tot slot staken ze hem omhoog op hun schouders en droegen hem in triomf rond de klas, al zingend van:

‘Vivan onze Flip
En hij mag er wezen,
Vivan onze Flip
En hij mag er zijn!’

Kerels, vond Flipke, zooals ze moeten zijn! Die trokken nu eens eindelijk niet den neus op voor hem! En als hij een plezanten zet deed, werden ze niet kwaad, maar kaatsten terug, en als zij er een deden, mocht hij gerust terugsteken, hoe raker hoe liever, en als hij zat, lachten ze hartelijk mee!

Zoo was het leven tenminste 't leven weerd!

En dan het werk! Zoo 'nen tors veroveren en hem op 't papier brengen! Een genot was dat voor hem!

Hij had nog altijd die speciale manier van werken die Mijnheer Matthijs hem jaren geleden had aangeleerd.

In het ‘ding’ inkomen, er het leven van overnemen bleef voor hem het allereerste.

Hij kon rond zoo 'nen tors draaien en blijven draaien, soms wel tien minuten aan een stuk. Hij bekeek hem van vóór en bekeek hem van achter, van links en van rechts, van onder en van boven, ging met zijn handen over de

groote lijnen om er de beweging van in te 'zuigen' zooals hij zei. En dan eerst, vol van zenuwachtige spanning, ging hij voor zijn ezel staan en viel met breed gebaar aan het werk.

De mannen lachten dan wel met Flipke.

'Wat maakt gij u moe!' zegden ze. 't Zou zonder dat ook wel gaan, jongen! Daarbij als ik iets van voren moet afteekenen, waarom moet ik er dan den achterkant van kennen. Da's toch ni-noodig! En dan dat betasten! Gade dat ook doen als we aan 't levend model zullen zijn? Pas maar op, dat ge dan geenen draai rond uw ooren krijgt!'

Flipke liet ze niet zeggen. Hij discussieerde tegen hen allemaal op, bleef mordicus bij zijn meening. Iedere tors was en bleef voor hem iets heelemaal anders.

Een van een man moest op 't papier 'gebouwd' worden of 'gekapt' zelfs, eene van een vrouw er op 'gestreeld', en was 't een kind dan moest men het er op 'asemen', anders kwam het nooit goed.

'En een oud wijf dan?' vroegen ze betweterig.

'Er op 'versleten.'

'En een dooie?'

'Op 'gestorven.'

Doch al haalden ze er hun schouders voor op, de leeraar, een gezonde, struische vent die zoo een beetje weg had van Jordaens, zei dat het heel goed was.

'Doe maar voort, jongen!' zei hij. 'Een eigen manier van werken vinden, dat is geen klein ding! Er zijn er die er hun heel leven naar zoeken, zonder ze te ontdekken! Ik ben hier niet om die manier te critiseeren, maar om te zien of de uitslag goed is. En die is góed!'

Dat laatste was iets waarover de mannen echter niet dis-

cussieerden. Ze hadden respect voor zijn werk. 't Was goed. Hij was de kleinste, maar hij was hun allemaal de baas.

En meer nog dan in torsen, in het teekenen van caricaturen! Dat kon geeneen lijk hij, in heel de akademie niet, en als hij er weer zoo een gegrift had, hadden ze wel kunnen vechten om het te hebben.

Flipke had niet geweten dat hij het kon en had er ook nooit aan gedaan. Hoe zot en hoe bijtend hij ook kon zijn met zijn tong, als hij met zijn potlood of zijn krijt vóór zijn papier zat, was hij altijd heel ernstig geweest. Dat was hem bijgebleven uit den tijd van Mijnheer Matthijs.

Hij trok dan ook een koppel danig groote oogen toen hij heel toevallig tot de ontdekking er van werd gebracht.

't Was na dien noen, toen hij, tot dol plezier van heel de klas, bij 't opzetten van zijn hoedeke, ondervinden moest dat het plots veel te klein geworden was.

'Wat nu weeral?' vroeg hij zich met luide stem af terwijl hij het ding aandachtig monsterde. 'Is 't de mijne of de mijne niet? 't Is de mijne! En is mijn kop nu in een keer dikker geworden of mijn hoedeke kleiner? Een probleem!'

En zonder meer, tot doller pret nog van de mannen, zette hij 't precies zooals het was, boven op zijn hoofd, waarhet clownachtig te wiegelen stond, en stapte flegmatisch, beleefd de menschen groetend die hem verbaasd aangaapten, de Blindenstraat in en naar 'Den Kalkoenschen Haan' op de Sint-Jacobsmarkt, waar hij zijn boterhammen eten ging.

Hij hoefde niet lang te zoeken of hij ontdekte een dikken reepel zij-papier dien men heimelijk onder den binnenband had gestopt. En 's achternogens kwam hij er achter dat het de dikke Monne Mertens was die 't hem gelapt had.

'Poets wederom poets!' zei Flipke en hij conterfeitte

op een' stuk papier, uit niets anders dan worsten en beulingen, den dikzak af en hing dat 's anderendaags onder de les, op zijn rug ten toon.

Pas was het er op of daar verscheen de leeraar in de klas. Hij had blijkbaar iets bemerkt want hij wandelde direct tot bij Monne en ging achter hem staan.

Monne trok zich even op zij, want hij dacht dat het om zijn teekening te doen was. Maar de leeraar deed hetzelfde en keek geamuseerd naar zijn rug.

‘Wat is dat nu?’ mompelde Monne en hij keek zoo verwonderd alsof hij een mirakel gebeuren zag.

Doch wie ook verwonderd keek, was Flipke, toen de leeraar plots in een malschen lach schoot en uitriep: ‘t Is magistraal!’

En nog meer toen de leeraar per se wou weten wie het geteekend had, er zijn naam wilde onder hebben en er, na een hertelijken ‘Proficiat, Van Millen!’ en een klop op zijn schouder, mee optrok om 't aan den directeur en de andere leeraars te gaan laten zien.

Hij kreeg er werk mee, Flipke!

Pas was de leeraar de deur uit of allemaal omdrongen ze hem om ook eens uitgekrabbeld te worden.

‘Maar ik 't eerst!’ verweerde zich Monne. ‘Dat was mijn teekening waar hij mee weg is. Z' hing op mijnen rug! En Flip heeft ze weggegeven en Flip moet ze vergoeden!’

‘Monne heeft gelijk!’ zei Flipke. ‘Hij 't eerst!’ En stante pede, tot groot amusement van al die anderen en van den surveillant, ‘worstte’ hij hem opnieuw en dat nogal wel in rood krijt.

‘Ziezoo! Nu is 't perfect!’ lachte Flipke en hij schreef er onder: ‘Aan Monne Mertens, uit vriendschap, van F. Van Millen!’

Al naar gelang hij wat tijd overhad, kregen ook de an-

deren achtereenvolgens hun ‘diplom’ waarop ze zich in hun hemd bewonderen konden. Zelfs die van de hogere klassen kwamen er hem voor lastig vallen.

En zóó werden die ‘gestopnaalde’, ‘getongde’, ‘gecigarette’ of volgens een ander leitmotief karakteriseerende krabbels bewonderd, dat hij er weldra buiten de school door bekend werd en op een schoonen keer 't bezoek kreeg van niemand minder dan van Jef Lammekes, dien fameuzen reclame-teekenaar van op het Sint-Niklaaspleintje, om in zijn vrije achternoenen bij hem te komen werken.

‘Top!’ zei Flipke en hij sloeg Jef in zijn hand dat het kletste.

Plezant was het in dien atelier. Hij zat er naast den baas en mocht van meet af aan ontwerpen maken. En dat hij ondertusschen zong en floot en grappen verkocht, 't hinderde niets!

Maar nog plezanter was het toen hij, na die eerste week, van Jef zoowaar twee vijf-frankstukken in zijn hand gestopt kreeg.

‘k Ben content over u!’ zei Jef vol overtuiging. ‘Gij hebt ze verdiend!’

Wat stond Flipke te kijken! Had hij er vijf gehad, 't ware meer dan wel geweest!

‘Mijn eerste pree!’ lachte hij en al zingend, met zijn hoedeke in zijn hand en zijn caban los op zijn rug, stapte hij door de Lange Nieuwstraat naar de statie.

Dien Zaterdagavond kon zijn trein maar niet rap genoeg vapeuren. Van eer hij stilstond had hij 't portier open gegoooid, wipte er lenig uit en in een asem liep hij naar huis, recht de achterkeuken in tot bij moeder.

Al lachend stak hij zijn vast toegeknepen hand uit tot onder haar mond.

‘Houd er uw handen onder!’ gebood hij.

Hoe verwonderd ze hem ook aankeek, ze deed het.

‘Blaas er nu eens op!’ sprak hij verder.

Ze blies lichtjes.

‘Harder!’ zei hij. ‘Harder nog!’

Ze deed het en wip! daar veerde zijn vuist open en de twee paardsoogen rinkelden in heur open handen.

‘Maar jongen toch! Waar hebt ge dat gehaald?’

‘Verdiend!’ juichte Flipke. En uitgelaten trok hij haar de keuken in, greep haar bij de handen en dwong haar met hem in het rond te dansen, terwijl hij zong van:

‘Vivan den ronde,
En ons katteke dat is gebonden!’

Schoone dagen waren het voor Flipke! Niets dan zon en zang en vreugde.

En daarenboven, tot toppunt van geluk, kreeg hij ook nog de gelegenheid eens flink zijn haat te koelen op al die smurften uit de groote huizen hier, wier jong en wier zoollickers hem al die jaren zoo leelijk hun verachting te snuiven hadden gegeven. Want ondanks zijn jong en hoopvol succes, dat was iets wat hij maar niet verkroppen kon, wat lijk een doorn in zijn hart bleef woelen, wat hem bijwijlen zelfs deed sakkeren van nijd en koleire en wat hij kost wat kost toch eens zou moeten kunnen luchten!

En zie! dat werd hem nu ook nog in de hand gespeeld!

Er waren in die dagen in de kleine stad eenige opkomende schilders, dichters en muzikanten, alles jong volk van t' halven de twintig, die samen een klein, tam bohêmekringetje vormden en in ‘t Klokske’, dat klein, beroekt, gezellig cafétje in de Deenschestraat, al-avondlijk, bij pint en pijp, samen hun tijd veraangenaamden met discusieeren, gedichten voorlezen, zingen of vertellen.

Flipke kende ze wel en geerne was hij er bij opgenomen

geweest. Maar hij vond zichzelf nog zoo piepjong en daarbij, om in 't Klokske' te gaan zitten, waren er centen noodig en die had hij niet gehad tot nu toe.

Doch met die tien frank van Jef Lammekes, die er weldra vijftien werden en bijwijlen zelfs twintig, kon er natuurlijk ook al wat meer zakgeld af voor hem.

En nadat hij bij een Zondagsche wandeling, door het dichtelijke populieren dreefke naar het Hofken van Ringen toe, kennis had gemaakt met een van die schilders, die er toevallig aan de Nethe te schilderen stond, waagde hij het toch dien avond, zijn kop in 't Klokske' binnen te steken.

Tot zijn geluk was de schilder van daar straks er ook.

'Ah! daar hebben we onzen aankomeling!' riep hij van achter in 't cafétje, waar hij met de andere mannen bij een open piano zat. 'Kom maar hier, en welkom bij de dienaars der Muzen!' Lachend en knikkend trad Flipke, tusschen de burgers die er ook te kaarten zaten, naar hen toe, nam er plaats, bestelde aan den dikken, jovialen baas een pint en stak zijn pijpke aan. De mannen vroegen wie hij was, in wat klas hij zat te Antwerpen en hoe 't met dezen en gindschen van de leeraars ging. Maar weldra hervatten ze hun gesprekken en lieten hem met rust.

Een vreemd cafétje was het wel, bizonder om zijn muren. Die waren in een effen verschoten-mosgroen behang, maar overal volgeteekend met landschappen, koppen, schoon-gecalligrafeerde spreuken en zelfs brokskes muziek, in gekleurd krijt. Hij merkte aan 't papier dat er vroeger andere dingen hadden opgestaan die waren af-gezwingd en waarover men er versche geteekend had.

't Portret van een ouden vent met bakkebaarden maar met een kinderlijfke, die op een pot zat en aan een tutter zoog, deed hem plots lachen.

‘Hoe vinde dat?’ vroegen ze hem.

‘Goed,’ zei hij. En seffens daarbij: ‘Mag ik ook eens iets teekenen?’

‘Zoude dat al kunnen? En ge zit pas in den ‘tors!’

‘Misschien wel!’

‘Vooruit dan! Baas, 't bakske met krijt!’ riep er een terwijl hij met een groote vod een winterlandschap deed verdwijnen in een wolk grijs stof.

Flipke moest zich niet lang bedenken wie hij er op zou lappen. Kom, Mijnheer Vermaelen, zei hij, terwijl hij op een stoel kroop. En met geel en bruin krijt, schetste hij daar op een sibot, tot groote verbazing van het artisten-cenakeltje, een stuk duvel met een bokkebaardje, een nijdigrijnzenden mond en een koppel valsche, gemeene oogen, alsof hij iemand verslinden ging.

‘Wel, potverblomme!’ riepen de mannen uit. ‘Da's sterk! Bravo!’

De kaartspelers, van voren bij 't venster, legden hun kaarten neer en kwamen ook eens kijken. Zij ook zegden: ‘Bravo’

Maar ze zegden ook dat het precies iemand was dien ze kenden. En ze hoefden niet lang te zoeken of ze vonden het en riepen verrast: ‘t Is heelemaal de Vermaelen!’

‘Wie, Vermaelen?’ werd er gevraagd.

‘Wel dien bokkigen schoolmeester! Ge weet wel, dat stuk pretentie uit de Gommarusstraat! 't Is hem, gewisseld en gedraaid! Ni-waar, ventje?’ vroegen ze aan Flipke die moeite had om niet te grinniken.

‘k Weet-ni!’ antwoordde hij. ‘t Is een duvel!’

‘Ja-ja-ja! Ge weet gij 't wel, fijne!’ lachten ze. ‘In alle geval, goed geduwd is 't zeker!’

Wat deed dat deugd! Bizonder als hij daarop die menschen hoorde kappen op dat ‘stuk pretentie’, dat hier

uit een verloren boerendorp langs den Demer, was komen binnengevallen en met een ou' matant met centen getrouwd, en nu een air aannam van wie-boven-mij!

Flipke teekende er nadien natuurlijk nog op de muren in 't Klokske'! De een nog leelijker en gemeener dan de andere! En niet alleen duvels, maar duvelinnen en duvelsjong, duvelspekes en duvelsmekes, en hij gaf er koppen aan van verkens, serpentes, padden, ratten, vlooiën, luizen en ander venijn. Op eenige weken tijd was hij er beroemd door! Plezant! de menschen haalden er altijd direct uk wie het was. En meer nog, als Flipke toevallig van zijn 'duvels' tegenkwam keken ze hem zoo vuil en leelijk aan, alsof ze hem wilden vernietigen. Twee dingen, die zijn genot tien keeren dieper en rijker maakten!

't Maakte vader, die er van hoorde en er af en toe eens ging naar zien, een beetje bang.

'Pas maar op, Flip!' zei hij. 'Ge zijt vijanden aan 't maken. En daarbij, als ge hier te veel in opgaat, zal het ten koste zijn van uw ander werk. En dat blijft toch 't bizonderste!'

'Geen nood, vader!' antwoordde hij dan. 'Ik word primus! Wacht nog een jaarke of twee! Ik wil ingehaald worden en ontvangen op 't stadhuis... just door die 'duvels'! Dan lachen we nog tien keeren harder als nu!'

XVII

En dat was iets wat vast en zeker zou gebeurd zijn ook. Hij was primus in de klas van den 'tors', Hij zou het zijn in die van het 'beeld', meer dan primus zelfs, want er lagen kilometers tusschen hem en den tweede. En 't kan niet anders of hij zou ook voor 't levend model' den hoogvogel afschieten.

Immers nog meer dan in de eerste maanden, ondanks zijn achternoenen op Jef Lammekes zijn atelier, ondanks de dolle avonden in 't Klokske' waar hij met zijn duvelssmoelen en zijn steeds zottere vertelselkes de mannen somwijlen onder tafel deed rollen van het lachen, zat die wil voor die inhaling in hem te werken.

Bizonder na dat spijtig avontuur met Mitteke Soetewey heur vader, die benevens zijn baas-zijn van dien grooten ellegoedwinkel op de Markt, ook als schepene van onderwijs op 't stadhuis zijn zetel en zijn bureau had, groeide het in alle stilte tot een echte passie.

Mitteke had, zonder hetzelf te weten, Flip zijn hart geraakt. Dat was gebeurd, een jaar of twee geleden, toen ze als Onze-Lieve-Vrouwke, fijn in 't blauw en in 't wit lijk een stukske Mei-hemel, met heur blond, schoon-gebekt haar als een mantel over rug en schouders en met een gouden koninginnekroon boven heur zedig-blozend gezichtje, omgeven door een wacht witte, gevleugelde engeltjes, in de processie van de Kluizekerk had geloopt.

'Och! hoe schoon! hoe schoon!!' had hij gezocht. 'Om op een wolkske door den hemel te laten zweven!' En op den slag was hij er tot over de ooren op verliefd geworden.

Nooit ofte nooit had hij er iets van laten blijken aan heur. Tenzij een beleefd en ernstig groeten met zijn zwart, vilten hoedeke als hij heur toevallig ontmoette. Iets wat hij trouwens ook algauw voor haar zusters en haar moeder en haar vader begon te doen. En dan ook, 's Zondags, een gang naar 't zes-uren-lof bij de Jezuïeten, waar ze gewoonlijk naartoe ging met hun meid. Voor de rest was het maar in zijn dromen geweest dat hij met haar gesproken had.

Doch er kwam een dag dat hij geerne wat meer wou

hebben aan Mitteke. Hij bracht uit Antwerpen een enveloppe met dik, geschept briefpapier mee, kroop er mee naar boven op zijn kamerke, schreef het opschrift: ‘Mijn zoet, hemelsch Lieveke!’ en teekende daarboven een koninginnekroon die door twee vliegende Memlinc-engelen opgehouden werd.

En in de schoonste, zoetste wordekes die hij uit de lezing van gedichten onthouden had, beschreef hij hoe hij haar was beginnen beminnen en wat ze sindsdien voor hem geworden was: zijn morgenster, zijn gouden poort, zijn ivoren toren, zijn rijzende zon en nog en nog, een heele litanie, waarop hij uit heel zijn hart dan telkens antwoordde: ik houd van u, ik houd van u! Tevens vroeg hij haar smeekend op een Zondag, - welken liet hij aan haar over, hij zou er trouw week na week aanwezig zijn, - om half-acht, in het eenzame, verlaten Musschenstraatje, waarin hun hof uitkwam, even aan hun poortje te komen, opdat hij zich zou kunnen bekend maken en, neergeknield aan haar voetjes, in levende woorden belijden wat dit doode papier slechts gebrekkig kon. En hij onderteekende: ‘Hij die u niet anders meer zien kan dan in een glorieuze poort van gouden wolkjes.’

En, God zij geloofd, hij kreeg het gedaan, bij 't uitgaan van 't lof, in het donkere portaal der Jezuïeten, het papier ongezien in den zak van haar wit manteltje te laten glijden!

's Zondags daarop, met een hart dat klopte tot in zijn keel van gespannen verwachting, teende hij bij 't begin van den rammel van half-acht het smalle, onverlichte Musschenstraatje in, en stelde zich in den donkeren insprong van een hofpoortje schuin tegenover het hunne.

Zou ze komen, zou ze niet komen?

En ja, pas was de laatste slag van 't half-uur uitge-

zoemd, of er klonk een tik van ijzer gevolgd door een licht gekraak. En daar, in den bleeken schemer van den muur, ging heel langzaam het ronde poortje open en zag hij er, donker tegen de verwaasde klaarte van een verwijderd venstervierkant, de ranke, slanke gestalte van het Lieve-Vrouwke-van-zijn-hart verschijnen.

Met toegenepen keel en bevend als een riet, schoof hij het straatje over, naar haar toe. Hij nam zijn hoedeke af, hief de tippen van zijn Spaanschen mantel met de andere hand wat op, boog beleefd en begon iets te stotteren van: 'Mejuffrouw... neem het me niet kwâlijk... het is mij...'

Maar op hetzelfde oogenblik voelde hij een groote gestalte, als uit den grond gerezen achter hem, een zware vuist viel hem in den nek, die hem vastgreep en als omhoog hief, en temet kreeg hij met zoo 'n geweld een voet tegen zijn achterwerk dat hij onwillens 'aimij!' moest roepen.

In het poortje was er plots gewemel en spotgelach van vele meiskes, terwijl boven zijn hoofd de zware, doffe neusstem van Mitteke heur vader aan 't bulderen schoot van: 'Gij snotneus! Gij 'n aap! We zullen u leeren lievevrouwen! Wacht wat...'

Doch rap als de bliksem wrong Flipke zich los en lijk de wind was hij het straatje uit, den hoek om en op de Grootte Markt.

Dat was toen wat te zeggen geweest voor Flipke!

Hij had daar staan trampelen en vloeken en koken van woede, was zelfs naar de Kaai om een baksteen geloopt waarmee hij de ruiten van hun witgoedwinkel wou ingooien. Maar hij had zich bedacht, had den brik laten vallen.

'Neen... liever niet...' had hij ten slotte gezucht. 'Ge kunt nooit weten... met Mitteke... Maar hij zal mij ontvangen ten naaste jaar... op 't stadhuis!... Hij de eerste, als

schepen van onderwijs!... Wacht, wacht! Dan zulde er misschien nog spijt van hebben, Mitteke!’

En, zeker, daar ware het op afgegaan ook.

Maar ja, juist nadat hij in de klas van 't 'beeld' met zijn Mozes van Michel-Angelo, niet alleen zijn eigen mannen, maar zelfs de primussen van vroeger had geklopt, kwam daar zoo pardoos de oorlog met zijn rook en zijn vuur en zijn kanongedonder over de wereld georkaand. En in plaats van in Oktober, als 'universitair', piotje te mogen spelen en intusschen in vrede zijn hoogste klas uit te doen, riepen ze Flipke in Augustus naar de kazerne en werd hij, na eenige weken van afbeulend gedril, goedgekeurd om in 't vuur te gaan.

Dat was daar nog wat ánders dan vroeger op school! Een stuk van de hel, vond hij! Neen, de oorlog zelf kon al niet veel erger zijn.

Een ding echter leerde hij daar goed, meer dan goed zelfs: dat wie niet sterk is, slim moet zijn. En ook nog dat er iets beters is dan voorzichtig zwijgen. Namelijk zoo hard en zoo lang als 't mogelijk is te kawauwelen over zon en maan en sterren, of over iets dat nog verder lag, om er dat wat niet mag geweten zijn, 't veiligst achter verdoken te houden.

Als hij daar weer eens zoo druk bezig stond over 't vaderland en de vlag en dien smerigen Duitsch en in 't lang en in 't breed uiteendeed wat ze van hem allemaal mochten verwachten, en als dan de een of andere onnoozelaar-met-veel-verstand zei: 'Wat zijde weer aan 't kweddelen!' dan lachte hij eens mysterieus met zijn borst vooruit: 'Ikke? Bijlange ni! Ik zwijg!'

En zoo was het ook, hij zweeg. Aan geen mensch liet hij een woordeke los, van wat er binnen te groeien zat en rijp te worden.

Alleen toen hij voor den laatsten keer thuis was, en daar bij vader en moeder zat, die van angst niet meer wisten waar ze 't hadden, pakten hun vertrokken, bange gezichten hem zoo aan dat hij het niet laten kon, hun handen te grijpen en hun geheimzinnig toe te lachen.

‘Wees nu in Godsname maar rustig!’ fluisterde hij hun toe. ‘Mij vangen ze niet, geloof mij! Ik kom terug, ik kom terug!’

En hij herhaalde het hun nog eens, zwoer er een eed op, toen hij hun op 't laatste nippertje afscheid kuste, om daarna in een asem naar de statie te draven voor zijn laatsten trein.

't Waren dagen voor die menschen!

De stad proptig vol soldaten, paarden en kanonnen die 's avonds schoon in orde met de vlag voorop door de Leuvensche Poort en die van de Molvest uitrukten naar het Zuiden toe, doch in den nacht uiteengekegeld, lijk een hopeloos verwarde bende terug dekking kwamen zoeken achter den nijdig blaffenden fortengordel langs de Nethe; eindelooze stoeten vluchtelingen met hun meubelen hobbeldesobbel op open boerenwagens gepakt en hun vee achter zich voorttrekkend; dreigend kanongedonder nu eens zoo beangstigend dichtbij, en dan weer wat afzakkend naar het Westen toe; vliegmachines met gebogen vleugels die bom men lieten vallen; en dan, bovenal, die treinen gekwetsten en die dolmakende geruchten van dezen en genen jongen van kennis die gevallen heette te zijn!

Geen oogenblik waren hun gedachten weg van hem en geen avond ging er voorbij zonder dat de gewijde kaars werd aangestoken vóór de plaasteren H. Familie op de schouw en ze al te samen op hun knieën een rozenhoeike baden voor zijn behoud.

Hij had gezegd: ‘Wees maar niet bang! Mij vangen

ze niet!’ Doch wat wist zoo 'n simpel, klein piotje dat pas binnen was, van wat hij doen of laten zou om aan die furie van ijzer en vuur te ontsnappen? Neen, dat waren niets anders dan woorden om hen te troosten! En zonder de hulp van daarboven kon een mensch immers niets!

En toch moest er wel iets van aan geweest zijn!

Want zie, een week of drie later, iets na den noen terwijl ze nog aan tafel zaten en er zich tegeneen over verwonderden dat er dien dag toch zoo weinig soldaten in de stad waren en ook zoo goed als geen kanongedommel meer in de lucht, hoorden ze een motorfiets hun straatje komen ingeknald die vóór hun huizeke stilhield. En daar vloog de deur open en stond hij vóór hen in een luitenant-uniform en met een stofbril op zijn voorhoofd.

‘Me voici!’ lachte hij sluw. ‘Had ik het u gezegd of niet!’

Vader, zusters en broers verschoten zóó hem in een officierspak te zien, dat ze daar sprakeloos zaten, als geslagen door de hand Gods.

Alleen moeder vloog met een kres op, schoot naar hem toe, sloeg heur armen rond zijn hals en lachte en schreide tegelijk al roepend: God-zij-dank! God-zij-dank!

't Was er feest natuurlijk, dien noen!

Er werd een grooten beefsteak gehaald en twee flesschen wijn en cigaren en een taart en peren en pruimen, de fritketel werd opgezet en een half-uur later, met een proper servet over het fijn-laken luitenant-uniform, zat Flip aan tafel en liet het zich smaken.

En dan aan 't vertellen natuurlijk!

Omdat hij toch zoo rap was en nooit verlegen, hadden ze hem ingedeeld bij een patrouille tirailleurs, zoo van een man of tien, twaalf. Ze kregen bevel om op eigen hand, overal waar ze maar konden, den Duitsch den duvel gaan

aan te doen, en op zekeren nacht waren ze dus per velo alover Herentals naar de kanten van Diest afgezakt om dat karweitje te beginnen!

Plezant is dat, niet om te gelooven! En precies iets voor hem ook!

Eerst informeerden bij de boeren hoe 't er in den omtrek gestaan en gelegen is, dan plannen ineensteken en in hinderlaag gaan liggen om die grijze sloebers, die wat ver van 't gros versukkeld zijn, op 't gepaste moment een vlaag blauwe boonen over hun verschrikte koppen te gieteren! En daarna maar weer rap hun velo op en de pijp uit naar ievens anders om te zien of er daar soms ook niets kon gedaan worden!

En zie, verleden week, terwijl ze zoo weer op weg waren en boven op een berm wat zaten uit te rusten, ontdekten ze door hun veldkijkers, ginder heel ver, op een heuvel waarover de baan in een bocht naar hier afzakte, een grijzen auto die in vliegende vaart kwam afgestoven.

Hij had sebiet gezien wat er inzat: Duitschen. Een man of vier met een karabijn schietensgereed in de hand. En, tusschen hen in, twee officieren in 't donkerblauw met geweldig veel goud op hun kepi en ook op hun kraag. 't Kon niet anders: generaals die gepakt waren!

‘Potverblomme!’ vloekten de mannen. ‘Die moeten we redden! Maar ja! Hoe? Met te schieten zeker en ons eigen menschen riskeeren neer te lappen!’

Lijk altijd, had hij sebiet iets gevonden!

‘Neem ik 't commando?’ vraagt hij.

‘Ja!’ zeggen ze.

‘Vooruit dan!’ zegt hij. Met hun veldzaag zagen ze met een katterapte een boomke van den weg door en duwen het dweers over den kassei. En dan springen ze links en rechts van de baan in grachten of achter struiken in een

dekking. De auto komt aan. Ze zien den boom en stoppen.

‘Verfluchte Schweinerei!’ vloeken ze.

Twee man leggen hun karabijnen neer, wippen er uit en probeeren het boomke op zij te sleuren.

Hij fluit op zijn vingeren, en raffel! twaalf schoten! De mannen bij 't boomke molewieken eens met de armen en stuiken neer tusschen de takken er van.

De Duitschers in den auto steken rap hun handen omhoog, roepen: ‘Kameraad! Kameraad!’ en de generaals waren gered! En dat alles op den tijd van een minuut of vijf! Sterk toch, he?

Daarvoor was het nu dat ze hem luitenant hadden gemaakt. En meer nog dan dat, ze hadden hem nu een halven dag congé gegeven om die heldendaad thuis te gaan vertellen en er samen een ferm pot op te pakken.

‘Ca doit être fêté, mon lieutenant!’ hadden ze gezegd. Peinst eens, anders hadden ze nu immers in Duitschland gezeten en had het leger hun diensten moeten missen!

En natuurlijk, ze vierden het terdege. Eerst met die twee flesschen wijn en daarna met nog twee keeren twee flesschen wijn die Margriet naar de Gulden Kraan liep halen. Zoodat ze er allemaal rooie koppen van kregen en hun oogen glazig begonnen te staan.

't Sprak vanzelf, dat hij zich ook eens wou laten zien bij de vrienden van uit ‘t Klokske’. En temet ook aan de rest van de stad.

En zoo gebeurde het dus dat hij, na zijn martiale en vergulde wandeling van den een naar den ander, ten slotte terecht kwam op het terras van het café ‘In den Hert’ op de Groote Markt.

De vrienden hadden tranen gelachen en op hun billen gekletst van uitgelaten plezier, toen hij hun het dramatisch geacteerd verhaal deed van de redding van die twee gene-

raals en van zijn luitenantsbenoeming. Maar ze hadden toch een flesch den nek gekraakt, hadden joviaal op dat roemrijke feest met hem getikt en de hoop uitgesproken dat hij weldra ook een keer den koning zou mogen redden. En ze hadden hun werk laten staan en waren fier met hem meegeloopen.

Doch wat hij van de rest van de stad onderweg ontmoette, keek hem heelemaal anders aan. Bizonder die uit de groote huizen. Er waren er die rood werden en te hijgen begonnen, anderen sloegen groen en geel uit en keerden den kop op zij, en weer anderen fixeerden hem brutaal en grinnikten.

En toen hij met de mannen op het terras zat, waren er zelfs een stuk of drie, vier van dat soort, die dicht bij hem aan een tafelke plaats namen en tegeneen bedekte toespelingen begonnen te maken over de mogelijke herkomst van dat luitenantskostuumke.

Al hoorde Flipke heel goed wat zij zegden, hij vertelde ongestoord en met veel gebaren verder van zijn avonturen, van overvallen en gevangennemingen en ontvluchtingen, terwijl hij af en toe eens beteekenisvol tegen de vrienden pinkte en met den duim die vier nijdassen aanwees.

Zoolang liet hij hen begaan tot er daar toevallig een politieagent van op de Hooge Brug kwam aangewandeld.

Flipke wenkte hem nader, ging even tot bij hem en fluisterde hem iets in 't oor, waarop de man zich haastig naar het stadhuis verwijderde.

En als daar even later van ginder de commissaris kwam toegestapt, gevolgd van twee agenten, slenterde hij hem nonchalant tegemoet, haalde een papier uit zijn binnenzak dat hij hem lezen liet, en keerde, tot stomme verbazing van zijn vrienden zoowel als van de vier, met hen terug op het terras.

‘Kijk, mijnheer de Commissair,’ sprak hij kalm en van uit de hoogte, ‘daar zitten er vier die zich hier in 't publiek allerlei blesseerende allusies op mijn rekening hebben gepermitteerd. Ik heb geen tijd en ook geen goesting, om mijn handen vuil te maken met de arrestatie van zoo 'n soort. Doe mij het plezier en breng ze op mijn bevel naar de Gevangenpoort. Morgen telefoneer ik u nader, wat er verder mee gebeuren moet.’

En zonder meer sloeg hij eens met twee losse vingers tegen zijn kepiklep, keerde zich om en zette zich terug bij de onthutste Klokskes-kameraden waaraan hij gewoon de onderbroken historie van een spion in vrouwenkleeren verder vertelde.

De vier aan dat zij-tafelke sloegen geen klein beetje om. Ze begonnen te woelen en te hijgen en kregen koppen als vuur waaruit het zweet zoo maar neerlekte. Ze beweerden dat ze geen kwaad hadden gezegd, drongen naar Flipke toe en boden hem duzend excuses aan. En de commissaris en de twee agenten stonden daar op toe te kijken, verveeld 't en kon niet meer.

Maar Flipke gewaardigde zich niet eens op te kijken. Hij sloeg eens met de linkerhand los naar zijn hoofd als joeg hij vliegen weg en de rechter wees kordaat in de richting van de Gevangenpoort.

‘Mijnheer de Commissair, alstublieft, doe uw plicht!’ gebod hij kort. ‘'t Is oorlog!’

En wat ze ook sakkerden en stampen en met hun hoofd schudden en kreunden: ‘Wat hebben we toch gedaan!’ of: ‘Wie had dat kunnen denken!’ er was niets aan te doen: ze moesten mee. Tusschen de twee agenten in, met den commissaris achter zich en omdrongen door toegelopen nieuwsgierigen, die maar niet begrepen wat er aan den

gang was en spraken van spionnen-misschien, stapten ze op over de Grootte Markt.

De Klokskes-vrienden, die zoo hertelijk gelachen hadden om zijn luitenantskostuumke en om dat verhaal over de geredde generaals, begrepen er nu hoe langer hoe minder van.

‘Is dat dan toch waar?’ vroegen ze en kruisten van verwondering hun armen over de borst.

‘Van eigen,’ antwoordde hij ernstig. ‘Ge ziet ze ginder toch loopen!’

En zelfs thuis, waar ze intusschen van die aanhouding gehoord hadden en hem met honderd verbaasde vragen lastig vielen, weerde hij ze allen af.

‘Vraag er niet naar! Ik mag daar toch niet over spreken!’ sprak hij kort en met een diep-peinzend gezicht.

Maar even later, terwijl hij door den luwen, blauwigen September-avond langs binnenwegen, alover Lisp en Vremde, naar Antwerpen toesnorde, zat hij op dien motorfiets te grinniken lijk hij nog nooit gegrinnikt had in heel zijn leven.

‘Die zotten!’ lachte hij uitgelaten. ‘Z’ hebben het zitten! Ni-meer dan zoo'n papierke met heel veel zegels op en dan een uniformke dat een beetje past is er daar voor noodig! 't Wordt hoe langer hoe plezanter als ge 't vechten voor de stommeriken weet te laten! 'k Ben vandaag nu wel van de sûreté militaire de la place fortifiée d'Anvers geweest! Wat zullen de mannen staan kijken! Ah! ze dachten dat ik niet durfde!’

Even voorbij Borsbeek temperde hij zijn vaart, stuurde een zandwegel in die tusschen kanten van elzenstruiken, en dan naast een beek door een bosch, uitgaf op een laag, bouwvallig boerenhuis met breede ramen in de muren en ook in het dak.

Hij hield stil, toette eens zacht en floot het Noodlotmotief van Beethoven, waarop het ronde deurke ruw werd opengetrokken en een man of vier kwamen buitengebotteld.

‘He, Flip?’ riepen ze. ‘Zijde gij het? Hewel, en zijde er geweest!’

‘Van eigen!’ antwoordde hij triomfantelijk binst hij de motorfiets binnenduwde.

‘Thuis geweest, en bij de vrienden geweest, en op de Groote Markt een pot gepakt!’

‘Allee!’ riepen ze. ‘Ge liegt!’

‘En meer nog, - 'k mag dood vallen als 't ni-waar is! - 'k heb er vier in de doos doen draaien met dat briefke! Kom, 'k zal 't ulie vertellen!’ En hij schetterde daarbij los in een langen, luiden lach.

XVIII

Ze verstonden het er goed, die mannen in dat vergeten en verloren schildersatelierke, om 't vechten aan de stommeriken over te laten, de een zoowel als de andere!

Met dit verschil dat de twee oudsten, met hun grijzende baarden, het met een gerust gemoed deden, terwijl de jongeren, bij het zien naderen van een vreemd figuur tusschen de rechte, geschulpte dennestammen, maar liefst den anderen kant uitwandelden om zich daar dan zoo gauw mogelijk in een gracht achter wat braambeziestruiken te laten vallen! Een mensch kon immers nooit weten!

Doch kort na Flip zijn tocht toen hij zich gereedmaakte om weer zoo wat uit te halen, begonnen almeteens de kanonnen zoo verveerlijk en zoo vlakbij te bulderen dat de grond onder hun voeten, de boomen en het heele huizeke er de bibberatie van kregen. En dat niet voor een uur of twee of voor dien achternoen, maar den avond in en den nacht door en 's anderendaags maar voort, zonder rust noch duur.

‘Wat krijgen ze nu?’ zegden ze tegeneen. ‘Ge zoudt zeggen dat ze 't beginnen te meenen! Hoort toch eens! Bloeberdeboeb en pang-pang-pang! Precies een leeuw en een fokske!’

En toen Nelis, dat boerke van ginder aan 't ven, hun den wekelijkschen zak proviand van brood, boonen, eieren, spek enz. bracht, konden ze 't niet laten het consigne, van niet over den oorlog te spreken, te breken en hingen ze hem alle vijf aan zijn ooren.

‘Wat er aan den gang is?’ vroeg Nelis. ‘Wat zou dat nu anders zijn, als dat hij komen gaat!’

‘Wie komen?’

‘Wel, de Duitsch!’

‘Toe, toe, Nelis!’

‘Wacht maar wat, ge zult eens zien!’ En hij vertelde dat alleman uit Lier en uit Duffel en Kessel en Broechem was gaan loopen, dat de Duitsch er al zat, dat al de forten langs de Nethe waren ineengesloten en ingenomen, en dat ze in Antwerpen wel wisten wat er komen ging, want ze waren hun matten aan 't oprollen.

Flip verschoot nog wel het meest van allen toen hij dat hoorde.

‘Watte? Alleman weg uit Lier? Toe, ge weet niet wat ge zegt!’

‘Als ge mij niet gelooven wilt, kom dan mee tot thuis. Daar zitten er van Lier. Die zullen het u zelf wel zeggen!’

‘En zijn ze er allemaal weg, allemaal?’

‘Kunde peinzen! Als ze met bommen beginnen te kegelen!’

‘En waar zijn die dan?’

‘Naar Antwerpen en verder naar Holland!’

Dan waren ze thuis ook weg en in veiligheid! Er viel een steen van zijn hart.

Maar seffens daarop dacht hij aan wat hun te wachten stond.

Hij was dus op komst, die Duitsch! Wie hij was, hij had er geen besef van. Maar één ding wist hij in alle geval zeker: dat hij voor geen haar te betrouwen was!

‘Wij hebben te kiezen of te deelen, jongens!’ sprak hij tegen zijn twee mede-kornuiten die 't vechten voor de stommeriken hadden gelaten: ‘Den Duitsch afwachten, die 'k weet niet wat met ons zal doen, of mee met onz' mannen optrekken. Als 't begint te nijpen vinden we nog wel wat uit!’

Lang hoefden ze er niet over te prakkezeeren. Als ge niet sterk zijt, moet ge immers slim zijn!

Bij 't vallen van den avond haalden ze hun piottenkostuumke van onder 't stroo in het verlaten varkenskot en trokken het aan. En nadat ze zich eens goed over den dennennaaldengrond hadden gewenteld en hun gezicht vol stof gestreken, namen ze afscheid van de twee baarden, pakten hun geweer op en draafden op een moe sukkeldrafke, al kreunend: ‘ai, moeder! ik kan ni-meer!’ den boschwegel af.

Toen ze in 't blakke kwamen, verschoten ze zoo van wat ze zagen, dat ze onwillens even staan bleven.

Ginder in 't Zuiden, waar de kanonnen zoo leelijk donderden, vlamde en flitste en bliksemde het als van een geweldig vuurwerk en vlak vóór hen, over de baan naar Antwerpen toe, knarste op ijzer-beslagen schoenen een lange, donkere stoet van ordelooze benden soldaten voorbij.

‘Zouden we niet beter doen terug te keeren?’ aarzelde er een.

Flip had er wel goesting voor doch hij schudde krachtadig van neen.

‘De Duitsch!’ zei hij. ‘Vergeet het niet! Wij zijn

soldaten!... Kom, laat ons maar meelopen! 't Zal in alle geval zoo erg niet zijn als toen ze ons in 't vuur joegen!’

Zuchtend daalden ze den wegel af en mengden zich onder de aftrekkende soldaten.

En precies lijk zij, zwijgzaam, met den kop naar den grond en op moeizaam sleepende voeten, liepen ze mee. Eerst de stad door waar het zoo donker was als in een graf en niets te hooren dan die schurende zolen en 't blaffen van verlaten honden, daarna over de piepende en wiegende schipbrug die in een bocht over de bleeke Schelde doezelde en dan, onder de hooge, ruischende peppelboomen van het Land van Waas, altijd maar verder.

‘Waar loopen wij nu toch naartoe?’ vroeg Flipke aan een gebuur.

‘t Kan mij ni verschillen!’ antwoordde de andere met een kwaden vloek er achter. ‘In alle geval uit die hel! En dat is 't bizonderste!’

En tot wien hij zich ook richtte, zoo spraken ze allemaal.

Eindelijk merkte hij ginder heel ver een licht, en bij 't naderen zag hij dat het lantaarns waren die aan touwen, tusschen de boomen gespannen, over de baan hingen.

‘Wa's dat daar?’ vroeg hij zich af.

Eerst toen hij onder die lantaarns al die mannen in grijze uniformen zag die hen staande hielden en hun geweren en bajonetten vroegen, begreep hij.

‘Holland!’ zuchtte hij opgelucht. ‘Nu doen ze ons niets meer! Wij zijn er uit! Après nous, le déluge!’

En net lijk de anderen zocht hij ievers langs den weg, tusschen de slapende, snorkende lijven die er overal lagen, een vrijgebleven plekje, wikkelde zich goed in zijn capote, lei zich neer in het gras en sliep in met zijn piotten-potske over zijn gezicht.

Vreemd was het niet dat Flipke in die dagen niets, geen zin voelde om met spitsvilderij bezig te zijn.

Zoo moe en mat waren de mannen immers. Ze deden niets dan slapen en slapen, zoo maar langs de straat met hun hoofd op de stoep. En als ze wakker werden was het om uit de emmers met water die vóór elke deur met een kop er bij gereed stonden, wat te gaan drinken, of om naar wat eten uit te zien, waarna ze zich maar weer neerlegden en sliepen. Zelfs in de treinen die hen verder het land in moesten brengen, rolden ze dadelijk tegen elkaar aan, gingen onder de banken of in de bagagenetten liggen en sliepen, en sliepen.

En dan die miserie van de vluchtelingen!

't Deed hem toch zooveel aan huis peinzen!

Waar zaten vader en moeder, en zijn broers en zijn zusters nu wel ergens? Waren ze ook in Holland en hadden ze een kamerke gevonden? Lagen ze zoo ook ergens in een kerk, een school of een fabriek op wat stroo op den grond? Of waren ze onderweg bij den eenen of anderen boer, dien vader van op 't notariskantoor kende, onder dak geraakt?

Daarbij was er hier voor hem zooveel te zien!

Eerst dat Hulst, met zijn rank-getorende, rijzige kerk hoog boven de lage, rood-bedaakte huizekes die zoo rustig saamgetroppeld lagen binnen de helder groene, olmen-bekroonde wallen.

Daarna, toen hij aan de beurt kwam, die treinreis naar Terneuzen, de vaart over de wit-en-blauwige Schelde die in de verre verte, tot Flip's asemlooze spanning, de zee liet zilveren. En dan dat langzaam verder reizen langs kleine roode stadjes met spitse torens die, alover het schaarsch-bebaomde land met zijn blinkende grachten, zijn weiden vol vee en zijn rap-malende molens, door Hobbema-laantjes aan elkaar verbonden zijn, dan den Moerdijk over, voorbij

Dordt, dwars door het rammelende Rotterdam en zoo naar het teer-gepatineerde Delft van Vermeer, alwaar ze moesten uitstappen en de tocht te voet, naast smalle grachten en vlakten broeikassen, over ronde, witte brugskes, naar een witte tentenstad in de duinen toeging.

En daar dan de lenig-vloeiende lijven der duinen opgeklauterd, naar den hoogsten kop, om ginder, in het fijne, tintelende licht dat uit den wazig-bewolkten hemel neerzilverde, groen en wit en grijs en blauw, de zee, de zee te ontdekken, die hij nog nooit te voren gezien had.

't Was voor hem, na dat sloopend afgejakker in de kazerne, en na dien nacht van vuur, gehuil en gevloek aan de Leuvensche vaart waaruit hij als een krankzinnige, met de broek vol drek, was gevlucht, als een goede, zoete droom...

Zooals hij vroeger had geleerd in het leven van een lijn te komen, ontdekte hij nu met een gelukkig gevoel dat men ook 'zilver' kan worden, en 'blauw' en 'grijs' en 'groen'.

Hij geraakte maar niet moe gekeken naar de zee en, in plaats van met de andere mannen naar het nabijgelegen vluchtelingenkamp wat verstrooiing tegen het lamme nietsdoen te zoeken, vluchtte hij telkens even geestdriftig de duinen op.

Als hij nu verf had, verf! God! Die oneindigheid van water en lucht vast te leggen, in zilver en grijs en blauw met een klein tikske zonne goud er door, wat genot zou dat niet zijn!

Maar er kwam plots een dag, dat hij ruw uit dat gelukkig leven van krijgen en aldaar door krijgen getrokken werd. En dat was toen Hollandsche genie-soldaten rond hun kamp hoge palen in den grond begonnen te heien, die ze in de lengte en overdwars met pinnekesdraad be-

spanden en er zoowaar soldaten, met de bajonet op 't geweer, bij den ingang de wacht betrokken.

Dat prikkelde Flip zoo dat hij begon te vloeken en te sakkeren lijk hij 't nog nooit gedaan had.

‘Nondenondenonde!’ raasde hij. ‘Wat zijn ze nu van zin? Wij worden dus echte gevangenen? Dat verdraag ik niet; alleen het gevoel, daarvan ga 'k kapot en steek kuren uit! Ik moet hier weg, hier weg!’

En hij ging ergens in een hoekske zitten, nam zijn hoofd tusschen zijn handen en begon te peinzen en te peinzen hoe hij dat zou moeten klaar spelen, zonder centen, zonder kennissen, en met dat zot piottenkostuumke aan. Dat was nog een ander probleem dan zich in dat verdoken schildersatelierke schuilhouden!

Doch zie! den dag daarop, bij 't appel, verscheen er als geroepen een Hollandsche kapitein die vroeg of er onder de mannen soms geen onderwijzers waren. Men had in 't vluchtelingenkamp een school opgericht en daarvoor waren er drie krachten noodig.

‘Potverblomme! 't Kan me niet schelen hoe 't afloopt!’ dacht Flipke rap. ‘Maar ik doe mee! Wie ni waagt, ni wint!’

En hij stapte boud de rangen uit tot bij den kapitein, samen met nog twee andere mannen.

Hij moest mee naar de keet van de wacht, moest er zijn naam opgeven, waar en wanneer hij geboren was, alsook waar hij gestudeerd had en zijn diploma behaald.

Voor 't eerste hoefde hij niet te liegen, en voor 't laatste vertelde hij zonder blikken of blozen dat hij dat thuis op eigen houtje had gedaan en nu in Juli, den 17^{en}, te Gent vóór de Midden-jury zijn certificaat had gekregen.

‘Goed zoo!’ verklaarde de kapitein. ‘En nu nog dit!’ En hij schoof hem een groot papier toe ter onderteekening,

waarin hij plechtig verklaarde niet te zullen ontvluchten.

‘Gaarne, mijnheer de kapitein! Met twee handen zelfs, en honderd keeren als gij wilt!’ antwoordde Flipke in zijn schoonste Vlaamsch. En hij stak zoowaar de twee handen uit naar het penhoudersbakje, wat de kapitein, die zich geweld moest aandoen om ernstig te blijven, met een werende hand en een: ‘Halt! Éénmaal is voldoende!’ meende te moeten verhinderen. Zoo 'n Belgen waren immers tot alles in staat!

Toen de twee anderen, die tot Flip's wantrouwige verbazing eveneens bij die Midden-jury, maar dat eenige jaren vroeger, hun diploma hadden behaald, ook hadden geantwoord en hun verklaring onderteekend, werden ze alle drie door een gebajonetteerden soldaat naar het dorp geleid tot bij den secretaris. En daar, na een buigende kennismaking, vernamen ze dat ze morgen reeds konden beginnen, dat ze 70 gulden salaris in de maand zouden ontvangen, waarvan, op verzoek van de Belgische Ambassade, hier dadelijk 50 gulden in voorschot, om zich in Den Haag een burgerspak te gaan koopen en dan verder uit te zien naar een kosthuis.

‘t Loopt goed!’ dacht Flip en toen hij hoorde dat er in dat vluchtelingenkamp slechts menschen waren van Dendermonde en die kanten, voelde hij zich heelemaal gerustgesteld. ‘Zaagt ge dat er van bij ons waren! Nondenonde!’ zuchtte hij opgelucht.

En zoo, hoezeer hij alzeven schoolmeesters en schoolmeesterderij naar alle duvels had gewenscht, kon hijzelf schoolmeester gaan spelen. En dat nogal in zoo'n lage, houten barak waarin men van links en rechts wat banken had samengebracht, en met twee klassen tegelijk.

Zijn collega's die blijkbaar compassie hadden met dat jong ventje en het hem zoo licht mogelijk wilden maken,

lieten hem de derde en vierde klas, en met wat boekskes over taal en rekenen die hij in het boekwinkelke achter de kerk kocht, zette hij met een geleerd, afwezig gezicht zijn voeten op dat nieuwe baantje. Als het met de orde soms wat scheef dreigde te loopen, begon hij maar te vertellen van zijn heldendaden in den oorlog, en op een sibot zaten dan al die jongens zoo stil dat ge er een speld hadt kunnen hooren vallen.

't Ging hem af, hoe langer hoe beter, en zijn gasten leerden goed. Hij begon er na eenige maanden zelfs plezier in te krijgen. En toen op zekeren dag mijnheer Schoonjans die als hoofdonderwijzer functioneerde, bericht kreeg dat er een inspecteur ging komen, een Belgische natuurlijk, zou hij niets geen schrik gehad hebben was 't niet geweest omwille van dat examen, bij die Midden-jury te Gent.

'God-van-de-zee!' zuchtte Flip. 'Als hij maar daarover niet begint! Ziet-ge da 'k er inloop en terug naar 't kamp vlieg! 't Zijn er nu wel barakken in plaats van tenten, maar die pinnekesdraad, die pinnekesdraad! In alle geval kop omhoog en doorbijten! Opeten zullen ze mij toch niet!'

't Kostte moeite, danige moeite, den kop omhoog te houden en te lachen en te vertellen, precies of er geen vuiltje aan de lucht was.

Bizonder op dien fatalen dag van 12 Januari, toen het op den koop toe zoo geweldig aan 't waaien ging en er van over de zee zoo'n donkere sneeuw-en-regen-buien kwamen aangezweept.

'Als hij nu eens niet kwam!' bad Flipke. 'Als hij nu eens ziek geworden was, of een ongeluk gebeurd met dat krabberke van een tram!'

Maar dat bidden en dat wenschen baatte niets. Hij kwam. Samen met den secretaris zag hij hem aankomen, krom ge-

bogen achter een paraplu waarop de sneeuw vingerdik geplakt lag.

Eerst ging hij de hoogste klas binnen, die door een smal gangske van de zijne gescheiden was. Hij luisterde gespannen, hoorde de stem van den secretaris, dan die van mijnheer Schoonjans en ten slotte nam de inspecteur het woord. Pas had hij er een paar woorden van gehoord of hij kreeg zoo'n schok door zijn lijf dat hij er bijkans van opwipte.

Hij kende die stem, en heel goed zelfs. 't Was precies die van den Charel, den liekes-dichter en kluchtspel schrijver uit hun Klokskeskring die er, zooals hijzelf zegde, omwille van een boterham-met-iets-op, ook den stiel bij uitoefende van leeraar aan het Athenaeum te Leuven.

'Maar dat kan toch niet!' dacht Flip. 'Dat kán niet!' En hij werd zoo nieuwsgierig, dat hij 'stilte' gebod, voorzichtig het deurke opentrok en aan den overkant van de gang aan 't sleutelgat ging loeren.

En zie! 't was hij, 't was de Charel! Flipke kreeg er nog een geweldigeren schok van dan den eerste. Nu viel hij bijkans achterover.

Op een wip was hij terug binnen en 't scheelde niet veel of hij was nog beginnen dansen en zingen en fluiten.

Doch hij bedwong zich, werd ernstig, dood ernstig zelfs, en plechtig op den koop toe.

En zoo bleef hij, toen even later geklopt werd en mijnheer de Inspecteur binnentrad, gevolgd door den secretaris.

Mijnheer de Inspecteur deed van 't verschieten een stap achteruit en trok oogen zoo groot bijkans als de glazen van zijn hoornen bril, toen hij Flip daar zag staan.

Flip pinkte eens rap om te zeggen: 'Toe, doe of ge mij niet kent' en kwam plechtig buigend nader, terwijl de secretaris hen aan elkaar voorstelde: 'Mijnheer Van Mil-

len, onderwijzer van den middengraad. - Mijnheer Tielemans, Inspecteur.'

De Charel begreep het, trok een inspectoraal gezicht en boog even plechtstatig terug binst ze het: 'zeer vereerd!' en 'zeer aangenaam!' wisselden.

Maar toch had hij er moeite mee. Want terwijl Flip, met een ernst alsof er zijn zielezaligheid van afhing, zijn jongens liet rekenen en lezen en zingen, moest mijnheer de Inspecteur nogal dikwijls zijn hoofd omwenden om even in zijn zakdoek uit te niezen.

En toen de inspectie gedaan was en hij zijn tevredenheid had betuigd over mijnheer Van Millen zijn buitengewone uitslagen, haalde hij een visitekaartje uit den zak waarop hij eenige woordjes potloodde.

'Ziehier mijn adres, mijnheer Van Millen,' sprak hij. 'Als ge mij noodig hebt, ben ik gaarne tot uw dienst!'

En Flipke, die op dat kaartje van Dr K. Thielemans, Leeraar aan het Kon. Athenaeum te Leuven, Anna Pawlowastraat, 26, 's Gravenhage, te lezen kreeg: 'Gij eeuwige rat! Hoe hebt ge dat gelapt? Kom vandaag om 6 bij mij in Den Haag! Dan lachen wij wat!', boog theatraal met de hand op het hart en sprak onderdanig:

'Ik dank u! Ik dank u hartelijk, mijnheer de Inspecteur!'

't Bleef niet bij die eerste flesch dien avond op de warme, roodbegordijnde zitkamer van mijnheer den Inspecteur!

Wat Charel zich ook verzette, er was aan Flip geen tegenhouden aan of hij moest eerst in de buurt een paar flesschen gehaald hebben om van zijn kant op deze onverwachte, kluchtspelachtige ontmoeting te trakteren. Temeer daar hij nu eindelijk had mogen hooren dat hun huizeke

in het Cellebroersstraatje aan de vermassacreering ontsnapt was, en vader en moeder, zusters en broers, na eenige dagen bij een boer van kennis te hebben gezeten, rustig waren kunnen terugkeeren en het navenant, zooals dat al zijn kan in een kapotgeschoten stad, nogal goed stelden.

‘Dat 's een steen van mijn hart, een molensteen!’ lachte hij met tranen in zijn oogen. ‘Nu kan ik hun ook een woordeke schrijven en zij naar mij! Maar over mijn schoolmeesterspelen zal ik maar stillekes zwijgen! Jaloerschen zijn er overal, en bizonder ginder, en 't moest eens uitkomen dat ik geen diploma heb! Gij ook, gij zwijgt, he Charel?’

‘Dat spreekt vanzelf!’ antwoordde de andere overtuigd. ‘Ik zou mijn eigen immers in den pot lappen! Ik, als Inspecteur! Motus, Flipke!’

En dan begonnen ze in 't wild overentweer te vertellen wat ze zoo allemaal hadden tegengekomen in dezen ijzeren tijd, en er werd gelachen, geschonken en gedronken en herinneringen opgehaald uit de schoone, plezante Klokskesdagen, zoodat ze er het uur bij vergaten en Flip niets anders doen kon dan op den divan te slapen en morgen vroeg te vertrekken, wilde hij niet anderhalf uur ver, door nacht en sneeuw en wind, naar zijn kosthuis moeten tippelen.

Natuurlijk, dat ze elkaar na dien eersten avond nogal dikwijls zagen.

Charel was blij lijk een kermisvogel, weer iemand gevonden te hebben van 't goed, oud ras om er zijn volksliedjes en zijn kluchtspelen aan vóór te kunnen lezen, want als hij dat niet kon, dan droogde hij uit lijk zand in de zon. En Flipke, die bij 't open-sidderen van de lente een schilderdoos en een ezel had aangekocht en na zijn school niet rap genoeg in de duinen kon zijn om er ‘zilver’ of ‘blauw’ of ‘grijs’ te worden, was al even blij zoo af

en toe dien goeien, ronden Charel bij zich te zien om er zijn jonge schildersgeestdrift aan te kunnen luchten.

‘Laat ze maar knotsen ginder achter!’ lachten ze tegen elkaar. ‘Wij zeilen er zóó wel door tot dat zottekesspel gedaan is!’

Maar ja, dat was misschien toch wel een beetje te schoon geworden. En iets waar de ‘te’ aan is, dat loopt immers altijd fataal scheef!

Op zekeren morgen, op 't einde van dien herfst, die in 't Haagsche Bosch en verder den kant van Wassenaar uit een droom geweest was van goud en brons en koper met fijne wierooksluiers er tusschen, kreeg mijnheer de Inspecteur een ministerieel stuk om eens nader te onderzoeken wie die Filip Van Millen eigenlijk was.

‘Nondenondenonde!’ vloekte Charel en hij liet zijn ontbijt staan, sloeg met zijn vuist door de lucht en zond direct een telegram naar Flipke: ‘Kom vlug. De poëet.’

Hij kwam, denzelfden noen nog, op de fiets van den koster, bij wien hij inwoonde. ‘Hewel?’

‘Hier zie, jongen! Lees!’

Eerst werd hij bleek als een lijk en zweeg een wijle. En dan plots rood als vuur, waarop hij spottend te grinniken begon.

‘Ah! Ze peinzen dat ze m' hebben! Maar ze zullen er naast pakken! Zeg eens, mag ik mijn boeltje hier brengen, Charel?’

‘Zeker. Waarom niet?’

‘Wacht dan wat!’

Hij liep de trappen af, was daar drie kwartier later terug, beladen als een ezel met heeldere pakken schilderwerk.

‘En nu?’ vroeg Charel.

‘Naar Rotterdam! Mijn eigen aangeven! Maar niet

voor 't front! 'k Ben nog ni zot. Maar voor den Kongo!’

‘Doe dat toch niet! Zoo ver!’

‘In alle geval niet zoo ver als via 't front naar de andere wereld! Van ginder kom ik terug! Wacht maar! En laat gij ze 't thuis weten, Charel! Salu en een goeie dag aan 't Klokske en tot ziens! Stel het goed en wel bedankt voor dees schoon jaar!’

Geen uur later zat hij te Rotterdam in een zijstraat, ergens achter de Beurs, op een klein kantoortje bij een ouden, grijzen heer die heel vriendelijk was.

Hij zei dat hij 't gevangenkamp ontvlucht was en in den Kongo 't vaderland wou gaan dienen.

Hij kreeg een paspoort en geld. En denzelfden avond voer hij af naar Engeland, van waar de reis dan wel verder zou worden voortgezet.

En mijnheer de Inspecteur meldde aan zijn overheid dat de bedoelde Filip Van Millen spoorloos verdwenen was en hij dus de gevraagde inlichtingen niet geven kon.

XIX

't Waren maar korte, heel korte berichtjes die Charel zoo om de vijf, zes maand, en soms nog langer, uit den Kongo ontving van den genaamden Jean Cloché. Niets anders bijna dan: que tout allait bien et qu'on entendrait bientôt plus de ses nouvelles.

En als hij er de kans toe had, liet hij er telkens trouw iets van weten aan de menschen, ginder ver, in het witte, gepuntgevelde huizeke van het stille, doodsche Cellebroersstraatje.

Zelfs na den oorlog, toen alles zoo stillekes aan weer in zijn voegen geraakte, bleef het nog jaren bij datzelfde: que tout allait bien.

Iets waaraan de menschen in de kleine stad niet twijfelen konden als ze zagen dat die twee jongens naar Leuven trokken uit eigen middelen, en dat die arme notarisklerk zijn Cellebroersstraatje kon verlaten en op de Groote Markt een van die nieuwe huizen gaan bewonen, waarin de twee meisjes dan een winkel openden van witgoed en dameshandwerkjes.

Geërfd hadden ze niet, en van wie kon het anders komen dan van hun Zevenslager!

Doch al reed hij bij een bepaalde soort leelijk over de tong, er waren er anderen die anders over hem dachten.

In 't Klokske' dat gespaard uit de bommengooierij van 't jaar 14 gekomen was, konden de oude vrienden niet lang samen zitten of hij het er zich op 't onverwachts zien. En 't ging er dan: 'En weete dit nog van hem, en dát, en 't gindsche!' en ze lachten hertelijk en kletsten op hun billen en riepen dat het toch een kerel was!

En t' Antwerpen, onder zijn vroegere medeleerlingen van op de akademie, die nu gevestigd waren als kunstschilder, teekenaar of architect en in die gezegende, vette jaren werk hadden zooveel ze maar wilden, groeide hij zelfs stilaan tot een soort Uilenspiegel uit een legende. Was hij per malheur komen te sterven, ze zouden vast en zeker de handen in elkaar hebben geslagen om al zijn caricaturen, die links en rechts verspreid waren, bijeen te zoeken en er een tentoonstelling van te maken.

Bizonder die dikke Monne Mertens, die beeldhouwer geworden was en met zijn oorlogsmonumenten overal en bij alle hooge bazen thuis was en roem en geld schepte als slijk, kon over Flip bezig zijn lijk geen andere.

'Zie, dien moesten wij nu hier hebben!' zei hij. 'Om al die comiteit-mannen eens in hun hemd te zetten! Stof overhoop, bergen stof zelfs! Genoeg om er alle weken een

nieuwe expositie mee te vullen! En dat zit nu ginder onder die stinkers van mooren! Stom, stom!’

En hij schreef lange brieven naar ginder, vertelde van het zotte leven hier in 't land en drong telkens aan zoo gauw mogelijk terug te keeren. Waarop hij dan, telkens bij gelegenheid, van ginder een antwoordje kreeg dat het misschien wel voor binnen heel, heel kort kon zijn.

Nu, voor binnen zoo heel, heel kort was het precies niet. Er ging nog een jaartje of drie, vier overheen.

Maar toen, zoo heelemaal op 't onverwachts was hij daar.

En dat niet langs de gewone wegen, op de Leopoldville of een andere ville de Schelde op tot bij het Steen, te Antwerpen. Doch pardoes uit de lucht, lijk een duvelke uit een kastje, het kastje van een vliegmaschine, die op het Wilrijkscheplein neerstreek.

Hij nam een auto. Geen gewone taxi met een blikken vlagske boven een kilometer-meter, maar een limousine met een deftigen chauffeur in donker-grijs uniform en met beenkappen. En dwars door 't Nachtegalenpark reden ze naar 't Zuiden toe.

‘Dat ziet er nog een goede machine uit,’ sprak Flip tot den man achter het stuur. ‘Ze bolt goed.’

‘Dat is ze ook, mijnheer!’

‘Luister eens, zoudt ge ze mij niet willen verkoopen?’

‘Dat mag ik niet. Dat moet met mijn baas gedaan worden.’

Ze kwamen voorbij een groot café, gelegen in een parkje. Op het gazon, onder de breede kastanjelaars stonden witte tafeltjes met uitrustende wandelaars er rond.

‘Stop hier ne keer!’ zei Flipke. ‘En kom eens mee binnen. We kunnen misschien telefoneren. Wat nummer heeft uw baas?’

't Was gauw geklonken. Vijftien duizend frank. Hij mocht ze gerust aan den chauffeur uitbetalen. Die kon een voorloopige kwitantie teekenen.

En zoo, geen vijf minuten later, zat hijzelf achter het stuur, en reed den rechten, met hooge canada's bezoomden steenweg op, naar huis.

Van als hij nog maar pas op de Groote Markt was, zag hij dadelijk waar hij zijn moest. Ginder: 'In den Molen', bij de Gezusters Van Millen.

Hij stopte, vloog den wagen uit en binnen.

Clara zat er achter den toog te handwerken. Hij herkende haar dadelijk.

'Wat zou er u believen, mijnheer?' vroeg ze.

Maar seffens daarna sloeg ze haar handen omhoog, het een kres en gilde: 'Moeder, Margriet, onze Flip, onze Flip! En hij heeft een baard!'

Dadelijk was hij bij moeder. Ze sloeg haar armen rond zijn hoofd, kuste hem, lachte en weende tegelijk.

'En dat zoo op 't onverwachts! En w' hebben uwen naam toch niet in de gazetten gezien! Van waar komde gij nu?' vroeg ze.

'Van Kongo!' schertste hij.

'Van zoo ver! Van zoo ver! Dan zulde wel honger hebben zeker! Rap, meiskes, een biefstuk, en de ketel op 't vuur voor frit.'

'Neeje, neeje...' weerde hij zich. 'Nu nog niet! Straks! Eerst naar vader. Komt, allemaal samen! Maar, wat woonde gijlie hier goed. Van wie is dat huis?'

'Van madame Pluvier.'

'Zou ze 't niet willen verkoopen?'

'We peinzen het wel.'

'Kom nu maar. Kleedt u, de deur op slot en den auto in!'

‘Wat voor een auto?’

‘Daar zie, de mijne!’

‘Maar... maar... jongen-toch!’

‘Toe... vooruit...’

Vader, op zijn kantoortje achter de Grootte Kerk, stond er als van de hand Gods geslagen. Hij kreeg bijna geen woord door zijn keel en tranen biggelden over zijn rood, lachend gezicht.

Mijnheer de Notaris kwam er ook bij, sloeg de armen open van 't verschieten. En nog meer verschoot hij, toen Flip hem verzocht, tot bij madame Pluvier te gaan om den koop van ‘Den Molen’ te regelen.

‘En vader mag nu wel mee zeker? Mijnheer de Notaris? We rijden naar Leuven!’

Precies of hij dien auto al jaar en dag gewoon was, zoo vloog hij over den weg.

Moeder werd er bang van.

‘Flip-jongen, pas toch op!’ vermaande ze hem telkens en telkens weer. ‘Een ongeluk is zoo gauw gekomen!’

Ze troffen de twee mannen op hun kot, laadden ze op en voerden ze mee terug om dezen dag ondereen in hun eigen huis te kunnen feesten!

De kleine stad stond geen klein beetje te kijken als ze hoorde van die limousine en van dat eigen huis, dat, boter bij den visch, met een check op een Londensche bank betaald was. En de menschen glimlachten en groetten heel beleefd en vol veneratie, zelfs als hij er, plots luid toetend, met zijn auto rakelings langs schoot om ze op zij te doen springen. Want hij was het niet vergeten van vroeger, bijlange niet, en hij herkende er dadelijk genoeg die hij maar liefst 't onderste boven gereden had.

Alleen de mannen uit ‘t Klokske’, zie, dat waren nog dezelfde goei broers gebleven.

Ze zetten hem in hun midden, schonken, klonken en

dronken met hem, haalden grappen op van vóór den oorlog, en Charel Tielemans geraakte in vuur, schreef ter eere van den Kongolees liekes op de wit-marmeren tafelpaalt die ze allemaal, en Flip misschien nog wel het luidst, uit volle borst meezongen. En ook lieten ze hem niet met rust vooraleer de muren van 't café weer toptig vol duvelarijen stonden.

Ze roemden hem wel, deden of ze er heel blij om waren, al voelden ze goed dat ze niet meer waren zooals vroeger. Precies of zijn haat er zoo niet meer bij was.

Natuurlijk was het ook te Antwerpen, bij de mannen, op een sibot bekend dat hij terug was komen gevlogen. En allemaal kwamen ze vol geestdrift afgezakt naar 'Den Molen', kraakten zijn hand of pletterden hem tegen hun vest, om daarna wat rond te loopen, een fermes pot te pakken en oude, plezante herinneringen op te halen.

Maar hoe joviaal ze ook waren, geeneen was er zoo blij mee als Monne Mertens.

'Dat kunnen we nu toch niet laten bij zoo'n toerke over de vest en eenige potten bier. Zoo iets moet gefeest worden, en terdege!' riep hij uit. 'Weet ge wat, ik stel voor het bij mij thuis te doen! Ik inviteer u allemaal! En 't is me gelijk wanneer. Morgen, overmorgen, achterovermorgen!'

'Top, Monne,' zei Flip. 'Hoe eerder, hoe liever. Morgen!'

En de anderen riepen ook: 'Top! Wij zullen er zijn!'

'Sesa!' sprak Monne. 'Dat hoor ik geerne! Morgen te 7 u dus, bij mij thuis! Zij gerust! Daar maken we wat van!'

'Tot morgen!'

Ze waren er dan ook allemaal, op Monne zijn wit, druivelaar-berankt buitenhuis, dat met een ronden vijver er

vóór en een weligen boomgaard er achter, binnen een haag van rilde populierkes, als in een groenig-geel ruischend schrijn onder den gouden avond-hemel te glimlachen lag.

En toen Flip met zijn limousine, luid toeterend langs den witten binnenwegel kwam aangereden, liepen ze hem tegemoet, smeten vóór hem het hekken open, sprongen van weerskanten op de treeplanken en reden al juichend mee tot vóór de deur.

Monne die vóóraan stond, riep: ‘Maria, Maria, hier is hij!’ en dadelijk kwam er een groote, sterke vrouw buitengelopen, die met een geamuseerd gezicht van: is hij dat nu! naar het magere, rappe ventje met den langen baard toekwam.

‘Mijn echtgenoot!’ zei Monne en Flip, met den hoed op het hart, boog komiek twee, drie keeren voor haar, zei dat het hem aangenaam was en wou iets beginnen van over vroeger. Maar almeteens pakten twee, drie mannen hem vast, hieven hem op hun schouders.

‘Een stoet! Een stoet!’ riepen ze.

‘Dat 's een gedacht!’ zei Monne. Hij trok zijn witten huiskiel uit, dien hij over een stok hing en aan zijn vrouw in de handen gaf. ‘Hier, dat 's de vlag, en gij vooruit daarmee. En ik ben de tamboer majoor! En avant!’

En zoo al zingend van:

‘Vivan onze Flip,
En hij mag er wezen!
Vivan onze Flip,
En hij mag er zijn!’

stapten ze de rond-gewelfde huisgang in.

Dat Flip zijn hoofd moest intrekken voor de lampkes in 't gewelf, hinderde hem niet om van daarboven, lijk een dirigent, met geweldige gebaren de maat te slaan en er op

den koop toe een luidruchtige begeleiding van trombonegeboebel bij ten beste te geven.

Ze trokken de gang door en meenden den boomgaard in te stappen.

Maar daar zag Flip, naast een oude, dikke meid met een witten voorschoot aan en die lachte dat ze schokte, ook een jong meisje, zooiets van vooraan in de twintig, uit een achterdeur naar hen toe komen geloopt. Ze klapte in de handen en riep uitgelaten: 'bravo!'

Flip bekeek haar eens fijn en op den slag brak zijn dirigentspelen en zijn trombon-getoeter af.

God-van-den-hemel! Was dat Mitteke Soetewey niet?

Rap als een kat wrong hij zich van de mannen hun schouder, die verwonderd riepen: 'Toe, Flip, wat nu?' en rood van ontroering stapte hij tot bij haar.

'Dag, juffrouw Soetewey, wat een verrassing u hier te mogen ontmoeten!'

Het meisje, verbaasd glimlachend, stak een hand naar hem uit, die hij blijkbaar overgelukkig drukte.

Monne en de mannen die niets anders dachten of hij zette weer een klucht op, lachten hard van: 'Die is goed!... Waar haalt hij het: Juffrouw Soetewey!... Nog altijd dezelfde! Nog altijd!' En Monne zijn vrouw en ook de dikke meid gichelden luid.

Flip bekeek heur heel aandachtig in het gul-lachend gezicht waarover er nochtans een verlegen trek gleed. En even deed twijfel hem de wenkbrouwen optrekken.

Maar neen, 't kon niet anders, of zij was het! Ze was misschien bevriend of familie van Monne zijn vrouw, had gehoord van dit feestje en wou hem hier komen verrassen! Er leefde dus toch iets in haar!

'Gij kent mij toch nog wel?' vroeg hij. 'k Heb nu

wel een baard, maar wees gerust, ik ben nog altijd dezelfde... ondanks... dien avond!’

Nog luider proestten ze 't allen uit.

‘Houd u goed, Paula!’ riep Monne tegen haar.

Wie zei er daar: Paula? Was het dan toch Mitteke niet? En nog aandachtiger bekeek hij haar, die van verlegenheid al maar rooder werd en tranen in haar oogen kreeg.

‘Maar... zijt gij dan... Mitteke Soetewey niet?’

‘Zeg toch ja, Paula!’ riep Monne.

Even keek ze eens rond, en toen ze al die knikkende hoofden zag, zei ze: ‘Ja, dat ben ik!’

Toen wist Flip het: neen, zij was het niet. En alles wat er daar zoeven warmes en heerlijks naar boven was geweld zakte weg en er kwam een groote, droeve leegte in hem. Zijn gezicht vertrok blijkbaar triestig, want het meisje keek hem, ondanks den lach op haar mond, plots getroffen in de oogen.

Een second, of minder nog, duurde het maar, want hij herpakte zich vlug en deed verder of het werkelijk als klucht bedoeld was.

Hij vroeg hoe 't met haar vader ging en met haar moeder, met hun kat en hun kanarievogelke, of ze bij tantebegijntje nog ganzenspel gingen spelen 's Zondags na het lof. En op alles antwoordde ze precies of ze elkaar sinds jaar en dag kenden.

Doch toen hij haar zei, hoe schoon ze toch geweest was toen ze als Lieve-Vrouwke in de processie van de Kluizekerk had geloopt, en dat hij haar sindsdien niet anders meer kon voorstellen dan in een portaaltje van gouden, gefriseerde wolkjes, met rozen op haar voetjes en een koninginnekroon op haar hoofd, toen hield ze 't niet langer meer vol. Ze gaf hem een tik op zijn als in vereering ge-

heven handen en na een stil-verwijtenden: ‘Gij, zot!’ vluchtte ze onder 't uitbundig gelach der anderen, terug de ronde keukendeur in.

Natuurlijk, al hoorde Flip dat het Maria heur jongste zuster was, aan tafel, in de lange, witte eetkamer met de donkere, zwaar-eiken meubelen, ging de grap voort. En niet alleen voor hem, maar voor allemaal, tot voor Maria en de dikke meid toe, was ze nu Mitteke geworden.

‘Luister eens, mij goed. Maar op een conditie, dat ge niet meer spreekt van Onze-Lieve-Vrouwke!’ sprak ze tot haar dischgenoot.

‘Zooals ge wilt,’ antwoordde Flipke. ‘Doch 'k zal er dan eens zooveel aan peinzen!’

't Was een plezante souper, waar er, tot malcontentement van Maria en van de dikke meid, te weinig gegeten werd en te veel gelachen. Maar, al herhaalden ze 't honderd keeren en drongen ze nog zoo aan, Maria zelf at toch ook niet veel meer dan een vogelke en bij 't minste dat er weer verteld werd van vroeger, stond de meid in de keukendeur om toch maar mee te kunnen lachen.

Bizonder als Flip, zoo op zijn eigen droge manier, met den kop een beetje ingetrokken en met een vlug gebarenspeel van handen en vingeren, te vertellen begon van zijn heldendaden tijdens den oorlog en dan later, ginder ver in den Kongo, aan het Tanganika-meer, tegen den zwarten Duitsch, ging het er nogal geweldig toe.

Maar het toppunt was toch telkens, als Mitteke, die gespannen naar haar buurman luisterde, na 't relaas van zoo weer een van zijn avonturen, de anderen stil-verwijtend bekeek en vroeg of dat dan toch zoo belachelijk was.

Dan brulden ze dat de ruiten er van bibberden en kwam er aan de lachbuiën maar geen einde.

En Mitteke, geërgerd, schonk dan maar weer zijn roo-

mer vol, schoof hem moederlijk het fruit toe en zei dat hij er zich niets moest van aantrekken.

Flugger dan ze 't wisten, was de avond om en werd het tijd om op te breken.

‘Aimij!’ zei de meid die er op een stoel naast heur keukendeur was komen bijzitten. ‘k Ben blij, want, eerlijk, nu kan ik niet meer. Als 't nu nog een beetje geduurd had, was ik moeten gaan lopen.’

En ook Maria en Monne en nog anderen waren van dat gedacht.

Alleen Flip, en ook Mitteke zagen er uit of er niets gebeurd was.

‘k Begrijp er niets van!’ zei ze, kwaad een beetje, tegen heur zuster. ‘En gij moest niet onderdoen voor de anderen!’

‘Luister eens, Paula, 't is te laat om nu nog naar huis te gaan. Blijf hier slapen.’

‘Neen,’ antwoordde ze. ‘k Ga naar huis. Zoo ver is het niet van hier naar de tram. Die heeren gaan toch ook.’

Flip, die dat hoorde, keerde zich vlug om.

‘Wat?’ vroeg hij. ‘Moet Mitteke naar huis? Mag ik heur wegbrengen?’

Ze bloosde even.

‘Och, dat is veel te vriendelijk,’ zei ze. ‘t Is maar een kwartier van hier tot aan de tram. En de heeren...’

‘Laat eens zien, met hoeveel zijn wij? Met acht?’ vroeg hij. En kordaat ging hij verder: ‘Zeven man er in en gij naast mij, en 'k breng u allemaal naar huis. Vooruit.’

En na veel gepol en gedank en verdere afspraak dat dit voor een eersten maar voor geen laatsten keer zou zijn, persten de zeven man zich in den wagen, en met Mitteke

naast zich zoefde hij met hen, om den vijver waarin sterren blonken, den bleeken landwegel op en naar de stad toe, wier lichten ginder pinkten.

Een voor een laadde hij de mannen af, hield haar voor 't laatst over.

‘Zeg mij, waar ge zijn moet, Mitteke,’ vroeg hij.

Hij hoopte dat het ver was, aan den anderen kant der stad. Maar 't viel anders uit.

‘Hier vlakbij,’ zei ze schuchter. ‘Een straat rechts. Nu een links. En daar, twee huizen voorbij die kerk. Nummer 74.’

Zachtjes stuurde hij tegen de stoep tot vlak vóór de deur, wipte er uit en belde aan.

‘Ziezoo...’ sprak hij ontroerd terwijl hij haar hielp uitstappen. ‘En... wel bedankt voor uw gezelschap.’

Vader en moeder stonden geen klein beetje te kijken. Ze drong aan om toch even binnen te komen. Iemand, over wien Monne toch al zooveel verteld had!

Maar hij verexcuseerde zich, 't was toch al zoo laat; liefst voor een anderen keer.

Stil-lachend reikte ze hem de hand ten afscheid. En toen hij die drukte voelde hij een zachten, langen wederdruk, zag dat ze de oogen neersloeg. En hij hoorde een rillenden zucht.

‘Dag...’ zei hij moeilijk. ‘En tot ziens...’

Wild, met alle kleppen open, zooals hij 't gewoon was, reed hij weg. In zijn spiegeltje zag hij hoe ze hem, in 't licht dat uit de open huisdeur viel, bleef nakijken.

Maar even den hoek om stopte hij, liet zich achterover glijden en sloot de oogen.

‘Mitteke... Mitteke...’ zuchtte hij, plots overweldigd door geluk...

XX

Lang hoefde Flip niet t' overpeinzen wat hij doen zou. 't Kwam hem alles mild en breed toegestroomd uit den baaierd van regenbogen die hem in alle richtingen omcirkelden en eer hij de handen terug op het stuur legde, zag hij zijn nieuwen weg daar liggen, overgoten van zon, en in zoete slingerbochten wenkend naar de blauwe verten van een schoon en innig geluk.

Al zingend het rijke, volle lied van Mendelssohn:

‘Auf Flügeln des Gesanges,
Herzliebchen trag ich dich fort,’

schoof hij door den zoelen zomernacht naar huis; al zingende kwam hij 's anderendaags morgens de trappen afgesprongen; al zingende groette hij vader en moeder on zusters die maar niet verstonden wat er met hem gebeurd was, en al zingende vloog hij na den noen terug naar Antwerpen, naar die stille, witte straat met heur rood-steenen kerk, om er aan nummer 74 te gaan bellen.

Zijzelf kwam opendoen.

‘God!... Wie daar is!’ schrok ze en er wipte een felle blos over haar gezicht.

‘Juffrouw Paula...’ begon hij. ‘Kan ik soms...’

‘Juffrouw?... Hoor nu toch eens!’ schertste ze en keek lachend naar de zoldering.

‘Mitteke dan...’ fluisterde hij zacht. ‘Mitteke... zeg eens, kan ik uw vader spreken?’

Dat deed haar verwonderd naar hem zien.

‘Vader?’ vroeg ze, binst ze hem in de vóorkamer liet. ‘Ik zal hem eens roepen... Zet u maar neer...’

Doch plots ging er als een schok door haar. Ze keek hem doordringend in het gezicht, en toen hij lachend knikte, lei ze met een ‘God toch!’ de hand op de borst en vluchtte zenuwachtig naar achter.

Vader, een vriendelijke oude heer met een grijze kuif en een gouden bril, verscheen dadelijk. Hij was blij mijnheer Van Millen terug te zien, Paula had toch zooveel over hem verteld dezen morgen, en hij wou dadelijk een flesch wijn halen en sigaren om samen wat gezellig te praten.

Maar toen Flip hem verzocht dat niet te doen, en hem zei waarvoor hij eigenlijk kwam stond de oude heer daar een wijle als van de hand Gods geslagen.

De hand van zijn dochter! Hun laatste! En dat zoo pardoes! Wat moest hij zeggen, ja, wat moest hij zeggen!

Hij riep er de moeder bij, een stille, voorname vrouw, die nog meer schrok en de handen in elkaar sloeg en zuchtte van: 'God, God, God!'

En daarna liep hij er zijn dochter zelf bijhalen.

Ze was rood als een pioen en hijgde van ontroering als ze de kamer binnentrad. En als vader heur, in bevende woorden, 't bezoek van mijnheer Van Millen verklaarde en vroeg wat zijzelf daarover dacht, knikte ze in een gelukkigen lach ja, zei dat ze 't wilde, ten minste als vader en moeder het goedvonden.

't Was hem nog nooit overkomen in 't bijzijn van andere menschen te weenen. Maar toen werd het Flip toch te machtig. En 't was al schreiende, met een krop in de keel, dat hij naar haar toeging, haar zijn dank zei en den eersten kus met haar wisselde.

Getwijfeld had hij niet, geen oogenblik. Doch hij had zich voorgesteld dat de ouders er wat tegen ingebracht zouden hebben en dat zij, op zijn best genomen, een bedenktijd zou hebben gevraagd.

En nu niets van dat alles. Ineens: ja!

Mitteke weende en de moeder weende en de vader, met de vingeren in zijn kuif, wandelde gepakt overentweer en zuchtte maar ringaaneen van: 'Le coup de foudre!
Le

coup de foudre! Gisteren hadden ze elkaar nog niet gezien en nu willen ze trouwen! Neen, nog nooit beleefd!’

Lang duurde de spanning echter niet.

Want op vader zijn vraag voor wanneer hij 't zich dacht, bracht Flip's antwoord: ‘Voor morgen. En als dat niet kan, voor vandaag!’ , hen alle drie plots aan 't lachen.

Toen kwam er wijn en toen kwamen er sigaren en koekjes, en Flip haalde uit zijn auto een groote garve witte lelies, die hij met een geestdriftig: ‘Voor mijn Lieve-Vrouwke!’ in Mitteke heuren arm legde.

‘Ge zoudt zeggen, dat ge er zeker van waart!’ schertste ze terwijl ze de bloemen aannam.

‘Natuurlijk!’ lachte hij terug, en op zijn beurt vroeg hij fluisterend: ‘En gij dan... zeg?’ Wat heur even het hoofd deed omwenden.

Ze zetten zich in de eetkamer en rond de tafel, feestelijk gezellig bijeen, bespraken er in 't lang en in 't breed, met veel plezante zinnen er tusschen, wat er nu allemaal moest gedaan worden; en daar het, spijtig genoeg vond Flip, niet voor morgen en ook niet voor vandaag kon zijn, werd het huwelijk vastgesteld voor binnen zes weken.

‘t Is lang!’ zei hij. ‘Heel lang! Maar enfin, een mensch mag niet te veel willen! 't Had ook heelemaal anders kunnen zijn! En waar zou 'k dan gestaan hebben, met mijn geblesseerd hart! 't Is nog de hemel niet, maar 't is er toch alvast het vóórportaal van, Mitteke-lief! Vooruit, en nu eerst en vooral een huis!’

Eerlijk gezegd, hij had het zich gemakkelijker voorgesteld, veel gemakkelijker, iets gepast te vinden.

't Moest op den buiten zijn, natuurlijk. Wie mensch met hersenen kon er wenschen in zoo een van die tegeneengeplakte doozen te wonen, waar men niet eens een lieke

zingen kon, zonder dat ze links en rechts, en van voor en van achter, met groote oogen en ingehouden asem stonden te luistervinken! En daarbij liefst aan een beek, in verband met zekere plannen die hij koesterde om er een fabriekske in iets heel speciaals op te richten.

Heelder dagen reed en rotste hij den buiten af, zette advertenties, las bergen kranten door of er soms bij toeval niets in aangeboden werd, en 't was eerst na weken dat hij eindelijk wat ontdekte, waardig en goed om er hun hemel in op te bouwen.

't Was een specie notarishuis, wit, met de deur in 't midden, drie vensters aan weerskanten, en een spits schaliëndak met een jager als windwijzer er bovenop. En 't lag in een hof, groot als een park, die aan den achterkant afgesloten was door een breede beek.

'Gevonden, trouvé!' juichte hij. 'Kom eens zien, Mitteke!'

Ze vond het schoon en goed, danig schoon zelfs, zoo ruim en open en vrij.

'Zijde content?' vroeg hij.

'Natuurlijk! Meer dan content!' zei ze.

'Vooruit dan!' antwoordde hij en al overvroegen ze wel een beetje, dadelijk sloeg hij den koop toe. Want, dat het ver weg lag, zelfs een heel eind buiten het naaste dorp, hinderde niets. Met een auto waren er immers geen afstanden!

Meubelen koopen en tapijten, gordijnen, potten en pannen, dat was zoo erg niet. En de feestjes bijwonen bij Mitteke thuis, en bij hen in 'Den Molen', en bij Monne en Charel en nog eenige anderen, en dat beetje catechismus herhalen voor den ondertrouw en den kleermaker zijn gemeet en gepas verdragen voor de bruigomskleeren, evenmin.

Alleen tegen den dag zelf keek hij wrevelig op.

‘Al die poespas! Waarvoor is dat daar nu bij noodig!’ zuchtte hij. ‘Goed is 't, dat het voor u is, Mitteke! We staan er voor en we moeten er door!’

En zoo, na nog drie en nog twee en nog een keer slapen, brak dan eindelijk hun dag aan.

Ze troffen het. 't Was 't schoonste weer dat Oktober maar geven kon. Een warme, milde zon en een week-blauwe hemel met gele, wollige wolken-vloten, door een zoel, luw windeke verder gedreven, en die over het stadje en het goud gebronsde land hun schaduwen lieten spelen.

Toen Flip na veel zwoegen in zijn nieuwe kleeren was geraakt, en hij beneden vader en moeder zusters en broers, even recht en stijf als palen bewegen zag, kon hij 't niet laten in een luide lach te schieten.

‘Wat ze toch allemaal verzinnen om de menschen te embêteeren!’ lachte hij. ‘Zie ons hier nu eens staan! En dat op een dag dat we locht en blij zouden moeten zijn, om te dansen! Als we willen, kunnen we nu in ons winkelvenster gaan staan en een confectiezaak beginnen. W' hebben alles: kleeren en poppen!’

En toen hij bij Mitteke kwam om heur af te halen naar het stadhuis en haar daar, in den kring van haar ook al even stok-stijve en stok-rechte familieleden, gespannen en genepen in heur witzijden bruidstooi, met tot overmaat van kwellerij een langen sleep er bij, zag staan hijgen, moest hij medelijdend het hoofd schudden.

‘Kind! Kind!’ zuchtte hij. ‘Wat doen ze u tooh aan! En dat voor mij! Kom, laat ons maar gauw opstappen en er een eind aan maken! Want dat houd ik niet lang uit!’

Gelukkig, het schoot nogal op. Ze hoefden op 't stadhuis niet al te lang te wachten. De dikke, opgeblazen ambtenaar van den burgerlijken stand was nogal vlug van tong

en maakte komaf met de zaak. En op zijn vraag of hij Paula Theresia Adela Haverals tot zijn wettige huisvrouw nam, antwoordde Flip: ‘Natuurlijk en tot veel meer ook nog!’ wat op den slag alle stijfheid verdreef en het stoetje alsmede den dikken schepen aan 't lachen bracht.

‘Nu nog de kerk, Mitteke!’ lachte hij in 't voorbijgaan. ‘En 't is weeral eens geleden! Spijtig maar, dat we daar serieus moeten blijven!’

Zoo stelde hij het zich vóór en zoo hield hij zich ook, als hij zijn moeder uit den auto, onder de wit-en-rood-gestreepte markiezen de kerktrappen opleidde, als hij nadien, terwijl het orgel feestelijk te ruischen begon, achter Paula en haar vader, over den zachten looper, naar het koor stapte en plaats nam op den bidstoel rechts van zijn witte bruid.

En zoo moest hij zich gedwongen ook wel houden, toen het orgel stilviel en de lange, magere pastoor met het witte ascetengezicht en de zilveren haren, na gevraagd te hebben of ze hier kwamen uit vrijen wil, en even zijn stoel te hebben gespreid over hun in elkaar gelegde handen, met zachte, ontroerde stem een preek begon:

‘Mejuffrouw Paula,’ sprak hij, ‘en gij mijnheer Van Millen, gij zijt dus uit eigen beweging, enkel en alleen gedreven door de stem uws harten, hier vóór het altaar Gods gekomen om elkaar trouw te zweren en zijn zegen over u beiden af te smeeken.

‘Gij weet, zonder den zegen van den hemel en zonder zijn genade, bouwen wij arme menschen op los zand. En als priester wil ik mijn gebed met het uwe mengen, opdat u dit in rijke mate zou mogen toegedeeld worden. En dit doe ik met des te meer vurigheid, omdat ik weet welk uitzonderlijk paar zich hier, voor het ontvangen van dit heilig sacrament, op deze altaartrappen aanbiedt. U, jonge

bruid, die ik eens over de doopvont kerstenen mocht, die ik later de eerste Heilige Communie mocht toedienen, u dient hier lof gemaakt, niet alleen als trouwhartige, plichtdoordrongen dochter, die de vreugde en 't geluk van haar ouders was, maar ook om het rijke aandeel dat ge genomen hebt aan ons parochieleven. Als er armen moesten geholpen worden, altaars versierd of liederen aangeleerd voor hoog- of feestdag, nooit deden we vruchteloos beroep op uwe bereidwilligheid. Geloof mij, onze kerk verliest in u een van haar hechtste steunpilaren, en ik twijfel er niet aan of de liefde en de toewijding die ge aan uwe ouders en uwe kerk toegedragen hebt, zult gij in nog ruimere mate overdragen op uw man en op uw gezin.'

Even zweeg hij en hij boog zich naar de bruid, die blozend en met het hoofd op de borst toegeluisterd had.

Het was stil in de kerk, ondanks de vele kennissen die in den middenbeuk zaten om het jonge paar bij 't uitgaan te groeten. Alleen wat zacht gesnik van de vrouwen in 't koor rilde er.

Maar het werd er nog veel stiller, toen de pastoor zich tot den bruidegom wendde.

'En ook over u, mijnheer Van Millen, dient er op dit plechtig oogenblik, waarop ge voor het heele leven aan elkaar verbonden zult worden, een woordje gezegd, dat evenzeer uit een bewonderend en dankbaar gemoed opwelt als het tegenover uw vereerde bruid was.

Zoals zij, in haar maagdelijken staat, steeds begrepen heeft wat haar plicht was, hebt gij dat, in uw staat van jonkman, niet minder hoog en edel en vol zelfverloochening opgevat. Toen de oorlog losbrak, en ons land werd overstromd door de vijandelijke legerscharen, zijt gij er niet voor teruggedeinsd in de voorste rangen van ons leger, bij de dappersten onder de dapperen, uw plaats in

te nemen. Als de boomen langs de Leuvensche vaart spreken konden, zouden ze kunnen getuigen van menigen heldhaftigen overval van vijandelijke posten, waardoor ge niet alleen gevangenen meebracht, maar ook ontzetting en verwarring in hun gelederen strooide. En wie was het, die, ginder, op den weg naar Hasselt, de leiding nam van die kleine heldenschaar om die twee generaals te verlossen uit hun noodlottige gevangenschap? Wie was het die het waagde, om, trotseerend den dood, verkled in een Duitsch uniform, aan den vijand zijn geheimen gaan te onttrekken, en die, geïnterneerd in Holland, vluchtte en naar den Kongo trok, om ginder onder de brandende tropenzon, voor ons land den strijd voort te zetten?’

Hij verhief de stem, liet de woorden luid onder de gewelven galmen en zweeg dan even.

Weer was er zacht en gedempt vrouwen-gesnik, en ook het mannevolk kwam uit zijn roerloosheid. Ze kuchten en zuchtten, keken naar omhoog of trokken hun zakdoek uit, om er eens in te snuiten. Bizonder Charel Tielemans en ook Monne, die elk als tweede getuige voor den bruidegom en voor de bruid fungeerden, woelden geweldig. Ze raapten zelfs hun gibus van hun stoel en verborgen er hun kuchenden mond achter.

Alleen Flip hield zich even recht en bewegingloos, met de lippen straf opeen en de oogen staal naar den naïeven Sint-Fransiskus gericht, ginder hoog boven het vergulde altaar, in dat smal, gebrandschilderd glasraam.

‘Daarom ook,’ ging de pastoor, die plots danig verwonderd scheen te kijken, verder, ‘ben ik er van overtuigd, of gij zult ook in dezen nieuwen staat, een held zijn, die niet zal wijken voor zijn plichten. God helpe u beiden daarin!’

Pas toen hij zweeg waagde Flip het zijn oogen neer te

laten van den stillen Sint-Franciscus en zijn boom vol vogelen daarboven.

En 't was toen als in droom dat hij den pastoor de ringen zag zegenen en met wijwater besprenkelen, als in droom dat hij den ring aan den vinger van zijn lachend en traanoogend Mitteke stak en van haar den zijnen aangeschoven kreeg, als in droom dat hij, met orgelgeruisch, belgerinkel en heldere mannestemmen, de mis hoorde beginnen.

Eerst langzaam, heel langzaam, keerde hij weer tot zichzelf terug en begon zich den geest te kwellen om uit te vinden wie hem dat gelapt mocht hebben.

Monne? Charel? Of wie anders?

Geen nood, hij zou 't wel ontdekken, en terug betaald kregen ze 't!

Hij keek ernstig, dood ernstig toen hij met zijn stralend Mitteke aan den arm de kerk verliet en over de met een looper bedekte stoep, aan het hoofd van het bruiloftsstoetje, naar de markiezen vóór haar deur stapte.

‘Zeg eens, lieveke,’ vroeg hij gedempt, ‘van wie weet de pastoor dat allemaal?’

‘Hoe van wie?’ verwonderde zij zich. ‘Wel van mij!’

‘Ge zijt een engel!’ antwoordde hij stil.

En meteen kwam er weer een lach op zijn gezicht.

XXI

Lang duurde ze niet, hun speelreis, Duitschland in, waar hij eens van naderbij kennis wou gaan maken met de rakkers uit wier handen hij, vóór tien jaar, die twee generaals had verlost.

Den vierden dag reeds, in dat landelijk hotelleke in den

Harz, ontdekte de eene van den andere, dat ze liefst van al terug wilden, naar hun witte huis met den grooten, milden tuin, waar de dahlia's en de asters nu bloeiden en de boomen wogen van rood en geel-gebronsd fruit.

't Was na 't ontbijt en Flip had weer eens zijn wegkaart op het tafeltje opengevouwen.

'Kom, lieveke,' sprak hij. 'Zeg eens waar we vandaag naartoe bollen.'

'k Weet het ook niet, jongen! 't Is mij gelijk. Kies zelf maar. Gij weet dat beter.'

'Dat kan toch niet!... Gelijk!...'

'En toch is 't zoo... Op een plaatsje na!'

'Zeg dat plaatsje dan, toe, Heveke. Direct schieten wij er naar toe. Want eerlijk gezegd: 't is mij ook alles gelijk... op één plaatsje na.'

'Laat ons naar úw plaatsje gaan.'

'Neeje, dat is onmogelijk. Naar 't úwe gaan we. Zeg het eens!'

'Nee, ik zeg het niet.'

'Schrijf het dan op een papiertje!'

'Als gij het er ook op schrijft!' plaagde ze terug.

'Vooruit! Aangenomen!'

Ze deden het, elk voor zich, op een hoek van het tafeltje; wisselden ze al lachende en beiden lazen ze toen: 'Naar huis!'

'Vivan ons!' juichte Flip. 'Eén ziel en één gedacht!'

Op een sibot was alles ingepakt en opgeladen.

'Kom, rap-rap!' drong hij aan. Het stuur werd omgegooid en al zingende voer hij naar 't Westen toe, in één trok naar huis.

Dat was een ander ontwaken, 's anderendaags morgens, voor den eersten keer in de eigen kamer, waarin de zon, door de open ramen, breed en mild naar binnenschoof.

Een ander ontbijt ook, zoo samen, in de eigen verandah met het zicht op hun hof, en in hun werkendaagsche kleeren.

‘Thuis, thuis!’ lachten en zongen ze.

En zooveel schooner was het ook om samen bloemen te gaan snijden om er de potten op kasten en tafels mee te vullen, en nadien met de ladder aan den appelen- en perenpluk te beginnen en er manden en korven mee te vullen, in plaats van in die doos op wielen, langs onbekende wegen, tusschen onbekende menschen, naar onbekende verten weg te schieten.

Ze maakten een feest van dien dag!

‘En zeggen dat wij zoo iets aan een hovenier en ons meid zouden hebben overgelaten, als we ginder waren blijven zwerven, ons drie weken uit!’ lachte hij. ‘Hoe stom dat een mensch soms kan doen!’

‘Ik niet!’ zei ze. ‘k Was veel liever direct naar hier gekomen, maar 'k durfde het niet zeggen...’

En niet alleen van dien dag maakten ze een feest, maar van al de andere, die daarop volgden.

Zoo heerlijk was het samen wakker te worden, en dicht bijeen aan de ontbijttafel te zitten en in elkaars lachende oogen te kijken, en dan met den arm om elkaar den hof in te slenteren en met hart en zinnen alles te benaderen wat daar, in deze laatste, milde Oktober-zon, een laatste maal intens en warm leefde alvorens den winter-dommel in te gaan.

Precies lijk vroeger, maar nu zonder potlood of krijt, ‘appelaarde’ en ‘perelaarde’ en ‘asterde’, ‘meesde’ en ‘merelde’ hij nu weer. Met uitgezochte woordjes en typeerende gebaren, probeerde hij het ook aan zijn Mitteke te leeren.

‘Lieveke, lieveke!’ herhaalde hij steeds. ‘Ge weet

niet hoe schoon en rijk het leven wordt als ge dat kunt! Maar niet alleen met vogelkes en boomen en bloemen, ook met de dingen. En dan, als ze 't permitteeren - want de groote hoop zijn erger dan egels, erger dan elektriek! - hier en daar een keer met een mensch!’

‘Maar daar weten ze toch niets van!’ verwonderde Mitteke zich dan telkens.

‘Wat ge peinst! Dat voelen ze direct! En de meesten worden dan toch zoo stekelig! Echt caricaturen!’ verzekerde hij haar terug.

De stad, ze lieten ze liggen waar ze lag, en de auto stond in de schuur, onder zijn zeil, zijn keversslaap te slapen. 't Was zoo maar een enkele keer, bij hooge uitzondering, dat hij uit zijn rust getrokken werd om door Melle, de meid, afgewasschen en in facht gesteld te worden. En dat was als Mitteke voelde dat het weer eens tijd werd om bij heur ouders of in ‘Den Molen’ of bij Monne en Maria te laten zien dat ze 't goed stelden, of om bezoekers weg te brengen.

Doch zoo heel dikwijls gebeurde het niet meer, toen de winter voorgoed zijn intocht hield en daar zoo almeteens, na eenige dagen vorst, de eerste sneeuw haar stille wijding over de wereld lei.

Dat was iets wat Flip sedert acht jaar niet meer gezien noch beleefd had en hij stond er van als aan den grond genageld.

‘Hoe schoon! Hoe schoon! Zie toch eens, Mitteke!’ juichte hij.

En hoe 't kwam hij wist het niet, maar plots kreeg hij weer behoefte om zijn eigen uit te zingen op papier. Hij reed om krijt en verf en doek en hij werd het maar niet moe zijn huis en zijn hof te ‘hemelen’ en zijn vrouwke te ‘engelen’.

‘God! Wat wordt het leven weer schoon! Schooner en schooner!’ riep hij uit. ‘En dat allemaal door u, mijn Mitteke!’

Blank en teer was de lente, vol en rijk de zomer, maar 't schoonst was hem toch de herfst, toen zijn geluk begonnen was.

Bizonder nu hun, op een bleek-zilveren maannacht, het eerste kindeke geboren werd.

't Maakte Flip als zot van geluk.

‘Lieveke, lieveke!’ sprak hij bevend. ‘Da's toch iets, he? Hoe is 't mogelijk dat zoo iets kan bestaan! 't Is soms of da 'k droom!’

En als hij alleen was bij haar, wandelde hij van pure uitgelatenheid op de handen met de beenen omhoog rond haar bed, liep met een stoel op den neus overentweer van den eenen muur naar den anderen of goochelde met glazen.

De gang naar 't gemeentehuis, de doop en 't feest en al 't geloop, 't was wel zoo erg niet als zijn huwelijk, maar hij was toch blij dat het alles voorbij was en hij zijn hart en zijn gedachten weer kon toetrekken op Mitteke en hun jongen.

‘Ge weet het,’ zei hij. ‘k Had gedacht na dees jaarke rentenieren en genieten, aan 't werk te gaan. Maar met dat kind doe 'k er nog een half-jaarke bij. W' hebben nog geld voor drie jaar, dat moet er dan ook maar af kunnen!’

‘Ja, doe het maar, jongen!’ vond ze, even verliefd lijk ze was als op den eersten dag. ‘t Is toch zoo goed, zoo altijd bijeen! En teeken er onzen kleine nu maar bij!’

‘Geerne,’ zei hij. ‘Meer dan gerne!’

En zoo kreeg dat jaar nog een staartje en kwamen er bij de goud- of zilver-omlijste ‘engelen’ en ‘hemels’ aan de wanden, ook ‘Lieve-Vrouwkes-met-het-Kindje.’

Zijn broers en Monne en Charel en de vrienden vonden

dat hij ze exposeeren moest. Zoo iets was er nog nooit gezien immers!

Maar hij werd kwaad, zei dat hij zijn hond op hen zou af sturen en hen buitengooien als ze er nog dierven over beginnen.

‘Aan dat ruigt, dat op zijn knieën zit en zijn geld geeft aan die moderne, expressionistische verflakkerij, daaraan mijn hart en mijn ziel laten zien? Nooit ofte nooit! Veel liever verbrandde ik alles! Zij gerust, lieveke, dat gebeurt nooit!’

En hoe dwaas ze 't ook vonden, hij was er voor geen waarom van af te brengen en Mitteke gaf hem groot gelijk.

Hij teekende en schilderde verder, den heelen winter door, en precies zooals hij 't gezegd had, iets na Paschen borg hij zijn schilderij in de kast en ging aan 't werk.

‘Vooruit!’ zei hij. ‘Nu in 't gareel en trekken jongens, om zoo gauw mogelijk rijk te zijn en voorgoed ons' pollevieën aan de wereld te kunnen vagen!’

Achter in hun tuin, langs de beek, liet hij een lang, laag gebouw optrekken, met veel spoelbakken in, tafels en een motorpomp, hij kocht bij de varkensslagers blazen op zooveel hij maar kon, liet van alle mogelijke flesschen en bussen chemicaliën komen, en gestoken in een leeren overall, met zijn baard in een zakske en een bril vóór zijn oogen, begon hij aan zijn ‘uitvinding’.

De familie en de vrienden begrepen er niets van.

‘Dat heeft álles in de hand om beroemd te worden en geld te verdienen, en dat is in zoo'n stinkend, nat kot met blazen bezig! Wat mag hij toch van zin zijn? Als heel zijn affairke maar geen blaas wordt, één die springt!’ zegden ze tegen elkaar.

Ze probeerden uit te visschen naar wat hij zocht, gooi-

den herhaalde keeren met steentjes. Maar hij maakte hun zulke fabuleuze blazen wijs, dat ze 't nogal gauw lieten.

En bij Mitteke moesten ze er ook niet mee aankomen, want die voelde zich telkens beleedigd, werd kwaad en beet hen gewoonweg toe dat het hun niets aanging en dat ze 't wel zouden te zien krijgen op tijd en stond.

Ze wist blijkbaar dat het lukken moest!

Want zie, na een maand of drie vier van koppig, volhardend zoeken, kwam Flip triomfantelijk vóór den dag met hel-gekleurde ronde lapjes, malsch als zeemleer, maar zoo taai en sterk dat ze slechts met geweld gescheurd konden worden.

‘Wat is dat?’ vroegen ze verwonderd.

‘Imitatie leer! Maar veel sterker als leer, hechter van kleur en 't neemt niets geen vocht op!’ verklaarde hij. ‘En... gemaakt van blazen! Pak het maar eens vast en voel maar eens!’

Wie 't in de hand kreeg stond verpaft.

‘Van blazen? Van varkensblazen...’ vroegen ze. ‘En de bloedvaten en al de rest... waar zijn die?’

‘Weggewerkt!’ pochte Flip. ‘En dat komt op iets van de helft van den prijs van leer! Peins eens voor wat dat allemaal kan gebruikt worden! Portemonee's, handtaschjes, portefeuilles, bindwerk van boeken en nog zooveel! Nu nog een paar pletmachientjes, een werkmán of drie, een vrachtautotje en bergen blazen en darmen en we worden rijk!... En wat het bizonderste is, we blijven ons eigen baas, ni-waar, Mitteke? Dat is in alle geval ook meer weerd dan expositie-slenteraars en journalisten te moeten flikflooiën om wat te koopen of een schoon artikeltje te schrijven!’

Allemaal, ouders, familie, vrienden en kennissen be-

wonderden zijn uitvinding en waren er vast van overtuigd of 't nieuw artikel ging er in lijk zoetekoek.

Maar ja, hoe gaat het in 't leven! Hoe schoon dat alles ook gevonden was, en hoeveel hij er ook had kunnen van verkoopen, hier, in Holland, in Frankrijk, er was iets waar Flip te weinig aan gedacht had, en dat waren de blazen en darmen zelf.

Hij had zich voorgesteld dat hij slechts naar de groote slachthuizen hoefde te gaan om van dien afval te krijgen, meer zelfs dan hij verwerken kon, en toen hij nu, met zijn auto en zijn vraag, bij den directeur te Antwerpen aanklopte, kreeg hij tot zijn verslagenheid te hooren dat al dat goedje verpast was aan een fabriek, die het verwerkte tot hulsels voor worst en pens en zoo meer.

‘Niets aan te doen, mijnheer!’ sprak de directeur. ‘t Spijt mij. Maar als ze niet leveren, krijgen onze slaggers ook niets voor hun worst en zoo.’

‘En te Brussel en te Gent? Zou 't daar niet gaan?’ vroeg Flip.

‘Evenmin als hier.’

‘En in Holland of Frankrijk of Amerika?’

‘Spaar u de moeite. 't Is overal hetzelfde.’

Daar stond hij toen met zijn schoone uitvinding.

Toen hij uit het kantoor kwam en naar zijn auto stapte, had hij kunnen vloeken.

Daarmee was hij nu reeds bezig geweest van ginder, had er zich zot op gezocht en 't eindelijk gevonden en daar zakte zijn plan zoo ellendig ineen. Naar de maan de zekerheid van rijk te zullen worden en 't genot zijn pollevieën te kunnen vagen aan heel de wereld.

Wat nu begonnen? Wat nu begonnen?

Als hij maar iets anders wist!

Hij peinsde zijn hersenen lam, maar hij vond niets.

Ten minste iets waarvan hij genoeg verstand had om te slagen. Eén ding slechts bleef over: terug naar Kongo gaan, er een jaar of vier, vijf hard wroeten en dan voorgoed te rentenieren. Hij had nog geld genoeg om hier een jaar of drie te leven en als hij daarmee optrok, dan zou het vlot gaan ginder. Hij kende de wegen. Niet alleen de rechte over Boma, maar ook de andere, die door de brousse de grens overgingen en waarlangs een dubbele winst naar een Londensche bank vloeide, alwaar ze dan eerlijk op zijn rekening bijgeschreven werd.

Maar Mitteke? En de kleine?

Onwillens voer er een huivering door hem. Er krampte iets in zijn borst en hij kneep de oogen dicht.

Vier jaar alleen, zonder hen?

Neen, hij voelde het, dat hield hij niet uit.

God, als ze mee konden! Als Mitteke mee wilde?

Lijk een zot vloog hij de stad uit en recht naar huis.

Hij vertelde haar alles.

Ze nam het heel kalm op.

‘Niets aan te doen, jongen! Trek het u nu maar niet al te zeer aan!’ sprak ze troostend en ze kwam naast hem zitten, streek hem over de haren en nam zijn hand vast.

Hij zei wat hij gedacht had van Kongo. Maar dan mocht er niet getalmd worden. Den laatsten cent had hij nodig.

‘Wel ja,’ zei ze. ‘Waarom niet?’

‘En gij dan, lieveke?’ vroeg hij. ‘En de kleine?’

‘Wij?’ antwoordde ze. ‘Wel wij gaan mee, natuurlijk! Dat kan toch?’

Hij sloeg hartstochtelijk zijn armen om haar, trok haar hoofdje op zijn schouder en kuste haar lang op de oogen.

‘Dank u!’ stamelde hij ontroerd. ‘Dank u, Mitteke!’

‘Bijlange niet,’ zei ze. ‘Dat spreekt toch vanzelf. Toe,

maak er nu maar zaak van. En weet ge wat, laat ons het huis verkoopen. 't Is zooveel meer!'

Maar hij wilde er niet van weten.

'Neen... Dat zou te veel zijn...' verweerde hij zich. 'Dat verhuren we... tot we terugkeeren... Peins eens, ons hemelhuis!'

Nog denzelfden avond was zijn plan klaar. Hij zou eerst vertrekken en er een bungalow tot in de puntjes in orde laten brengen. Want dat was nogal wat te zeggen ginder, die zorg moest hij haar besparen. Temeer, daar ze niet alleen was immers: de kleine en ook nog... Zes weken later kon ze dan afvaren en zou alles kant en klaar vinden... Wat dacht ze er van?

't Is goed,' zei ze en lachte. 'Ik betrouw op u!'

En dat zei ze ook aan haar ouders en aan de familie, die als van de hand Gods geslagen stonden toen ze dat plotse nieuws hoorden en haar zoo kalm en betrouwend zagen. Zelfs bij 't vertrek van de grijze Kongo-boot, terwijl vader en moeder, en vader en moeder Van Millen, en Monne en Maria, en haar zwagers en schoonzusters, daar stonden met een krop in de keel en tranen in de oogen, bleef ze even rustig.

't Is goed zooals ge 't geschikt hebt, jongen!' zei ze, toen ze elkaar afscheid kusten. 'Tot binnen twee maanden dus! Houd u flink zoolang! En als we dan bij elkaar zijn, dan scheiden we nooit meer!'

'Neen,' zei hij. 'Nooit niet meer, Mitteke!'

Hij nam zijn kind nog eens in de armen, drukte zijn mond tegen het voorhoofdje, kuste nog eens zijn vrouw en dan scheidden ze van elkaar.

Langzaam voer de boot naar het midden der Schelde, terwijl een militaire kapel vaderlandsche liederen speelde. Ook de beiaard begon te zingen.

Door haar tooneelkijker volgde ze hem, zooals hij daar rustig-lachend te wuiven stond aan de reeling

't Maakte haar fier en gelukkig te zien dat hij zich sterk hield.

Trouwens die twee maandjes scheiding zouden wel vlug om zijn. Zooveel was er immers te doen. Voor hem en voor haar...

XXII

Hoe wonderlijk was toch alles verlopen daarna, niet om te begrijpen.

Zoo dicht had zij hem bij zich gevoeld, dat ze zoowaar soms zijn stem hoorde en het haar leek of ze zich maar om te keeren had om hem lijvelijk te zien.

Eerst door die brieven die hij aan boord geschreven had en onderweg gepost.

Heelder boeken waren het geweest, met teekeningen bij en krabbels zonder eind: van haar, van hun kindje, van hun huis... dat nu leeg stond en gereed om de nieuwe huurders te ontvangen. Een wonder was het, om dat zóó uit zijn hoofd te kunnen.

Daarna, terwijl ze bij haar ouders naast hun kindeke in zijn box, dapper aan haar tropenuitzet te werken zat, de eerste brieven van ginder, door de luchtpost overgebracht, en waarin hij haar uitvoerig en geestdriftig vertelde van het huis dat hij gevonden had en hoe hij er met de zweep achter zat om het maar vlug in orde te doen komen. En er waren teekeningen bij en verklaringen, zóóveel, dat ze zich vanzelf kon voorstellen hoe het was.

En dan, toen de dag van haar afvaart bepaald was en reeds haar plaats besproken, het bericht van zijn ziekte en

ten slotte op dien morgen, toen vóór hun deur dat paard op hol geslagen was, - dat van zijn dood.

Ze had het gelezen, vier, vijf maal, maar het was niet in haar hoofd kunnen doordringen.

Moeder weende, vader snikte. Alleen zij bleef rustig.

‘Maar dat kan niet!’ zei ze. ‘Dat is een vergissing! 't Zal een andere geweest zijn! Ge zult eens zien!’

Haar schoonouders kwamen, haar zwagers en schoonzusters, en Monne en Maria, en ze wond zich op omdat ze haar niet gelooven wilden.

‘Wacht maar wat! Wie er gelijk heeft!’

Ze liet zich door Maria en haar moeder overhalen om precies lijk zij allen grooten rouw te dragen en ze ging mee naar de lijkmis die voor zijn zielezaligheid, in de kerk naast de deur, met veel zwart en veel kaarsen, gezongen werd. En ze schreide zelfs.

Doch aan tafel nadien, dreigde ze boos te worden.

‘Wij zijn mis!’ zegde ze. ‘Wij droomen! Hij is niet dood! Dat kan niet!’

En ze keerde haar hoofd naar alle kanten als verwachtte ze dat hij plots ergens verschijnen zou en naar haar toespringen.

Het kwam in de krant, er kwam bericht van den directeur van het ziekenhuis met een fotografie van zijn graf op een van palmen overwaaid kerkhof; de levensverzekeringsmaatschappij betaalde haar premie uit, voor haar en het kind; zijn koffers, zijn geld en alles wat hij nagelaten had kwam toe, en nog kon ze 't niet gelooven.

Als men er over sprak, keek ze toch zoo vreemd, zei dat het was of ze plots te droomen begon.

En toen de geboorte van haar tweede kindje te verwachten stond, begon ze bijwijlen zelfs brieven naar hem te schrijven, om hem te vertellen dat ze zich goed hield en

hun jongske ook en dat ze nu weldra komen kon, als alles voorbij zou zijn.

God zij dank! alles verliep goed.

En al leek het dat ze zich nadien in haar lot zou schikken, toch kwamen er nog oogenblikken, dat ze plots, met een schok het hoofd opstak en uitriep: ‘Hij leeft! Ik voel het! We zijn allemaal leelijk mis!’

Een jaar nadien, ondanks alles wat haar ouders en de familie ook vertelden, was ze er nog heelemaal niet van overtuigd.

‘Ik ben bang!’ zei Monne. ‘Als we 't niet gansch uit haar hoofd krijgen, loopt het met haar op zekeren keer mis! Maar hoe, maar hoe?’

Spreken, van wien het ook kwam, baatte niets. Er moest iets anders op gevonden worden, meende hij.

En dat meende hij ontdekt te hebben, toen hij zoo heel toevallig van een priester die voor de missies rondging en goed op de hoogte was van alles ginder, te hooren kreeg, dat twee liefdezusters, uit het hospitaal waar Flip gestorven was, met ziekverlof in hun moederhuis verbleven.

‘Die moeten we hebben, Maria!’ zei hij tegen zijn vrouw. ‘Als wij haar daar bijbrengen, zal ze 't wel moeten gelooven!’

‘t Zal pijnlijk zijn, Monne!’ angstigde zijn vrouw.

‘Maar 't moet, het moet! 't Is een operatie, ik weet het, maar waar gaan we anders naartoe met haar! Ze is er noodig voor heur kinderen!’

Hij informeerde in 't moederhuis, hoorde dat de zuster die Flip verzorgd had er zelfs bij was en sprak dadelijk uur en dag af dat hij komen zou. Hij liet het aan zijn schoonouders over, het aan Paula mee te deelen.

‘Is dat waar!’ riep ze uit. ‘Die moet ik zien! Die moet

ik spreken! Seffens als 't kan! God, God, zou het dan tóch waar zijn?’

Monne voerde er haar naartoe, samen met Flip zijn moederke en met Maria.

Ze werden in een wit, zonnig spreekkamertje gelaten en 't duurde niet lang of een wit nonneke, met een kinderlijklachend, bruin gezicht, verscheen.

Monne stond recht, vroeg of zij Zuster Esmeralda was, uit dat hospitaal ginder ver, en of zij het was die vorig jaar mijnheer Van Millen verzorgd had.

Ze knikte.

Hier waren nu zijn vrouw en zijn moeder en zijn schoonzuster en die wilden gaarne wat meer weten.

‘Maar onze directeur heeft u dat toch geschreven?’ vroeg het nonnetje dat kleurde.

‘Ja, dat was zoo... Maar toch... Het hooren van iemand die er bij geweest was.. dat was nog wat anders...’

Roerloos en bleek zaten de vrouwen en keken haar starlings aan. En verlegen een beetje, zette ze zich, aan het ronde, gepolijste tafeltje waarop een kongoleeske met een offerbuske tusschen de beenen zat, en vertelde, moeilijk, en met horten en stooten, hoe 't gegaan was.

‘Terwijl hij dus mede aan 't werken was aan zijn huis, had hij, naar 't scheen, plots geweldige steken in de ingewanden gevoeld en had moeten braken. Hij was direct naar 't hospitaal gekomen om er een drankje tegen te krijgen. Moeder-Overste had hem willen dwingen te blijven. Maar daar had hij zich met alle geweld tegen verzet. Daar was geen denken aan, had hij gezegd. Zijn huis moest af, kost wat kost, dat kon niet wachten. En als men bij de negers niet bleef, dan liep het immers mis, dat wisten ze wel. Moeder had hem toen iets gegeven, de pijn was een

beetje overgegaan, en haastig was hij terug naar zijn werk gekeerd.

Maar geen twee uur later, kwam hij terug. Op een draagbaar dezen keer en gedragen door vier zwarten. Hij kermde van de pijn.

Dadelijk werd hij te bed gelegd en de dokter er bij geroepen, die een vergevorderde blindedarm-ontsteking vaststelde. Aan een operatie kon hij niet meer denken. Bij de 40 graden koorts had hij.

Onze directeur is er toen bijgehaald, heeft zijn biecht gehoord en hem berecht.

Ik ben naast hem blijven bidden...

Hij streed toch zoo geweldig, verzette zich en riep maar ring-aan-een, met opeengeklemden tanden: neeje-neeje-neeje, neeje-neeje-neeje, met af en toe daartusschen, in een zucht: Mitteke en Rikske...'

Het nonneke zweeg, ontroerd rondkijkend.

Zakdoeken kwamen uit de tasschen, werden aan het gezicht gebracht en een zacht snikken rilde er los...

Ook Monne kon zich niet houden, lei de hand vóór de oogen.

'Maar hij is kristelijk gestorven,' ging het nonneke troostend verder. 'Toen hij begreep dat het niet hielp, kwam er een zacht berustende glans over zijn wezen en hij zei: als 't niet anders kan... God, help hen!...'

Niemand zei wat. De vrouwen snikten alle drie stil voort.

Maar het meest van hen, moederke Van Millen...

Het krampte zoo geweldig in haar...

'Neeje-neeje-neeje,' had hij gezegd, 'neeje-neeje!...'

Het nonneke glimlachte pijnlijk-verlegen.

Op de tafel grijsde het negertje, en buiten in den tuin tjilpten er musschen...